

Iskustva i mišljenje roditelja o suradnji s odgajateljima

Popović, Monika

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:290377>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MONIKA POPOVIĆ

ISKUSTVA I MIŠLJENJA RODITELJA O SURADNJI S ODGAJATELJIMA

Diplomski rad

Pula, rujan 2024.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MONIKA POPOVIĆ

Diplomski rad

ISKUSTVA I MIŠLJENJA RODITELJA O SURADNJI S ODGAJATELJIMA

JMBAG: 0303083966, izvanredni student

Studijski smjer: Sveučilišni diplomski studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Predmet: Suradnja s obitelji

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Pedagogija ranog i predškolskog odgoja

Mentorica: doc. dr. sc. Danijela Blanuša Trošelj

Pula, rujan 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana MONIKA POPOVIĆ, kandidatkinja za magistra RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljeni način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, 1. 9. 2024. godine

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DJELA

Ja, MONIKA POPOVIĆ, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom ISKUSTVA I MIŠLJENJA RODITELJA O SURADNJI S ODGAJATELJIMA koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu sa Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama. Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 1. 9. 2024. godine

Potpis

Zahvala

Prije svega, zahvaljujem se mentorici doc. dr. sc. Danijeli Blanuša Trošelj na prenesenom znanju te uloženom vremenu i trudu u ovaj diplomski rad.

Posebno hvala mom dečku Stjepanu koji je u svakom trenutku mog studiranja bio uz mene, pomagao mi u obavljanju mojih studentskih obveza te me bodrio, hrabrio i nalazio rješenja za sve prepreke koje su bile preda mnom.

Veliko hvala mojoj rodbini Davidu, Karmen i Neli koji su cijelo ovo vrijeme bili moj oslonac, potpora, vjetar u leđa i koji su na sve načine pomagali da bih sa svojim studijem uspješno došla do kraja.

Zahvaljujem se i svim prijateljima koji su na bilo koji način bili uključeni u moje studiranje, a posebno prijateljici Danijeli koja mi je pomagala da sve svoje zamisli pretvorim u stvarnost te kolegici i prijateljici Kristini koja mi je svaki petak prepustila jutarnju smjenu kako bih stigla na predavanja.

*Na kraju, ovaj diplomski rad posvećujem svojim roditeljima Orijadi i Dorjanu te svojoj sestri Eleonori. Od srca im se zahvaljujem za sve što su za mene učinili tijekom svih godina mog školovanja te što su uvijek vjerovali u mene. Bez njih moji snovi ne bi mogli postati stvarnost. Posebno hvala ide mami u koju sam se bilo kada mogla pouzdati i koja je moje školovanje postavila na prvo mjesto te tati koji me ponosno otpratio na studij, no nije ovdje sada kada ga završavam. **Nadam se da ću vas i dalje činiti ponosnima.***

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Obitelj.....	2
2.1. Roditeljstvo	5
2.1.1. <i>Pedagoške kompetencije roditelja</i>	10
3. Suradnja i partnerstvo odgajatelja i roditelja	12
3.1. Razlika između suradnje i partnerstva	14
3.2. Tradicionalno i suvremeno shvaćanje roditeljske uključenosti	17
3.2.1. Roditeljski angažman umjesto roditeljske uključenosti	18
3.3. Čimbenici uspješnog partnerstva	20
3.4. Prepreke u uspostavljanju kvalitetnih odnosa između roditelja i odgajatelja.....	25
3.5. Suradnja roditelja i odgajatelja – zakonska regulativa.....	28
3.6. Uloge i kompetencije odgajatelja u suradnji s roditeljima.....	30
4. Modaliteti suradnje	33
4.1. Tradicionalni i suvremeni modaliteti suradnje	33
4.2. Aktivni i pasivni oblici suradnje	38
5. Metodologija istraživanja	40
5.1. Cilj istraživanja	40
5.2. Istraživačka pitanja	40
5.3. Opis instrumenta.....	41
5.4. Opis tijeka istraživanja	42
5.5. Analiza podataka	42
5.6. Uzorak	43
6. Rezultati i rasprava.....	46
6.1. Mišljenje i iskustva roditelja o suradnji s odgajateljima.....	46
6.2. Iskustvo roditelja u suradnji s odgajateljima	53
6.3. Preferirani oblici suradnje između odgajatelja i roditelja.....	58
6.4. Uloge odgajatelja te čimbenici uspješne suradnje koje roditelji smatraju najvažnijima	
68	
7. Zaključak	74
Literatura	76
Popis grafikona i tablica.....	80
Prilozi	81
Sažetak	82
Summary.....	83

1. Uvod

Od najranijih vremena, obitelj predstavlja temeljnu jedinicu društva. Iako se struktura i funkcija obitelji mijenjala kroz povijest, nepromijenjena je činjenica da obitelj predstavlja najvažniji segment djetetova života. Osim obiteljskog konteksta, u suvremenom društvu vrlo bitna stavka postaju institucije za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u kojima dijete provodi sve više vremena te se u njima ono odgaja i obrazuje pri čemu najbitniju ulogu ima odgajatelj. Sukladno tome, posebno je važno razvijati suradničke i partnerske odnose između odgajatelja i roditelja zato što se tako stvaraju optimalni uvjeti koji formiranjem poticajnog okruženja uvelike utječu na razvoj djeteta.

Ovaj se diplomski rad bavi istraživanjem mišljenja i iskustva roditelja u partnerskom odnosu s odgajateljima te istraživanjem kvalitete međusobne suradnje s obzirom na demografske podatke. Cilj ovog rada je analizirati uspješnost suradnje između roditelja i odgajatelja, ali i pobliže upoznati mišljenja roditelja o pojedinim aspektima suradnje.

U prvom će se dijelu rada objasniti pojmovi vezani uz obitelj te će se također teoretski uokviriti pojmovi suradnje i partnerstva međusobno ih uspoređujući. Nadalje, u svrhu boljeg razumijevanja teme, objasnit će se razine odnosa odgajatelja i roditelja uz istraženo zakonsko težište na kojem su suradnja i partnerstvo utemeljeni. Također, iz roditeljskog će iskustva biti istraženi čimbenici dobrog partnerstva kao i prepreke u uspostavljanju kvalitetnih odnosa između odgajatelja i roditelja. Rad se bavi i preferiranim oblicima suradnje između roditelja i odgajatelja. U metodološkom dijelu rada bit će prikazani rezultati na uzorku od 200 ispitanika koji će dati bolji uvid u roditeljsku perspektivu.

Krajnji cilj komunikacije roditelja i odgajatelja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju jest partnerstvo te bi tome trebale težiti obje strane. Ponekad je percepcija odgajatelja i roditelja određenih segmenata suradnje različita te u tom slučaju može doći do prepreka u suradnji. Zbog toga što je partnerski odnos ravnopravan, vrlo je važno pružiti mogućnost da se izraze roditelji i odgajatelji. Istraživanje u svrhu ovog diplomskog rada dat će priliku roditeljima da izraze svoja mišljenja i iskustva što u budućnosti može pomoći odgajateljima i ostalim sudionicima u odgoju i obrazovanju da unaprijede svoju praksu.

2. Obitelj

Od kada je čovjeka u nekome obliku postoje i obitelji. No, one su se tijekom povijesti mijenjale, poput njihove strukture, načina funkcioniranja i veličine, ali ne i osnovnih funkcija. U povijesti su postojale monogamne zajednice žene i muškarca, ali isto tako i poligamne zajednice (Jurković, 2017). Kako Oxfordov rječnik engleskog jezika („Oxford dictionary of English“, 2010) ističe, pojam obitelji u engleski jezik dolazi u razdoblju renesanse oko 1400. godine te tada taj pojam podrazumijeva sluge kuće. Obitelj tada čine roditelji i djeca, bez obzira na to žive li oni zajedno. Današnje razumijevanje pojma obitelji potječe iz 19. stoljeća. Važno je napomenuti da se obitelj kroz povijest mijenjala na svim razinama – društvenoj, kulturnoj, privrednoj, kulturnoj, ali i političkoj. Nadalje, pojam obitelji se u različitim znanstvenim područjima različito definira, pa zato postoji čitav niz različitih teorija i definicija.

Najčešće se obitelj definira socijalnom i biološkom zajednicom u kojoj dijete odrasta (Maleš, 1988 prema Pigac, 2022). Prema istoj autorici, obitelj podrazumijeva roditelje i djecu koji svoj odnos zasnivaju na ljubavi, a karakterizira ih zajedničko stanovanje i ekonomska zavisnost članova. Obitelj je zapravo najvažnija za dijete zbog toga što je ono ovisno o odrasloj osobi koja o njemu brine, pruža emocionalnu toplinu te uvažava njegove potrebe.

Struktura obitelji ovisi o odnosu roditelja i djece te bračnom statusu roditelja. Bračni status roditelja može biti: rastavljen/a, ponovo oženjen/a ili odvojen/a (Stevanović, 2000). Isto tako, obitelji mogu biti jednoroditeljske, dvoroditeljske, a roditeljski parovi mogu biti heteroseksualni ili homoseksualni. Koliko će obitelj biti prihvaćena ovisi o tome u kojoj sredini živi. Kada se govori o veličini obitelji, tada je bitno reći da se ona kroz povijest mijenjala. U većini se naroda u Europi i Sjevernoj Americi obitelj sastojala od heteroseksualnog para i njihove biološke ili usvojene djece, a također je takva situacija i danas. Obitelj predstavlja društvenu skupinu (Stevanović, 2000) koju karakterizira ekonomska suradnja, razmnažanje te zajedničko prebivanje. Najmanja obiteljska jedinica zove se inokosna obitelj. Nju čine muž, žena te njihova djeca. Obitelji kojima je na čelu žena zovu se matrijarhalne obitelji, dok onima kojima je na čelu muž patrijarhalne obitelji. S druge strane, suvremena obitelj može biti sastavljena od nevjenčanih parova, homoseksualnih parova, samohranih roditelja koji mogu imati rođenu ili posvojenju djecom itd.

Obitelji mogu biti (Milnarević, 2022):

- a) posvojiteljske obitelji - kada u obitelji otac i majka nisu biološki
- b) rekonstruirane obitelji - ako je samo jedan roditelj biološki i živi s partnerom
- c) jednoroditeljske obitelji – nastaju kao posljedica smrti, razvoda braka ili odluke roditelja da sam ima dijete
- d) udomiteljske obitelji – obitelji koje su udomile dijete
- e) istospolne obitelji
- f) surogat obitelji
- g) kalendarske obitelji – dijete jedan dio godine živi s jednim roditeljem, a drugi s drugim.

Drugu polovicu dvadesetog stoljeća obilježio je tip obitelji koji čini majka, otac i dvoje djece, a naziva se nuklearna obitelj. Otac je u toj ulozi većinom onaj koji ju financijski prehranjuje dok je majka kućanica.

Petrovič – Sočo (1995) obitelj naziva središtem djetetovog života i njegovim prvim učiteljem. Od obitelji dijete dobiva obrazovanje, odgoj, ali mu ona pruža i egzistenciju te ga usmjerava. U obitelji bi se dijete trebalo osjećati prihvaćeno, zaštićeno, te bi se dijete na obitelj trebalo moći osloniti u socioemocionalnom, tjelesnom i spoznajnom razvoju. Velika obaveza i odgovornost obitelji očituje se u tome da je upravo obitelj prvi odgojni model djeteta te će se prema tome modelu odvijati svi daljnji odgoji u djetetovu životu.

Funkcija obitelji te moralna obaveza obitelji može se vidjeti na zadovoljavanju primarnih i sekundarnih potreba. Te potrebe vezane su za reprodukciju, socijalizaciju, ali isto tako obitelj bi trebala pripremiti mlade na stvarnost s kojom će se susresti (Nimac, 2010). Stevanović (2000) objašnjava četiri funkcije obitelji: reproduktivnu, ekonomsku, seksualnu i odgojnu. Bitno je napomenuti da je korak u kojem je nastala suvremena obitelj uvelike poremetio tradicionalnu obiteljsku strukturu te njezine vrijednosti i funkcije. Funkcije obitelji kroz povijest su bile promjenjive, ali se zato važnost obitelji nikada nije smanjila. Obitelj postaje stup društva te njegova temeljna institucija, a privatnost obitelji štiti zakon. Glavne funkcije obitelji jesu (Crnković, 2018):

- a) emocionalna funkcija – podrazumijeva brigu o emocionalnim potrebama svojih članova te izražavanje ljubavi i podrške

- b) reproduktivna funkcija – dokazuje da bez obitelji ne bi bila moguća reprodukcija; obitelj, roditeljstvo i brak omogućuju kontinuitet života
- c) socijalizacijska funkcija obitelji uočava se u tome da obitelj djecu uči vrijednostima, normama, običajima te razvija socijalne kompetencije za život
- d) ekonomska funkcija označava ekonomsku podršku svojim članovima: hranu, stambeni prostor, obrazovanje, itd.
- e) odgojna funkcija – obitelj postaje odgovorna za odgoj i obrazovanje djece
- f) funkcija identiteta – obitelj oblikuje identitet pojedinca kroz obiteljske vrijednosti, običaje i tradiciju.

Nadalje, obitelj ima i određene zadaće (Maleš, 2012). Najprije valja spomenuti **biološku zadaću** zbog toga što ona donosi novi život. Nadalje, **odgojna zadaća** odnosi se ponajprije na roditelje koji odgajaju obitelj, odnosno svoju djecu te su nužni za djetetov cjeloviti razvoj. Sljedeća vrlo bitna zadaća je **društveno–kulturalna** zato što kroz nju dijete upoznaje svoju kulturu i tradiciju, uči jezik, konstruira svoje stavove, ali i mišljenje o sebi i drugima. **Gospodarska zadaća** omogućuje brigu za vlastiti opstanak i razvoj te potiče na rad koji čovjeku donosi materijale potrebne za život. Na kraju, dvije bitne zadaće su **religijska** i **domoljubna**. Religijskom zadaćom dijete uči, njeguje i širi svoju vjeru, dok domoljubnom uči pripadnost svojem narodu te ljubav prema svojem domu. Na kraju, važno je istaknuti da bi u skladnoj obitelji trebala prevladavati ljubav, dobrota te poštivanje članova obitelji koje dovodi do povjerenja (Maleš, 2012).

Iako se uloga obitelji mijenjala, za nju se oduvijek moglo reći da je „primarna društvena zajednica“ koja je od velike važnosti za svakog čovjeka. Ona je od presudnog značaja za svakog pojedinca: odraslog, ali i za svako dijete koje izlazi iz te obitelji. Dijete u svojoj obitelji razvija stavove, ali i stječe iskustva koja će mu biti neophodna za život. Starijim članovima obitelj predstavlja zajednicu kojoj je temelj prijateljstvo i ljubav. U njoj svaki čovjek može biti ono što jest te može otkriti svoje najdublje emocije. Čovjek može biti slobodan te ne ograničavati vlastito djelovanje (Mijatović, 1995 prema Jurković, 2017).

2.1. Roditeljstvo

Kada se govori o odgojnoj funkciji u obitelji, tada je bitan pojam roditeljstva. Taj je pojam opisala autorica Arendell (prema Klarin, 2006) koja smatra da roditeljstvo čine procesi koji podrazumijevaju zadatke, pravila, komunikaciju i međuljudske odnose koji se događaju u komunikaciji između roditelja i djeteta. Osim navedenog, roditeljstvo podrazumijeva zadovoljavanje fizioloških te hrabrenje i poticanje socijalnog, emocionalnog, fizičkog i kognitivnog razvoja. Roditeljstvo se mijenjalo od starijih vremena do danas, no potreba da se odgoji kompetentno i zdravo dijete ostala je ista (Klarin, 2006). Ljubetić (2014) smatra kako su odlike roditelja kreativnost i vještost, a upravo bi to trebali prenijeti djeci. Nadalje, Maleš (2012 prema Lovrečić, 2021) tvrdi kako bi kompetentan roditelj trebao posjedovati znanja o odgoju i obrazovanju jer će samo tako pružati djetetu kvalitetan odgoj te ispuniti njegov potpuni potencijal.

Do početka 90-ih godina pojam „roditeljstvo“ poistovjećivao se s pojmom „majčinstvo“ zbog toga što su u odgoj djeteta bile uključene većinom majke. No, provode se brojna istraživanja te se sve jače utvrđuje činjenica da je uloga oca vrlo bitna u djetetovu životu. Zbog toga se sedamdesete i osamdesete godine nazivaju vremenom „otkrića očeva“ (NICHD, 2004 prema Čudina–Obradović, 2006). Roditeljstvo se često vezuje uz pojam privrženosti koji podrazumijeva povezanost majke i djeteta. Ponašanje koje pozitivno utječe na razvoj privrženosti jest osjetljivost i reagiranje na dječje potrebe. Djeca čiji su roditelji i zainteresirani pokazat će bolje nošenje s frustracijom te će imati dulju pozornost, a samim time i bolji školski uspjeh. Može se reći da majčin odnos prema djetetu u prve tri godine života određuje daljnji djetetov spoznajni, emocionalni i društveni razvoj. S druge strane, očeva uloga je također važna, no usmjerena je više na igru i podučavanje, a manje na stvaranje socijalno–emocionalnih odnosa (Grossman, Grossman, Fremmer Bombik, Kindler, Scheurer – Englisch i sur, 2002 prema Čudina–Obradović, 2006). Može se primijetiti da su majka i otac uključeni u različite segmente djetetova razdoblja te ih se zato može promatrati kroz specifične majčinske i specifične očinske prakse.

Rođenjem ili posvajanjem djeteta parovi postaju roditelji pri čemu se stavlja naglasak na to da parovi ne moraju nužno biti bračni parovi. Roditelji mogu živjeti u istoj zajednici, ali isto tako i ne moraju. Nadalje, roditelji ne moraju biti samo biološki, već to mogu biti i oni koji skrbe o djetetu. Veza između roditelja i djeteta ne zasniva se uvijek na biološkoj potrebi i ljubavi oba roditelja. Ta se veza formira na temelju podražaja koje

dijete šalje roditelju, a roditelj zadovoljava te potrebe. Učinkovitost roditeljske uloge ovisi o više dimenzija. „**Djetinjstvo roditelja**“ ima presudan značaj pri tome kako će se roditelj ponašati prema svojoj djeci (Stevanović, 2000). Dakle, prošlost roditelja utječe na ponašanje i život njihove djece. Na drugo je mjesto postavio „**faktore ličnosti**“ pri čemu objašnjava kako na djecu najviše utječu roditelji u anksioznim stanjima, šizofreni roditelji te oni koji pate od depresije. Nadalje, manje bitni nisu niti „**faktori okoline**“ koji se odnose na loš materijalni položaj u koji spadaju siromaštvo, bolest, nezaposlenost, neriješeno stambeno pitanje, itd.

Odgovorno roditeljstvo (Stevanović, 2000) predstavlja važnu osobinu zrelog čovjeka te pravilan odgoj djece koja svojim dolaskom na svijet ostvaruju pravo na ljubav, njegu i prihvaćanje. Odgovorno roditeljstvo ne znači samo roditi novo ljudsko biće, već se posvetiti njegovom emocionalnom, tjelesnom, duhovnom i društveno–moralnom razvoju, odnosno kreirati djetetu okolinu u kojoj će se moći psihički i moralno razvijati. Da bi odnos prema djeci bio odgovoran, trebali bi se održavati skladni brakovi i obiteljski odnosi koji se zasnivaju na povjerenju i odgovornosti prema obiteljskoj zajednici koju je pojedinac osnovao. „Zato je zadaća roditelja, učitelja, svih odgajatelja, socijalnih i zdravstvenih djelatnika da sa svojim stavovima, savjetima i osobnim primjerima bude roditeljske osjećaje i spremnost mladih da, kao budući roditelji, prihvate obveze i svu odgovornost prema rađanju, podizanju i odgajanju svoje djece“ (Stevanović, 2000:271).

Mnogi su istraživači pokušavali dovesti u vezu roditeljsko ponašanje i postupke koji dovode do uspješnog roditeljstva na način da su istraživali ponašanja roditelja koja će povoljno ili nepovoljno utjecati na njihovu djecu. Čudina–Obradović i Obradović (2006) objašnjavaju kako su svi odgojni postupci ogledalo ciljeva i vrijednosti roditelja koji imaju rezultate koje žele postići. Upravo ciljevi i vrijednosti određuju roditeljski stil koji će više biti objašnjen u sljedećem odlomku. **Odgojni ciljevi i roditeljske vrijednosti** jesu ciljevi koje roditelji žele postići tijekom razvoja svog djeteta. Neki od društveno općeprihvaćenih ciljeva jesu preživljavanje i zdravlje djeteta, želje da dijete bude potpuno ekonomski neovisno te da poštuje propisane moralne norme i vjerske stavove. Bitno je napomenuti da će se ciljevi razlikovati s obzirom na kulturu, odnosno u nekim će društvima biti najvažnije da se nastavi tradicija, dok će u drugima biti naglasak na individualnosti i jedinstvenosti. **Odgojni ciljevi** u užem smislu usmjereni su prema posebnom području funkcioniranja, postizanja specifičnih vještina, pristojno

ponašanje, školska uspješnost, samostalnost i motivacija. **Roditeljske vrijednosti** i ciljevi utječu na dijete, ali i na roditeljski stil i ponašanje. Roditeljske aktivnosti i postupci ovise o roditeljskom ponašanju, a upravo je ono određeno odgojnim ciljevima. Na primjer, vođenje djeteta u knjižnicu ili kazalište roditeljski je postupak koji će u kombinaciji s autoritativnim roditeljski stilom dovesti do školskog uspjeha. Upravo roditeljski ciljevi i roditeljske vrijednosti utječu na suradnju i partnerstvo odgajatelja i roditelja zato što će oni utjecati na to koliko je roditelju dječji vrtić važan. Suradnja odgajatelja i roditelja bit će uspješnija ako je ona jasno postavljena u roditeljskim ciljevima i vrijednostima.

Nadalje, važno je napomenuti kako roditelji posjeduju dvije dimenzije neophodne za roditeljstvo: **roditeljska toplina** i **roditeljski nadzor**. **Roditeljska toplina** označava podršku, ljubav te ohrabrivanje djeteta, no također podrazumijeva i negativne oblike ponašanja prema djetetu kao što su odbacivanje i omalovažavanje djeteta. **Roditeljski nadzor** obuhvaća disciplinu te upravljanje emocijama, ali isto tako obuhvaća i ignoriranje, neuključenost u aspekte djetetova života te zanemarivanje djeteta. Kombinacija navedene dvije dimenzije rezultira četirima stila roditeljstva (Čudina-Obradović, 2006) koji utječu na dijete i njegovo odrastanje. Prvi je stil **autoritativni stil** koji se smatra najuspješnijim stilom za odgoj djeteta. U ovom stilu roditelj pokazuje prihvaćanje prema svojem djetetu te je uključen u njegov život. Autoritativan roditelj je topao, pažljiv te osjetljiv na potrebe svog djeteta, a sa svojim djetetom gradi snažnu emocionalnu vezu te odnos. S druge strane, prisutna je i razumna kontrola što znači da su djetetu jasna pravila i zdrave granice. Upravo se zbog te činjenice ovaj stil naziva i dosljedan ili demokratski stil u kojem do izražaja dolazi djetetova radoznalost, kreativnost, samostalnost i motivacija. Domaća istraživanja te istraživanja u zapadnom društvu dobili su sljedeće rezultate: kod djece s ovim stilom odgoja bolja je psihosocijalna prilagodba (Raboteg–Šarić i sur., 2001), takva djeca manje upotrebljavaju alkohole i droge (Brajša–Žganec, Raboteg–Šarić i Glavak, 2002), rjeđe iskazuju oblike devijantnih ponašanja (Raboteg–Šarić i Brajša–Žganec, 2000), postižu bolji školski uspjeh te imaju vrlo dobre odnose s vršnjacima (Deković i Raboteg–Šarić, 1997). Drugi je odgojni stil **autoritarni stil** koji podrazumijeva nisko prihvaćanje djeteta te vrlo malu uključenost u život djeteta. Dijete živi u visokoj kontroli te ima vrlo nisko prihvaćanje i autonomiju. Takvi roditelji često omalovažavaju dijete te ga svojim kritiziranjem i izrugivanjem čine hladnim, a od njega

očekuju visoku razinu poslušnosti. Sljedeći roditeljski stil jest **permisivni ili popustljivi roditeljski stil** u kojem roditelj nad djetetom ima vrlo malu kontrolu. Roditelji u ovom stilu dopuštaju da djeca prerano donose vlastite odluke, a u svojim su odlukama vrlo popustljivi. Čudina–Obradović i Obradović (2006) ne smatraju ovaj stil pogodnim za odgajanje djece. Ovaj se stil povezuje s neuspjehom u školi te lošom psihosocijalnom prilagodbom (Raboteg–Šarić i sur., 2001). Posljednji roditeljski stil koji će u ovom poglavlju biti objašnjen jest **neuključeni roditeljski stilu** kojem roditelji nisu uključeni u djetetov odgoj te zbog toga imaju vrlo malo kontrole. Ovaj stil karakterizira emocionalna hladnoća i zanemarenost djeteta što rezultira nemogućnošću razvijanja socijalne kompetencije i uspjeha u školi (Čudina–Obradović i Obradović, 2006). Naravno, svaki će od ovih stilova utjecati na suradnju s odgajateljima i dječjim vrtićem. Roditelji čije roditeljstvo pripada neuključenom roditeljskom stilu, zasigurno neće imati potrebu inicirati niti graditi suradnju s odgajateljima zato što takav roditelj nije dovoljno uključen u djetetov život i nema dovoljno kontrole i zainteresiranosti. S druge strane, moguća je uključenost autoritarnog roditelja, no moguće je da dođe do nerazumijevanja te prenošenja samo bitnih informacija koje bi mogle okriviti dijete za njegovo ponašanje. Na kraju, bitno je napomenuti kako se svaki od nepoželjnih stilova roditeljstva može unaprijediti te svaki roditelj može dobiti pomoć stručnjaka u predškolskim ustanovama ili školi.

Tri zasebne dimenzije doživljaja roditeljstva čine: „roditeljsko zadovoljstvo, zahtjevi i stres roditeljske uloge te osjećaj roditeljske kompetencije“ (Sabatelli i Waldron, 1995, prema Čudina-Obradović, 2006). **Roditeljsko zadovoljstvo** podrazumijeva osjećaj zadovoljstva u odnosu roditelj – dijete, potporu partnera u toj ulozi te zadovoljstvo ponašanjem djeteta. **Zahtjevi i stres roditeljske uloge** odnose se na trenutak kada na roditelje počinje utjecati vanjska okolina, odnosno opterećenost pitanjem je li roditelj u okvirima očekivanja i normi sredine. „Roditeljski stres“ je iskazivanje negativnih osjećaja prema sebi i djetetu, a vezani su uz zahtjevnost roditeljstva (Profaca i Arambašić, 2004). Naime, one su osmislile i koristile instrument naziva „Upitnik izvora i intenziteta roditeljskog stresa“ te su došle do zaključka da je najveći uzročnik stresa kod roditelj nemogućnost discipliniranja djeteta te komunikacija s djetetom. **Subjektivna roditeljska kompetencija** prikazuje koliko roditelj sebe doživljava sposobnim i uspješnim u svojoj ulozi. Upravo roditeljski doživljaj vlastite kompetencije utječe na to koliko će biti motiviran za bavljenje djetetom, kakav će odnos imati s

djetetom te će svojim stavom znatno utjecati na djetetov razvoj (Čudina–Obradović, 2006). Ako roditelj ima pozitivnu samoprocjenu vlastitog kompetentnog roditeljstva, tada će njegovi postupci i emocionalna klima utjecati povoljno na dječji razvoj. Međutim, ako je ona negativna te ako dođe do subjektivnog manjka roditeljske kompetencije, tada većinom dolazi i do bračnih kriza koje negativno utječu na dječji razvoj. Isto tako, subjektivna roditeljska kompetencija utjecat će na partnerstvo i suradnju roditelja i odgajatelja. Roditelj koji se smatra kompetentnim bit će samouvjeren te će postati potencijalni inicijator suradničkih odnosa s odgajateljem. S druge strane, moguće je da subjektivno nekompetentni roditelj nije dovoljno samouvjeren da se prepusti partnerskom odnosu.

Nadalje, autorica Ljubetić (2012) govori o kreativnom roditeljstvu, uravnoteženom roditeljstvu te odgovornom roditeljstvu:

a) Kreativno roditeljstvo

Kreativan roditelj je roditelj koji uživa u svojoj ulozi te dopušta sebi grešku. Takvi roditelji odgojnim metodama pristupaju maštovito te uvijek nastoje na djelotvoran i zanimljiv način oplemeniti druženje roditelja i djeteta. Kreativni roditelj potiče različitost i nove ideje. Samostalan je te potiče samostalnost kod svog djeteta, vjeruje u svoje dijete i sebe, a ono što je vrlo bitno i specifično, ne drži se čvrsto gotovih rješenja i dogovora te ostavlja sebi i djetetu prostor za isprobavanje.

b) Uravnoteženo roditeljstvo

Zbog današnjih ubrzanih vremena te smanjenja slobodnog vremena, roditelji teško postižu ravnotežu u svom roditeljstvu. Također, roditelji se nalaze u svijetu u kojem su ponuđeni razni poticaji, ali isto tako različita mišljenja o određenim aspektima roditeljstva i svakodnevnim situacijama. Autorica Ljubetić (2012) tvrdi kako bi se roditelji trebali koristiti svojim zdravim razumom kako bi pronašli ravnotežu u svemu. Kada se govori o uravnoteženosti, današnji trendovi dokazuju kako roditelji ponekad nisu uravnoteženi. Najbolji su primjer za to razne i mnogobrojne aktivnosti na koje roditelji upisuju svoje dijete te od njih očekuju uspjeh. Na taj se način ulazi u „doba upravljanog djeteta“ čije djetinjstvo u potpunosti kontrolira roditelj zadajući mu što više aktivnosti bez slobodnog vremena (Ljubetić, 2012). Na primjer, u Šangaju djecu predškolske dobi upisuju razne programe na raznim područjima znanja (npr. poslovni menadžment, aerobika). Tako se roditelji počinju „natjecati“ te gube pravu svrhu

roditeljstva. Isto tako, previše stimulirajućih igračaka ne djeluje dobro na dijete. Umjesto toga roditelji bi trebali svoje vrijeme i sebe posvetiti djetetu – to će mu puno više značiti nego same igračke. „Čini se da je uspješnost roditeljstva moguće mjeriti po roditeljskoj sposobnosti uravnotežavanja novih informacija, osobnih iskustava i zdrave logike, blagodati suvremene tehnologije i punine suživota s prirodom, bjesomučnog slijedenja trendova i ustrajanja na tradicionalnom; instinktivnog i racionalnog. Uravnoteženost – to je ključ“ (Ljubetić, 2012:114).

c) Odgovorno roditeljstvo

Odgovornim roditeljem smatra se roditelj koji je odgovoran prema sebi i drugima, to jest onaj koji zadovoljava svoje potrebe bez da ugrozi tuđe, a pogotovo potrebe svog djeteta. On poznaje svoje dijete i njegove potrebe te je svjestan sebe (svojih mogućnosti, jakih i slabih strana), a također ima jasne ciljeve. Te ciljeve postiže bez prisilnih metoda te bez da ugrozi djetetov integritet i osjećaj samopoštovanja. Odgovorni roditelji daju prostora i vremena za svoje odgojne postupke i odgojno djelovanje tako da aktivno slušaju dijete, ohrabruju ga te mu vjeruju. Kako bi se kod djeteta postigla odgovornost i kada roditelj nije u blizini – potrebno se s djetetom dogovarati oko posljedica ako se dogovor ne poštuje. Važno je da dijete sudjeluje u postavljanju posljedica te da roditelj u tim posljedicama bude ustrajan.

2.1.1. *Pedagoške kompetencije roditelja*

Pedagoški kompetentan roditelj jest onaj koji osjeća da ima kontrolu nad svojim roditeljstvom, u odnosu s djetetom te se u toj ulozi osjeća dobro i opušteno. Zadovoljan i kompetentan roditelj postiže dobar razvojni rezultat, ima visoko samopoštovanje, zadovoljan je životom, kritički razmišlja te odlučnije donosi odluke i upravlja emocijama (Ljubetić, 2012). Roditeljstvo shvaća kao nešto što „zna i može“, a isto tako kao nešto što se ne može i ne smije prepustiti slučaju. Kompetentan roditelj posjeduje komponente metakompetencija (Ljubetić, 2012):

- a) funkcionalna (obavljanje zadaća koja vodi prema nekom cilju)
- b) osobna ili ponašajna (ponašanja primjerena određenoj situaciji)
- c) spoznajna/kognitivna (biti sposoban primijeniti određeno znanje u nekoj situaciji)
- d) etička kompetencija (biti sposoban primijeniti osobne vrijednosti u određenoj situaciji).

Odgovor na pitanje tko je kompetentan roditelj nije jednostavno, no autorica Ljubetić (2012) smatra da je to osoba koja posjeduje pedagoška znanja o djeci, njihovim potrebama prilagođenim dobi te o njihovim potrebama. Također, to je osoba koja pravovremeno prepoznaje i reagira na djetetove potrebe te poštuje dječja prava. Pedagoški kompetentan roditelj je autentičan u svom djelovanju te neprestano uči i razvija se. No, osim navedenih odlika, bitno je i koja znanja i vještine roditelj posjeduje. On bi trebao poznavati sadržaje vezane uz dijete, obitelj, učenje djece, prava djece, građanski odgoj, odgovornost, itd. Kada su u pitanju vještine, tada se može govoriti o kvalitetnoj komunikaciji pod koju spada nenasilno rješavanje konflikata, aktivno slušanje i refleksija. Također, manje bitni nisu niti suradnja i timski rad, suosjećanje, empatičnost, strpljivost, kritičko mišljenje, kreativnost te vođenje i upravljanje obiteljskim resursima.

Bitno je napomenuti da svi roditelji kroz svoje roditeljstvo doživljavaju osjećaj nekompetentnosti u situacijama koje ga zabrinjavaju i frustriraju, a nema adekvatno rješenje za njih. To mogu biti razne situacije u kojima dijete plače, a roditelj ne uspijeva dokučiti zašto, situacije teške prilagodbe na vrtić, neprihvatanje drugog djeteta, itd. Osim roditeljske kompetencije, postoji i roditeljska nekompetencija, a njezine su sastavnice: nesigurnost, neznanje te nezadovoljavajući odnos s djetetom. Roditelj koji nije dovoljno informiran o djetetu te ne razumije njegove potrebe, očekivanja i ponašanja često neprimjerno djeluje na određena djetetova ponašanja. Također, nekompetentni roditelji uvjereni su u disfunkcionalne odgojne metode koje primjenjuju te ne promišljaju o svojim postupcima i ne vrednuju ih za razliku od kompetentnih roditelja koji stalno propituje svoje postupke, vrši samoprocjenu, ne odustaje od svog roditeljstva te shvaća da su teškoće privremene i premostive. „Ne postoje rasadnici pedagoški kompetentnih roditelja, ali postoje efikasni načini učenja uspješnijeg roditeljstva“ (Ljubetić, 2012:29). Kompetentno roditeljstvo trebao bi biti cilj kojem će težiti većina roditelja jer bi se time mogli poboljšati mnogi aktualni socijalni problemi. Od njega korist ima najprije roditelj zato što se osjeća hrabro, zadovoljno, savjesno i moćno, a nakon toga i dijete koje dobiva cjelovit i zdrav razvoj koji će mu omogućiti razvoj potencijala, humanih vrijednosti i odgovornog ponašanja. No, kompetentno roditeljstvo će također pomoći suradnji i partnerstvu odgajatelja i roditelja zato što će takav roditelj zasigurno obratiti pažnju na ovaj važan aspekt te ga njegovati koliko je to u njegovoj moći.

3. Suradnja i partnerstvo odgajatelja i roditelja

Suradnja se opisuje kao površan i formalan odnos između dječjeg vrtića i obitelji (Pašalić–Krešo, 2004, prema Višnjić–Jevtić, 2018). Suradnja je temeljena na formalnom kontaktu pored čega nedostaje međusobno razumijevanje pa se smatra da su takvi odnosi hijerarhijski. Nadalje, suradnja se smatra složenim i višedimenzionalnim procesom pri čemu je za njezino odvijanje nužna motiviranost i zainteresiranost sudionika. Glavno obilježje suradničkih odnosa jest hijerarhija moći pri čemu ustanova zauzima viši položaj što znači da je roditelj u neravnopravnom odnosu.

Partnerstvo predstavlja skupinu dva ili više sudionika koji udružuju snage kako bi postigli jedan zajednički cilj. U odgojno–obrazovnom kontekstu u takav odnos ulaze odgajatelj i roditelj zbog zajedničkog interesa koji je zapravo zadovoljavanje djetetovih potreba: moralnih, socijalnih, estetskih i odgojno–obrazovnih. Partnerstvo teži zadovoljenju potreba djeteta, roditelja, ali i odgajatelja, a partnerski odnosi podrazumijevanju izmjenu informaciju, iskrenu međusobnu komunikaciju i zajedničko odlučivanje svih sudionika. Bitno je naglasiti kako u partnerstvu, za razliku od suradnje, ne dolazi do neravnopravnosti odnosa. Ustanova, odnosno vrtić ne zauzima viši položaj te samim time roditelj postaje ravnopravan član tog odnosa.

Kada se govori o dječjem vrtiću kao o zajednici koja uči, tada je velika pažnja posvećena suradnji i partnerstvu dječjeg vrtića, roditelja, obitelji i lokalne zajednice. Iako dječji vrtić i obitelj djeluju prema istom cilju – zdravo, kompetentno, samopouzdana dijete, često dovoljno ne surađuju da bi došli do tog cilja (Ljubetić, 2009). Razlozi tomu mogu biti razni: nedovoljna znanja i kompetencije odgajatelja, nedovoljna zainteresiranost za suradnju od strane roditelja, nedovoljna osviještenost važnosti suradnje za dobrobit djeteta, itd. Ljubetić (2009) izdvaja komunikacijske vještine kao bitnu odrednicu suradnje između roditelja i odgajatelja. Najbitnije jest da se osvijeste i prihvate uloge u odgoju i obrazovanju djece te da svatko preuzme odgovornost i inicijativu kada je u pitanju izgradnja partnerskih odnosa između obitelji i vrtića. Najbitnije stavke za uspješno partnerstvo jesu razumijevanje, poštovanje te prihvaćanje uključivanja roditelja u „vrtić – zajednicu koja uči“. No, navedeno bi prihvaćanje roditelja trebalo postaviti u ravnopravnu poziciju naspram odgajatelja, odnosno stručnjak ili profesionalac ne bi trebao biti dominantan nad roditeljem. Upravo zato autorica Ljubetić (2009) predlaže *participacijski pristup* u kojem dolazi do dijeljenja

i uvažavanja uloga. U takvom su pristupu roditelji aktivne osobe koje donose odluke i sudjeluju u implementaciji ideja. Isto tako, roditelji posjeduju jednake snage i stručnost kao i odgajatelji te se pretpostavlja kako će oni pridonijeti poboljšanom funkcioniranju ustanove. Neizbježan i najbitniji pojam koji autorica spominje jest *odgovornost* te se on odnosi na roditelje i odgajatelje. Dakle, preuzimanje odgovornosti predstavlja temelj za cjelovit razvoj djeteta te uspješnu suradnju roditelja i odgajatelja.

Nadalje, svoje je viđenje partnerstva dala i autorica Slunjski (2008:209): „U vrtiću, zajednici koja uči roditelji su nezaobilazni partneri (zajedničkog) stvaranja cjelovitih razumijevanja i znanja odraslih o djeci. Oni su ravnopravni sudionici odgoja i obrazovanja djece te glavni saveznici odgajatelja u ostvarenju kvalitete cjelokupnog vrtićkog življenja.“ Dijete koje pohađa dječji vrtić svakodnevno živi u dva konteksta – u obitelji te u dječjem vrtiću. Oba su konteksta potpuno različita te su potrebne obje strane da bi se oba konteksta mogla razumjeti. Kada odgajatelji i roditelji sagledavaju dijete svatko sa svoje strane dobiva se šira slika o djetetu te je njegovo cjelovito razumijevanje usklađeno s njegovim individualnim i razvojnim posebnostima. Gledano u tom smjeru, roditelji bi trebali biti dobrodošli u bilo kojem dijelu dana te bi trebali moći razgledati djetetovu sobu, igračke te sve ono s čime je dijete povezano dok boravi u vrtiću (Slunjski, 2008). Također, manje bitna nije niti dokumentacija koju bi odgajatelji trebali pripremati te dijeliti s roditeljima zato što su onda roditelji upućeni čime se dijete tijekom boravka u vrtiću bavi, kako razmišlja te koji su njegovi interesi. Također, autorica Slunjski naglašava važnost druženja djece i roditelja u bilo kojem obliku (obilježavanje praznika i blagdana, izleti, izrada didaktičkih igara, itd.) zato što je djetetu posebno važna svaka aktivnost u kojoj sudjeluje njegov roditelj. Bitno je naglasiti kako su dobri odnosi preduvjet budućeg uspjeha djece (Ljubetić, 2014).

Može se dogoditi da vrlo dobar odgajatelj ima teškoća u građenju partnerskih odnosa s roditeljem te da isto tako „uspješan roditelj“ nije dobar partner djetetovu odgajatelju (Milanović i sur, 2014). To se događa zato što su partnerske uloge vrlo zahtjevne te ni po čemu nisu slične s odnosom prema djetetu. Odgajatelj može djetetu biti izvrstan suputnik te tom istom djetetu roditelj može biti najbolji roditelj, a može se dogoditi da odgajatelj i roditelj ne mogu pronaći zajedničku komunikaciju. Premda se te dvije uloge ne isključuju – vrlo su rijetko svo troje zajedno. Iz toga je razloga važno njegovati kulturu otvorenosti, povjerenja, tolerancije i objektivnosti.

Kako bi se bolje razumjeli termini vezani za suradnju i partnerstvo, vrlo je važno objasniti pojam *roditeljske uključenosti*. Stručna i znanstvena terminologija zadnjih godina u području istraživanja i objašnjavanja partnerstva obitelji i škola promiče termin „obiteljska angažiranost“ umjesto „roditeljska uključenost“ (Miljak, 2014). Razlozi su tome što se želi uključiti cijela, šira obitelj (bake, djedovi, stričevi, udomitelji) te se žele uključiti i ostali čimbenici koji nisu u obiteljskom okruženju, a potpora su dječjim uspjesima i napredcima. Dakle, uključenost implicira sudjelovanje individue, a angažiranost implicira timski rad čime se želi dovesti do terminološke promjene. No, samo terminološka promjena nije dosta, takvo bi se poimanje obitelji trebalo primjenjivati u odgojno–obrazovnom radu. Navedeni će termini biti više obrađeni u nastavku.

3.1. Razlika između suradnje i partnerstva

Bitno je objasniti što je to zapravo partnerstvo te čime se ono određuje. U rječniku stranih riječi može se naći pojam *partner* te on znači sudionik, suučesnik, suigrač, sudrug, suvlasnik, dok se pojam *partnerstvo* objašnjava kao „ugovor između dviju ili više osoba koje ujedinjuju svoje talente i novac i dijele dobit ili gubitak“ (Miljak, 2014:3). Iz perspektive i konteksta dječjih vrtića i obitelji partnerstvo predstavlja najvišu razinu suradničkih odnosa osobe iz obiteljske zajednice koja je najčešće roditelj te vrtića na čijoj je strani najčešće odgajatelj i stručni suradnici. Preduvjeti za kvalitetan partnerski odnos jesu međusobno poštovanje i uvažavanje, aktivno slušanje, ravnopravnost te odgovornost. Provedena su brojna istraživanja koja su se bavila istraživanjem najvažnijih elemenata i karakteristika partnerstva te se došlo do rezultata koji uključuju: poštovanje, povjerenje, otvorenu komunikaciju, fleksibilnost, neosuđivanje te dijeljenje informacija.

U literaturi se ponekad nailazi na poistovjećivanje suradnje i partnerstva, no autorica Miljak (2014) dokazuje kako su to zapravo dva različita pojma. Suradnja se bavi površnim i formalnim odnosima koji ne mogu donijeti pozitivne promjene. U suradničkom odnosu dijete ispašta interese dječjih vrtića/škole s jedne strane te obitelji s druge strane. U pravilu se ne gleda djetetov interes, već je bitno da ostvaruje ciljeve koji su mu nametnuti s jedne ili druge strane. Temeljno je obilježje suradničkih odnosa to što među njima postoji hijerarhijski položaj pa tako svaka strana zauzima svoj. U tom je položaju ustanova na višem položaju što dovodi do neravnopravnosti.

S druge strane, partnerski je odnos kontinuiran i kvalitetan odnos, jasno je definiran zajednički cilj, vrijeme i kontekst. Najvažniji aspekt ovog odnosa jest taj da su dijete i njegova dobrobit smješteni u središte odnosa. Obje strane imaju iste ciljeve, interese i zadaće, a to je zdravo i sretno dijete kojem će biti potpuno ispunjen potencijal. Na kraju, prema autorici Miljak (2014:9) „mogli bismo zaključiti kako partnerstvo između obitelji, škole i lokalne zajednice nije luksuz nego nužnost.“ Upravo je zbog toga bitno da se budući odgajatelji i stručnjaci bave partnerstvom. Samo će se tako pokazivati dostojni rezultati u odgojno–obrazovnom radu.

U tablici 1, preuzetoj od autorice Ljubetić (2014) objašnjavaju se bitne razlike između suradnje i partnerstva obitelji i odgojno–obrazovne ustanove. Stupci prikazuju: čimbenike (roditelji, odgojno–obrazovno osoblje, ciljevi/zadaće/interesi, senzibilitet odgojno-obrazovnog osoblja, odnosi, komunikacija, inicijativa, motivacija, aktivnosti obitelji i ustanove, obitelj - ustanova - lokalna zajednica), ono što se podrazumijeva pod suradnjom obitelji i dječjeg vrtića te ono što se podrazumijeva kao partnerstvo obitelji i dječjeg vrtića. Autorica naglašava kako je suradnja temeljena na površnim i formalnim odnosima koji neće donijeti pozitivne promjene. Ono što se kroz cijeli sadržaj tablice implicira jest smještanje djetetove dobrobiti na prvo mjesto. U prvom su planu zadaće, ciljevi i interesi koji će biti najbolji za dijete pa to nalaže kvalitetnu suradnju obitelji i ustanove koja zapravo vodi do partnerstva. Tako dijete dobiva potporu obitelji i dječjeg vrtića ustanove te se tako nesmetano razvija i raste. Autorica naglasak stavlja na djelotvornu, kontinuiranu, otvorenu i iskrenu komunikaciju jer će ona izgraditi povjerenje i razumijevanje.

Tablica 1. Razlike između suradnje i partnerstva obitelji i odgojno-obrazovne ustanove (Ljubetić, 2014, str.6)

čimbenici	suradnja obitelji i odgojno-obrazovne ustanove	partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovne ustanove
roditelji	percipiraju se kao „druga strana“ u odgoju djece	percipiraju se kao „prvi učitelji“ svoje djece
	povremeno se uključuju u aktivnosti ustanove	uključeni u sve aktivnosti ustanove
	nedostatno informirani o svojim pravima / obvezama u svezi partnerstva s ustanovom	dobro informirani o svojim pravima / obvezama u svezi partnerstva s ustanovom
	dolaze u ustanovu po pozivu i/ili u točno određeno vrijeme (npr. dovođenje i odvođenje djece iz dječjeg vrtića)	dobrodošli u ustanovu bez ograničavanja vremena boravka u njoj
odgojno-obrazovno osoblje (odgajatelji, učitelji, stručni suradnici)	nedostatno osposobljeni tijekom formalnog obrazovanja za izgradnju partnerskih odnosa s obiteljima	osvijesteni i informirani te kvalitetno osposobljeni za izgradnju partnerskih odnosa s obiteljima
	pomanjkanje interesa za unaprjeđivanje kompetencija u području partnerstva	pojačani interes za unaprjeđivanje kompetencija u području partnerstva
ciljevi/zadaće /interesi	pojedinačni, jednosmjerni, interesi "dviju strana"	opći, posebni, dvosmjerni, u fokusu djeteta i njegova dobrobit
senzibilitet odgojno-obrazovnog osoblja	nedostatno senzibilizirani za potrebe obitelji	izrazito senzibilizirani za potrebe obitelji
odnosi	hijerarhijski pozicionirani – roditelji imaju niži rang u odnosu na odgojno-obrazovno osoblje u ustanovi	ravnopravni – roditelji partneri odgojno-obrazovnom osoblju u ustanovi.
komunikacija	rijetka, nedostatno otvorena, površna i gotovo u pravilu javlja se s pojavom teškoća u djetetovu učenju i/ili ponašanju	kontinuirana, otvorena, iskrena, podržavajući, ravnopravna
inicijativa	u pravilu, inicijativu ima ustanova	inicijativa je obostrana i nadopunjujuća
motivacija	niska razina intrinzične motiviranosti za izgradnju partnerstva; suradnja najčešće "prigodničarska" (teškoće s djecom, financijska pomoć, obveze prema ustanovi)	visoka razina intrinzične motiviranosti za izgradnju i unaprjeđivanje partnerskih odnosa na svim poljima odgojno-obrazovnog rada
aktivnosti obitelji i ustanove	najčešće usmjerene na informiranje o djetetovim postignućima; instruiranje roditelja za pružanje pomoći djetetu oko domaćih zadaća	aktivno sudjelovanje u izgradnji kurikulumu ustanove (planiranje, zajednički rad, evaluacija)
obitelj - ustanova – lokalna zajednica	percipiraju se kao odvojeni sustavi koji autonomno funkcioniraju i samo povremeno i po potrebi surađuju	percipiraju se kao međusobno povezani sustavi u stalnoj interakciji i međudjelovanju

3.2. Tradicionalno i suvremeno shvaćanje roditeljske uključenosti

Stav o tome koliko bi roditelji trebali biti uključeni te na koji bi način trebali biti uključeni u odgojno–obrazovni rad se kroz godine mijenjao. Počeo je potpunim negiranjem roditelja kao sudionika odgojno-obrazovnog procesa te se razvio do percepcije roditelja kao jednakopravnog partnera koji ima pravo odlučivanja. Prvi zagovornici uključivanja roditelja u odgojno-obrazovni rad bili su odgajatelji i stručni suradnici, a odmah zatim vlada i stručne organizacije (Miljak, 2014). Međutim, u ranoj povijesti rada s roditeljima stav odgajatelja, ali i vlade jest taj da bi roditelji trebali učiti od dječjeg vrtića te tako pomagati u odgajanju i obrazovanju njihove djece (Miljak, 2014). Razvijanjem novih spoznaja shvaća se kako bi bilo dobro pomaknuti granice roditeljskog uključivanja te kako bi učitelji zapravo trebali razumjeti roditelje i njihove potrebe, a također uzeti obzir mogućnost učenja od njih što do sada nije bio slučaj te je ta činjenica bila potpuno nezamisliva. No, s vremenom se roditelji percipiraju kao osobe, a ne isključivo kao osobe koje će izvršiti učiteljevu/odgajateljevu preporuku. Kada se roditeljima nameću razne aktivnosti s kojima se oni ne slažu te kada se učionica pokušava prenijeti u roditeljski dom, tada dolazi do frustracije te odupiranja pritisku pod kojim se nalaze. Kada se to dogodi, učitelji i odgajatelji su roditelje nazivali nezainteresiranima ili lošim roditeljima. Također, vrlo važno u suvremenom shvaćanju partnerstva između odgajatelja i roditelja jest činjenica da odgajatelji ne bi trebali biti podložni mitovima te ne bi smjeli upadati u klopku generalizacije, odnosno optuživanja i etiketiranja roditelja, no to se ponekad događa: „samohrane majke su siromašne i loši roditelji, dobri roditelji dolaze u školu kada su pozvani ili kada se to od njih zahtjeva, kada djeca nemaju razvijene socijalne vještine, njihovi roditelji sigurno imaju nedostatke u nekom području“ (Miljak, 2014:54).

Poznato je kako u sedamdesetim godinama ustanova i obitelj nisu dobro funkcionirale (Miljak, 2014). Bile su to dvije strogo odvojene sredine od kojih je obitelj bila ta koja je podčinjena. No, autorica Miljak (2014) zalaže se za drugačiji koncept odgojno–obrazovnog rada te se tako počinje zalagati za humanističku koncepciju kurikulumu koja u odgoj i obrazovanje donosi velike promjene. Naime, u *Programu odgojno–obrazovnog rada* u dječjim vrtićima iz 1971. godine suradnja s roditeljima ne zauzima značajno mjesto, već se naglasak stavlja na odgajatelje i diktaciju vrtića. Smatra se da bi se roditeljski odgoj trebalo usuglasiti s vrtićkim. S druge strane, u

humanistički se usmjerenom kurikulumu kontinuirano raspravlja s roditeljima, odgajateljima i stručnjacima (Miljak, 2014). Osim usmjerenosti na navedenu povezanost, kvaliteta dječjeg vrtića u humanističkoj će koncepciji ovisiti o kontekstu, odnosno okruženju pri čemu će kvaliteta okruženja ovisiti o suradnji i usklađivanju roditelja i odgajatelja. Kvalitetna ustanova može se prepoznati po suradnji odgajatelja i roditelja (Miljak, 2014). Pri samoj tvorbi kurikuluma postavljalo se pitanje hoće li biti moguće uskladiti obiteljsko i vrtićko okruženje, odnosno hoće li to okruženje biti dovoljno dobro za svu djecu. No, nedugo nakon postavljenih pitanja utvrdilo se kako navedeni sklad nije potreban. Upravo „optimalan nesklad“ čini dijete adaptivnim i fleksibilnim. Nadalje, Miljak (2014) objašnjava kako partnerstvo predstavlja *komplementarnost uloga*, što znači da odgajatelja smatra profesionalcem u svom području, no isto tako roditelja smatra profesionalcem u poznavanju svog djeteta. Na taj način kada se iskoriste sve dobre strane, dolazi do potpunog ispunjenja djetetovog potencijala, ali i do zadovoljavanja njegovih potreba i osjećaja. Dakle, autorica (Miljak, 2014) vrlo bitnim predstavlja to da odgajatelj svojom profesionalnošću ne bi trebao zanemarivati roditeljstvo i roditeljsku ulogu koja je vrlo važna za sretno dijete koje ima ispunjene svoje potencijale.

3.2.1. Roditeljski angažman umjesto roditeljske uključenosti

U suvremenom konceptu predškolskog odgoja vrlo je bitno uspostaviti partnerski odnos između odgajatelja i roditelja te inicirati aktivniju ulogu roditelja. Važno je uvažiti posebnost svake obitelji kao i roditelja koji bi trebao biti aktivan član realizacije takvog koncepta. Roditelj je u *Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2015) partner, zagovornik kao i promotor procesa odgoja i obrazovanja (Nenadić Bilan i Matov, 2014). Prema *Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2015:12) ustanova bi trebala omogućiti „roditeljsko djelatno sudjelovanje u oblikovanju vizije ustanove te prilike za sudjelovanje roditelja u planiranju, realiziranju i evaluaciji odgojno obrazovnog procesa.“

U suvremenoj se terminologiji sve rjeđe spominje roditeljska uključenost te se mijenja terminom roditeljski angažman. Roditeljski angažman podrazumijeva upućenost i uključenost roditelja u djetetov rast i razvoj koji se odvija u vrtiću ili školi. Roditelji bi o odgojno-obrazovnoj ustanovi trebali kritički promišljati, analizirati te izgrađivati svoje stavove koji će pomoći da prate interese svoje djece. Dakle, cilj je ojačati i osposobiti

roditelje da snažnije i odlučnije djeluju u unapređenju odgojno–obrazovnog sustava. Odgojno–obrazovni djelatnici, a ponajviše odgajatelji, trebali bi stvarati prilike i uvjete gdje će se roditelji moći družiti, razgovarati te izmjenjivati doživljaje i iskustva u vezi vrtića. Osim kolektivnog pristupa kojim se jača i osnažuje roditeljska uloga, vrlo je bitan i individualni pristup koji razvija individualne vještine. Kako Ljubetić (2014) tvrdi nužno je da se roditelji uključe u sve aspekte funkcioniranja ustanove te da su oni uključeni na način da postaju ravnopravni članovi. Isto tako, odgajatelji bi roditeljima trebali omogućiti razumijevanje vlastita roditeljstva te stjecanje pedagoških kompetencija koje su nužne za njihov razvoj. Primjeri „razvojnog partnerstva“ koji uključuju roditeljski angažman (Ljubetić, 2014):

- a) sastanci odgajatelja, roditelja i djece u lipnju zato što u rujnu djeca kreću u jasličku skupinu – mogućnost boljeg upoznavanja te razmjene inicijalnih informacija
- b) boravak roditelja u jaslicama tijekom prilagodbe – personaliziranje svakog djeteta i obitelji te pokušaj usklađivanja potreba između djeteta, obitelji i odgajatelja
- c) sastanak roditelja i osoblja zainteresiranih za neku problematiku ili diskusiju određene teme pri čemu se u obzir se uzimaju sva mišljenja i prijedlozi
- d) individualni razgovori kojima roditelj određuje smjer na kojima se obrađuju teme vezane za dijete i moguću problematiku koju roditelj osjeća.

„Visoka razina partnerstva obitelji i odgajatelja/učitelja u tim ustanovama rezultira visokim postignućima djece, ali vrlo vjerojatno visokim roditeljskim kompetencijama, stoga je opravdano razvoju partnerstva posvećivati znatno veću pozornost“ (Ljubetić, 2014: 34).

Partnerstvo roditelja i dječjih vrtića trebalo bi biti u korelaciji s društvenim institucijama koje će pružati društvenu potporu na način da poštuju načela koja će dovesti do uspjeha zajedničkih aktivnosti. Isto tako, trebala bi se poštivati određena načela koja će pridonijeti većoj zainteresiranosti i inicijativi roditelja za uključivanje i sudjelovanje u partnerstvu (Assmusen i sur, 2007 prema Nenadić Bilan i Matov, 2014): potpora će biti učinkovitija ako ima više izvora, roditelji su različiti i imaju različite potrebe, roditelji neće surađivati niti pokazivati inicijativnost ustanovama koje ih stigmatiziraju ili osuđuju, ustanove bi trebale biti prijateljski nastrojene prema roditeljima. Uključenost roditelja u odgoj i obrazovanje pomaže djeci u spremnosti za školu, ali i u razvoju

socijalnih i emocionalnih vještina (Nenadić Bilan i Matov, 2014). Isto tako, istraživanje koje su proveli Galindo i Sheldon (2012) pokazuje da su kod djece u čiji su razvoj i školovanje bili uključeni roditelji zapaženi bolji rezultati u matematičkim i predčitalačkim vještinama.

Iako se u literaturi identificiraju tri razine roditeljskog odnosa: uključenost, angažman i partnerstvo, partnerski je odnos najčešće prisutan (Råde, 2020). Upravo partnerski odnos ima pozitivan utjecaj na osnaživanje roditelja i učitelja/odgajatelja, na buduća akademska postignuća djece te na građenje ostalih odnosa. Postoje dva glavna okvira za razumijevanje odnosa između roditelja i učitelja (Råde, 2020): vertikalni i horizontalni okvir. Vertikalni okvir smatra učitelje stručnjacima i temelji se na asimetričnom odnosu gdje su roditelji pasivno uključeni ili angažirani, dok horizontalni okvir promatra učitelje i roditelje kao ravnopravne stručnjake, naglašavajući simetričan partnerski odnos. Odnos između roditelja i učitelja/odgajatelja vrlo je važan za dijete te bi on trebao predstavljati ravnotežu između vertikalno i horizontalno uokvirenih odnosa jer oba imaju svoje prednosti i nedostatke (Råde, 2020). Na kraju, važno je uspostaviti i održati funkcionalne i ravnopravne odnose između roditelja i učitelja, uzimajući u obzir složenost i raznolikost tih odnosa.

3.3. Čimbenici uspješnog partnerstva

Preduvjet kvalitetnih partnerskih odnosa jest spremnost roditelja, odgajatelja i stručnih suradnika predškolske ustanove na komunikaciju i dobro usmjerenu razmjenu informacija (Nenadić Bilan i Matov, 2014). Autori upućuju na općenito lošu uključenost roditelja u aktivnosti dječjeg vrtića, a kao najveći problem navode uključivanje uvijek istih roditelja te slab odaziv očeva.

Ljubetić (2014:60) tvrdi kako pojedinci imaju dobar odnos ako se osjećaju ugodno jedni s drugima jer „možeš zaboraviti što je neka osoba govorila, kako je izgledala, čak možeš zaboraviti i njezino ime, ali nikada nećeš zaboraviti kako si se pored te osobe osjećao/la.“ Također, ljudi su socijalna bića te su im s toga odnosi vrlo važni da bi zadovoljili svoje potrebe. Za dijete su vrlo bitni odnosi unutar sustava u kojima ono boravi, a to su obitelj i vrtić. Odnose između obitelji i ustanove moguće je odrediti kao odnos koji za cilj ima dobrobit djeteta, a naglasak je na podijeli odgovornosti. Iz svega navedenog može se zaključiti da su zdravi odnosi na relaciji odgajatelj – obitelj vrlo

važni zbog toga što partnerstvo zapravo podrazumijeva kvalitetne interpersonalne odnose.

Načela zdravih odnosa su (Ljubetić, 2014):

a) *Uvjerenja*

Obitelj i odgajatelji imaju vlastita uvjerenja koja usklađuju da bi se stvorila dobrobit za dijete. Također, bitno je polaziti od uvjerenja da odgajatelj i roditelj imaju važnu ulogu u odgoju i obrazovanju djece te da je svaka od tih uloga jedinstvena. Na kraju, odgajatelji trebaju polaziti od uvjerenja da je obitelj ključna za djetetovo učenje i razvoj.

a) *Obveza*

Veza između obitelji i vrtića odnosno odgajatelja razvija se tijekom vremena te ju je bitno održavati zdravom tijekom cijelog odgojno–obrazovnog procesa. Isto tako, održavanje zdravih partnerskih odnosa trebao bi biti prioritet obitelji i odgajateljima.

b) *Kontinuitet*

Škola i obitelj trebali bi kontinuirano surađivati kako bi se ostvarili dugoročni pozitivni rezultati.

Povjerenje predstavlja temelj interpersonalnih veza te o njemu ovisi učenički uspjeh. Roditelji koji imaju povjerenja u odgajatelje i učitelje više se uključuju u aktivnosti vezane za suradnju roditelja i odgajatelja, imaju više razumijevanja te uspješnije rješavaju nedoumice i konflikte. Također, s vremenom povjerenje prelazi u vjeru te stvara emotivnu sigurnost obje strane. Povjerenje grade ove komponente (Clarke i sur., 2010 prema Ljubetić, 2014:63): *poštovanje, kompetencija, obzirnost prema drugima te integritet*. Povjerenje gradi i odgovornost prema sebi, drugima i svijetu oko sebe zato što će povjerenje zasigurno zaslužiti onaj tko se ponaša odgovorno. Za zdrave interpersonalne veze vrlo je bitna i obzirnost koja podrazumijeva dobrovoljnu pomoć drugoj osobi kada je to potrebno. Sljedeći je čimbenik zdravih odnosa pokazivanje osjetljivosti za društvene, kulturne i povijesne različitosti te iskazivanje ravnopravnosti u odnosu. Istraživanja dokazuju da je neravnoteža moći najvažniji faktor koji sprečava partnerstvo između odgajatelja i roditelja. Upravo se navedena neravnoteža može spriječiti osvještavanjem činjenice da su roditelji stručnjaci u poznavanju svoje djece, a da odgajatelji imaju potrebna znanja i vještine o učenju i

razvoju djece. Dakle, može se zaključiti da jedna i druga strana imaju značajnu ulogu u odgoju i obrazovanju.

Načela zdravih odnosa su: „djelotvorna komunikacija, izgradnja povjerenja, pokazivanje poštovanja, dijeljenje iskustva poučavanja te uspješno rješavanje konflikta“ (Ljubetić, 2014:66).

Djelotvorna komunikacija jest zapravo dvosmjerna komunikacija koja služi tome da se odgajatelji i roditelji razumiju, ispune svoje međusobne potrebe te prevladaju eventualne teškoće. Vrlo je važno pozitivno djelovanje neformalnog razgovora između odgajatelja i roditelja na kvalitetu njihova odnosa. Dakle, neformalni razgovori kao što su razgovori putem e-poruke, dovođenje i odvođenje djeteta u školu mogu biti korisne za prevladavanje barijera između odgajatelja i roditelja, a pogotovo za roditelje kojima hrvatski jezik nije materinji. Također, pozitivne učinke imaju i roditeljski sastanci, pogotovo kada imaju osmišljen tijek i zajednički cilj. Najvažnije skrbne navike koje dovode do otvorene komunikacije jesu (Blue-Bannih i sur, 2004 prema Ljubetić, 2014:67): pažljivo slušanje sugovornika, izbjegavanje žargona, nepostojanje predrasuda, osjetljivost za drugoga, pozitivni komentari u vezi problemskih situacija u kojima se dijete trenutno nalazi. Nadalje, povjerenje unapređuje suradnju ako se odgajatelj i roditelj pridržavaju zadanih obećanja, zadaća i uloga. Odgajatelji povjerenje s roditeljem ostvaruju na način da odgovaraju na telefonske pozive te da svojim postupcima pokazuju da su im roditelji važni. Ozračje u ustanovi također ima veliki značaj pa bi se s toga roditelji u ustanovi trebali osjećati dobrodošli te bi trebali biti bitne osobe bez kojih djetetov razvoj ne bi bio moguć. Također, povjerenje se može steći kada se roditelj nađe u teškim obiteljskim situacijama na način da mu je odgajatelj pomoć i podrška. Pokazivanje poštovanja može se iskazati na način da odgajatelji ne koriste roditeljima nerazumljive stručne izraze, već da koriste roditeljima razumljive i bliske izraze. Isto tako, može se primjenjivati „dijeljenje iskustva poučavanja“ na način da se roditeljima predlože aktivnosti kod kuće koje će obogatiti školske. Na kraju, bitan segment uspješnih partnerskih odnosa jest uspješno rješavanje konflikta. Konflikt je gotovo sastavni dio svakog odnosa, a do njega dolazi zbog različitih stavova, pogleda i mišljenja. Bitno je napomenuti da ga ne treba izbjegavati, već ga je potrebno konstruktivno riješiti.

Na partnerstvo ustanove i obitelji utječu mnogi čimbenici kao što su „proaktivnost i upornost u suradnji s roditeljima, korištenje pozitivnih komunikacijskih strategija,

personaliziranje, stavljanje partnerstva s obitelji kao prioritet, usklađivanje odgojnih stilova“, itd. U nastavku će se obraditi četiri osnovna čimbenika (Miljak, 2014):

Prvi je čimbenik „dijete u fokusu“ koji predstavlja komunikaciju usmjerenu na dijete te povećava roditeljsku odgovornost. Ako se roditeljima ukaže način na koji djeca razvijaju svoje vještine, moći će poduprijeti djetetov napredak. Fokus koji je stavljen na dijete sprečava da roditelj bude pod pritiskom od mogućeg prosuđivanja i ocjenjivanja od strane učitelja. Prilike za razmjenu zapažanja o ponašanju djeteta, o njegovom učenju te o mogućim teškoćama kod roditelja i odgajatelja stvara osjećaj važnosti te prihvaćenosti.

Drugi je čimbenik „konstruktivnost“ koji označava razmjenu korisnih, značajnih te praktičnih informacija koje će imati svoju primjenu. Dakle, roditelji su u nemogućnosti pomoći djetetu u njegovom „neuspjehu“ ako ne razumiju uzrok i posljedicu te ako nemaju znanja u strategijama koje će unaprijediti djetetovo učenje. Dakle, informacija treba biti korisna te usmjerena razvoju djeteta. Ne bi trebala biti dvosmislena te bi jezik trebao biti jednostavan, optimističan prema djetetu. Tako odgajatelj i roditelj stvaraju otvoreni dijalog te smanjuju mogućnost interpretacije neprihvaćajućih komentara. Konstruktivna komunikacija roditelja s odgajateljem omogućuje roditelju konstruktivnu i fokusiranu komunikaciju sa svojim djetetom.

Treći je čimbenik „jasnoća i konkretnost“ koji podrazumijevaju konkretne upute i strategije koje će pomoći djetetu u učenju, ali i unaprijediti njegovo prosocijalno ponašanje. Upravo je ovaj čimbenik vrlo bitan zato što je današnji život ubrzan, a ako roditelj ima konkretan alat, tada će i njegova primjena biti brza i praktična. Nadalje, prema Miljak (2014), jasnoća i konkretnost onemogućit će šum u komunikaciji te neće doći do osuđivačkih komentara, a također će poboljšati komunikaciju između roditelja i djeteta jer će imati dobar primjer. Kada je komunikacija između roditelja i odgajatelja konstruktivna, tada će postojati model te će roditelj isto tako razgovarati sa svojim djetetom.

Četvrti je čimbenik „kontinuitet“ koji podrazumijeva kontinuiranu komunikaciju te razmjenjivanje informacija s ciljem uključenosti u djetetov razvoj i učenje. Kvalitetna bi suradnja trebala biti dio odgojno–obrazovnog rada tijekom cijele godine, a ne samo u određenim dijelovima (Miljak, 2014).

Primjer kvalitetnog i zanimljivog partnerstva roditelja i odgajatelja predstavlja nizozemski projekt „Roditelj i raznolikost“ koji je težio poboljšanju suradnje i komunikacije između roditelja i odgajatelja u dječjim vrtićima te prvim razredima osnovne škole. Cilj projekta bio je unaprijediti osobni kontakt odgajatelja i roditelja, općenito unaprijediti suradnju te osmisliti način pribavljanja sredstva kako bi se moglo realizirati navedeno. Kroz period provođenja projekta organizirane su radionice na temu obitelji, partnerskih odnosa, odgojnih stilova, komunikacijskih vještina i sl. Također, roditelji su bili posvećeni aktivnostima kojima je cilj bio zajedničko sudjelovanje (zajedničko življenje, zajednički rad, zajedničko mišljenje te zajedničko odlučivanje). Rezultati ovog projekta koji je trajao dvije godine pokazali su pozitivne učinke na području suradnje te „vrijednost ulaganja napora u poticanje pedagoškog partnerstva između roditelja i odgajatelja“ (Nenadić Bilan i Matov, 2014:131).

Kako će se partnerstvo interpretirati ovisi o očekivanjima i uvjerenjima sudionika partnerskih odnosa. Kvalitetno bi se partnerstvo trebalo temeljiti na razumijevanju i poznavanju očekivanja roditelja kako bi roditelji, koji su glavni sudionici navedenog odnosa, imali motivaciju nastaviti takav odnos (Nenadić Bilan i Matov, 2014). Zaključuje se da je najveća briga roditelja sigurnost djeteta dok boravi u dječjem vrtiću, a upravo je zbog toga vrlo važna komunikacija. S druge strane, očekivanja odgajatelja i roditelja često su različita zato što su im uloge, umijeća, znanja i iskustva različita. Čimbenici koji tvore otvorenost za suradnju jesu (Nenadić Bilan i Matov, 2014): slobodno iznošenje stavova, razmjena mišljenja te upoznavanje potreba drugih ljudi (roditelja) s kojima se pokušava ostvariti suradnja. Dakle, kada se kod roditelja uoči određena potreba, ustanova bi trebala biti toliko otvorena da na tu potrebu adekvatno odgovori. Vrlo važan čimbenik koji pridonosi kvalitetnoj suradnji i partnerstvu jest senzibilitet djelatnika koji se može iskazati u različitim oblicima suradnje. *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* (2015:12) smatra „poštovanje, prihvaćanje različitosti, ohrabrivanje, podržavanje, aktivno slušanje i ostala ponašanja koja omogućavaju reciprocitet u razmjeni informacija u svezi s djetetom“ glavnim ciljem koji će stvoriti kvalitetno partnerstvo te će ono dovesti do dobrobiti djeteta.

3.4. Prepreke u uspostavljanju kvalitetnih odnosa između roditelja i odgajatelja

Uzroci prepreka za suradnju s roditeljima su mnogobrojni (Maleš, 1994 te Ljubetić, 2014). Kao glavne propuste autori navode propuste između rečenog i učinjenog, pretjeran subjektivan stav roditelja prema djetetu, izdvajanje roditelja iz odgojno–obrazovne zajednice te nemogućnost roditeljskog sudjelovanja, nekonstruktivno prihvaćanje kritika i savjeta, ograničenost vremena za komunikaciju i suradnju te predrasude odgajatelja prema roditeljima i roditelja prema odgajateljima. Nadalje, nedovoljne kompetencije odgajatelja za rad s roditeljima imaju negativan utjecaj na suradnju između roditelja i odgajatelja te iz toga mogu proizlaziti ostali problemi.

Čimbenici koji postaju zapreke u ostvarivanju suradničkih odnosa jesu (Višnjić Jevtić, 2018): kulturalni čimbenici, strukturalni čimbenici te interpersonalni čimbenici. Strukturalni čimbenici povezani su s nedostatkom vremena za suradnju, odnosno odvajanje vrlo malo vremena za dobivanje informacija o djetetu. Interpersonalni čimbenici vezani su za stavove, vrijednosti, uvjerenja i osobnost odgajatelja i roditelja. Vezano uz to, suradnja se smatra profesionalnim odnosom u kojem ne bi trebali prevladavati osjećaji zbog toga što oni mogu biti prepreke u suradnji (Višnjić Jevtić, 2018). Prepreke su sastavni dio svakog odnosa, no odgajatelj i roditelj trebali bi težiti zajedničkom cilju, a to je odgojeno, zdravo i obrazovano dijete kojem su maksimalno razvijene sve kompetencije. Ako se obje strane vode tim ciljem tada će biti prirodno riješiti sve prepreke. Razlog nemogućnosti prelaženja prepreka može biti nedovoljna kompetencija odgajatelja, odnosno nedovoljno razvijene komunikacijske vještine koje predstavljaju temelj građenja partnerskih odnosa. Ako je želja roditelja i odgajatelja uspješan partnerski odnos, tada je bitno biti svjestan sebe i svojih postupaka te biti spreman taj odnos konstantno njegovati.

Tri vrste izazova koji se nalaze između obitelji i dječjeg vrtića jesu (Liontos, 2010, prema Ljubetić, 2014) logistički, interpersonalni i izazovi na razini sustava.

Logistički izazovi mogu biti jednako zastupljeni kod roditelja i odgajatelja, a odnose se najčešće na vremensko ograničenje obje strane. Roditelji su često u žurbi te su u konfliktu između poslovnih obaveza, prenatrpanog rasporeda te brige o djetetu zbog čega dolazi do teškog usklađivanja navedenih obaveza te onih koje su vezane za vrtić

ili školu. S druge strane, odgajatelji osim neposrednog rada s djecom imaju obavezne administrativne poslove, stručna usavršavanja te niz drugih aktivnosti pri čemu suradnja s roditeljima može pasti u drugi plan.

Interpersonalni izazovi vezani su za osobnosti, percepciju i stavove odgajatelja i roditelja. Roditelji mogu imati nerealna očekivanja od odgajatelja te im bilo što u odgajateljevoj osobnosti ili postupcima može zasmetati. S druge strane, odgajatelji smatraju da su roditelji upućeni u sve događaje u vrtiću ili školi, a moguća je situacija da to nije slučaj. Također, odgajateljima može nedostajati znanja o obiteljskoj kulturi, običajima, navikama, i slično.

Izazovi na razini sustava mogu se odnositi na nedovoljan broj tečajeva, treninga i seminara koji bi odgajateljima omogućili razvijanje kompetencija za suradnju s obitelji. Ljubetić i Tabain (2009) prema Ljubetić (2014) tvrdi kako su suvremena istraživanja dokazala da postoji deficit stručnih usavršavanja koja se bave suradnjom s obitelji.

Prepreke za suradnju također mogu biti razlike u očekivanjima roditelja i odgajatelja koja mogu biti posljedica različitog socio–kulturalnog konteksta. Suradnju uvelike ometaju negativni stavovi roditelja i odgajatelja zbog čega bi se takvi stavovi trebali detektirati i promijeniti (Nenadić–Bilan i Matov, 2014). Nadalje, partnerski se odnosi mogu narušiti onda kada dječji vrtić (odgajatelj) ili roditelj nisu dovoljno spremni i otvoreni za suradnju. Razlozi zbog kojih se roditelji ne uključuju u suradničke odnose mogu biti (Nenadić–Bilan i Matov, 2014) nedostatak vremena i zaposlenost, ignoriranje problema te nezainteresiranost u vezi suradnje, nedostatak znanja o suradničkim odnosima te njihovoj važnosti, nesigurnost i sram te prijašnje negativno iskustvo suradnje. Bruckman i Blanotnon (2003) proveli su istraživanje u kojem je dokazano da su roditelji niskog socio–ekonomskog statusa skloni rjeđem uključivanju u suradnju i partnerske odnose zbog većih teškoća s kojima se susreću. S druge strane, roditelji višeg socio–ekonomskog statusa su fleksibilniji te nemaju dodatne ometajuće čimbenike koji bi ih potencijalno spriječili u partnerskim odnosima.

U odgojno se obrazovnom djelovanju mogu dogoditi razne nepredviđene situacije koje mogu postati prepreka pri ostvarivanju partnerstva između odgajatelja i roditelja. Pandemija koronavirusa donijela je brojne izazove i promjene u svakodnevnim životima obitelji diljem svijeta. Promjene su se manifestirale ne samo na zdravstvenom i ekonomskom planu, već su značajno utjecale i na odgojno–obrazovni sustav,

posebno na institucije ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Fizičko distanciranje i povremena izolacija promijenili su način interakcije između djece, roditelja i odgajatelja, čime su postale evidentne potrebe za novim pristupima i strategijama kako bi se održala kvaliteta odgojno-obrazovnog procesa (Jurčević Lozančić i Kudek Mirošević, 2021). U istraživanju koje su provele Jurčević i Lozančić (2021) fokus je na analizi kvalitete partnerskih odnosa između odgajatelja i roditelja tijekom pandemije COVID-a 19. Kako bi se razumjeli izazovi s kojima su se suočavali, potrebno je sagledati sociodemografske značajke odgajatelja, kao što su njihove godine radnog iskustva i stručna sprema, te kako te značajke utječu na njihovu percepciju i sposobnost za održavanje kvalitetne suradnje putem digitalnih medija. Postojeća literatura naglašava važnost kontinuirane komunikacije i dijaloga između odgajatelja i roditelja, osobito u kriznim vremenima kada su podrška i razumijevanje ključni za emocionalnu i socijalnu stabilnost djece. Posebna pažnja posvećena je obiteljima djece s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama, jer su one suočene s dodatnim izazovima koji zahtijevaju prilagodbu i fleksibilnost u pružanju podrške.

Rezultati istraživanja ukazuju na visok stupanj samoprocjene kompetentnosti odgajatelja u uspostavljanju partnerskih odnosa s roditeljima, unatoč izazovima koje nameće online okruženje. Međutim, odgajatelji s dužim radnim iskustvom često se osjećaju manje sigurni u korištenju digitalnih tehnologija, što ukazuje na potrebu za dodatnim edukacijama i osposobljavanjem u tom području. Ovaj rad ističe potrebu za daljnjim istraživanjima i unapređenjem prakse koja podržava kvalitetnu i učinkovitu suradnju između odgajatelja i roditelja, posebno u izazovnim i nepredvidivim okolnostima.

Nadalje, mogu se identificirati tri glavne prepreke za suradnju (Rådeu, 2020):

- a) različite uloge roditelja i učitelja - postoji neravnoteža u ulogama, gdje učitelji/odgajatelji često preuzimaju veću odgovornost
- b) diskriminacija - roditelji iz manjinskih kultura ili nižih socioekonomskih statusa mogu biti diskriminirani
- c) složenost odnosa - odnosi između roditelja i učitelja su često složeni i ne mogu se lako kategorizirati.

3.5. Suradnja roditelja i odgajatelja – zakonska regulativa

Republika Hrvatska zemlja je koja svojim zakonskim dokumentima (Skočić i sur, 2013) potiče potporu i suradnju s roditeljima na području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. U predškolskim se ustanovama neprestano provodi suradnja s roditeljima kako bi se došlo do partnerskog odnosa. Tu suradnju prije svih provode odgajatelji zato što su najbliži djetetu. Dakle, zakonsku bi regulativu prvi trebali poštovati i uvažiti upravo oni. Većina dokumenata koji će se spomenuti u nastavku nalaže pružanje savjetovanja, informacije te materijalnu pomoć roditeljima. Kako Skočić i sur. (2013) tvrde, za poštivanje i uvažavanje postojećih zakonskih dokumenata potrebna su znanja, vještine i spremnost za provođenje istih u praksi. Nadalje, autorice (Skočić i sur., 2013) tvrde kako roditelji najveću podršku očekuju od odgajatelja, a nešto manje od stručnih suradnika. Valja napomenuti kako savjetodavnu ulogu zakonski propisuje isključivo *Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe* (2008).

Hrvatski je sabor 16. svibnja 2008. godine donio dokument pod nazivom *Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe*. U dijelu II. *Programi odgoja i naobrazbe djece predškolske dobi*, članak 3. kao jedan od programa ističe program rada s roditeljima. Poslovi odgajatelja pobliže su objašnjeni u članku 26. Naime, uz zadovoljavanje svakidašnjih potreba djece, odgajatelj svakodnevno vodi dokumentaciju te stalno radi na unapređenju odgojno-obrazovne prakse. Isto tako, posebno je naglašeno da bi trebao surađivati s roditeljima, stručnjacima i stručnim timom dječjeg vrtića. Nakon toga, članak 29. jasno propisuje da odgajatelj u neposrednom radu s djecom provodi 27,5 radnih sati tjedno, a ostale poslove obavlja do satnice punog radnog vremena. Osim pripreme prostora i poticaja, vrednovanja, dokumentiranja, ostali poslovi uključuju i „savjetodavni rad s roditeljima i ostalima te poslove stručnog usavršavanja“ (Državni pedagoški standard, članak 29). Isto tako, članak 11. kaže kako bi se i programi za darovite trebali temeljiti na kontinuiranoj suradnji s roditeljima.

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015) službeni je dokument u Republici Hrvatskoj te sadrži vrijednosti odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi. Izdan je 2015. godine, a u više je njegovih dijelova pažnja posvećena partnerstvu s roditeljima te njihovim sudjelovanjem u zajednici pa tako načela

Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje sadrže dio koji govori o partnerstvu vrtića s roditeljima i širom zajednicom. *Kurikulum* smatra kako je nužno imati dobru i dvosmjernu komunikaciju s roditeljima kako bi se djetetu osigurala dobrobit te kako bi se potaknuo njegov cjelovit razvoj. Roditelji bi se u vrtiću trebali smatrati ravnopravnim članovima i partnerima koji svojim prisustvom bogate okolinu vrtića. Nadalje, bitno je napomenuti kako je potrebna spremnost roditelja, ali i svih djelatnika vrtića na suradnju. Isto tako, *Kurikulum* (2015:16) jasno ukazuje na to da bi trebalo postojati savjetovanje roditelja na svakodnevnoj razini: „U kvalitetnome partnerskom odnosu na relaciji vrtić – djetetov dom roditelje tj. skrbnike djeteta permanentno se informira (uz pomoć brošura, letaka, internetske komunikacije, razmjene bilješki tj. dokumentacije o djetetu, radionica, diskusijskih grupa i sl.), te ih se podržava i osnažuje u roditeljskoj ulozi.“ *Kurikulum* govori i o tome kako bi odgajatelji i stručni suradnici trebali pružati roditeljima savjetodavnu pomoć i specifične informacije upravo za područje koje njih opterećuje u razdoblju u kojem se trenutno nalaze. U dječjem vrtiću bi se neprestano trebalo težiti dvosmjernoj komunikaciji pa je bitno da vrtić prepozna roditeljeve potrebe, a nakon toga pruži potrebne informacije, resurse i službe koje mogu potaknuti i poboljšati razvoj djeteta. Također, *Kurikulum* zagovara „ohrabrivanje, podržavanje i aktivno slušanje“ roditelja kao jedan od uvjeta za osiguranje djetetove dugoročne dobrobiti (2015:15).

Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju (2015) uređuje se predškolski odgoj i obrazovanje te skrb o djeci. Ovaj zakon člankom 16. nalaže dužnost vrtića pri dopunjavanju obiteljskog odgoja te svojom pristupačnošću i otvorenošću stvara ugodan vid suradnje s roditeljima i okruženjem djeteta. Dakle, na neki se način nalaže da vrtić, odnosno svi odgojno–obrazovni djelatnici svojim profesionalnim znanjem pomognu roditeljima u ispunjavanju njihove roditeljske uloge. To može podrazumijevati savjetodavnu pomoć kada se radi o nekom problemu ili teškoći, ali i različite oblike suradnje pri kojima će roditelji biti uključeni u rad vrtića.

3.6. Uloge i kompetencije odgajatelja u suradnji s roditeljima

Praksa u odgojno–obrazovnom sustavu potvrđuje da bi profesionalci trebali uspostaviti kvalitetan odnos na način da usklade svoje vizije i odgojno–obrazovno djelovanje te da kvalitetno komuniciraju. U situacijama kada se dešavaju bilo kakve teškoće, odgajatelji pokazuju veći interes da surađuju s roditeljem tog djeteta. Bitno je napomenuti kako do nesporazuma najčešće dolazi kada se roditeljima ne pristupa individualno, već kao grupi. Tada roditelj zapravo nije uvažen pa je zadaća kompetentnog odgajatelja izgraditi dobar odnos sa svakim pojedinim roditeljem jer svaki od njih ima individualne potrebe. Na početku odnosa između odgajatelja i roditelja bitno je da odgajatelj polazi od činjenice da je roditeljska uloga kompleksna te da su roditelji različiti – dolaze iz različitih okruženja, imaju različite sposobnosti, uvjerenja, stavove i vještine. Nadalje, odgajatelj bi trebao osnaživati osobnosti roditelja i njegovo djelovanje bez obzira na materijalni i socijalni status, akademska postignuća, dob, spol i slično. (Ljubetić, 2014).

Odgojno–obrazovni djelatnici koji su uspješni u svom radu, pa tako i u radu s roditeljima, trebali bi biti predani poslu, entuzijastični, trebali bi posjedovati vještine i jasna stajališta. Odgajatelji bi trebali prije svega razumjeti sebe, svoja stajališta, ponašanja te bi konstantno trebali sukonstruirati svoje znanje (Ljubetić, 2011). Također, bitno je da institucije koje stvaraju odgojno-obrazovne djelatnike preuzmu odgovornost o stjecanju kompetencija i stručnom usavršavanju djelatnika odgojno–obrazovne ustanove. Takve bi institucije trebale propisati programe koji će razviti potrebne kompetencije. Odgajatelji trebaju posjedovati vještine kojima će uspostavljati, održavati i produbljivati suradnju i partnerstvo s roditeljima i lokalnom zajednicom. Također, odgajatelji bi trebali polaziti od činjenice da roditelj može dati vrijedne ideje kada je u pitanju odgoj i obrazovanje.

Naravno, na odgajateljev odnos s roditeljima uvelike utječu implicitne pedagogije, a to su odgajateljevi stavovi, uvjerenja i vrijednosti. Implicitna pedagogija ima najveći utjecaj na prasku odgajatelja, a naziva ju još *osobnom teorijom* (Slunjski, 2011). Ona je uporište u odgoju i obrazovanju te s njom mijenjaju i nadograđuju pedagoška znanja. Zaključno, izgradnja suradničkih i partnerskih odnosa ovisi o implicitnim pedagogijama odgajatelja, odnosno o njegovim stavovima, vrijednostima i uvjerenjima. Ako se implicitne pedagogije odgajatelja i roditelja uvelike razlikuju, tada može doći do teškoća

u komunikaciji i smanjenja uspješnosti partnerstva. Uz povjerenje, stav odgajatelja prema roditelju te prema tome koju će ulogu zauzeti ključ je za uspješno partnerstvo. Ako je odgajateljev stav iskren, pozitivan, otvoren i pristupačan te je moguće da roditelj s njim uspostavi prijateljski odnos, tada su to dobri temelji za uspješnu suradnju. Kada odgajatelji formiraju negativan stav prema roditeljima, to najčešće znači da nemaju dovoljno razvijene kompetencije. Odgajateljeva bi praksa trebala biti vrednovanje vlastitog rada te bi u svakom trenutku trebao biti svjestan koja znanja ostaju u teoriji, a koja provodi u praksi.

Četverodimenzionalni model kompetencija za savjetovanje roditelja prikazuje četiri osnovne razine koje su ključne za suradnju s roditeljima (Bruder, Keller, Klug i Schmitzz, 2011 prema Klišanić, 2020:52). One uključuju određene kompetencije koje bi odgajatelji i učitelji trebali posjedovati. Prva dimenzija podrazumijeva „vještine savjetovanja“, odnosno aktivno slušanje, parafraziranje te strukturiranje razgovora. Druga je dimenzija „dijagnostičko i pedagoško znanje“ koje podrazumijeva definiranje problema, traženje mogućih uzroka, primjena određene strategije te usmjerenost na cilj. Treća je dimenzija „suradnja i uzimanje perspektive u obzir“ što ponajprije podrazumijeva suradničke akcije te usmjerenost na rješenja. Zadnja su dimenzija „vještine suočavanja“ što podrazumijeva suočavanje sa situacijom te suočavanje s kritikom.

Često se negativan stav odgajatelja vezuje uz to u što odgajatelji vjeruju te uz ono što od roditelja očekuju. Taj se stav stvara godinama te se odnosi na odgajateljevo dosadašnje iskustvo, odnosno na ishode rješavanja dosadašnjih problemskih situacija. Na temelju problemskih i zahtjevnih situacija odgajatelji stvaraju negativne stavove te upravo ti stavovi određuju njihove postupke prema roditeljima. Dakle, ako je odgajatelj neuspješno riješio jednu situaciju, tada je moguće da će to negativno iskustvo primijeniti i na druge roditelje. Negativan stav dovodi do sukoba ili izbjegavanja kontakta. Milanović i sur. (2014) tvrde kako učestalije dolazi do izbjegavanja zbog toga što se odgajatelji sukobljavanjem dovode u rizičnu situaciju. Bitno je napomenuti kako se zbog negativnih misli i osjećaja može dovesti u pitanje djetetov integritet, odnosno odgajateljev loš odnos s roditeljima može utjecati na njegovo ponašanje prema djetetu.

Od sredine devedesetih godina promijenio se način suradnje između odgajatelja i roditelja, odnosno više su se počela uvažavati dječja prava, a tome je uvelike zaslužna *Konvencija o pravima djeteta* (1989). U to doba djeca postaju vidljiv dio društva te

odrasli postaju odgovorniji prema njima i njihovim potrebama. Odgajatelji i vrtić postaju svjesni da je potrebno adekvatno odgovarati na dječje potrebe, a jedna od njih je i pozitivna suradnja s roditeljima. No, negativni stavovi i dalje sprečavaju suradnju između odgajatelja i roditelja te su ih Milanović i sur. (2014:58) podijelili u četiri skupine: odgajateljev stav prema sebi i svojem profesionalnom položaju i ulozi, odgajateljevo mišljenje o tome kako ga vide roditelji vide i što od njega očekuju, odgajateljev opći stav prema roditeljima, odgajateljev stav prema sebi i roditelju u problemskoj situaciji.

Može se zaključiti da će odgajatelju koji je imao negativna iskustva s roditeljima koja su završila sukobom ili izbjegavanjem imati negativan stav prema roditeljima i suradnji. Bitno je napomenuti kako odgajatelj koji kreće u rješavanje problemske situacije rješava sukob te se suočava sam sa sobom. Samim time će svi problemi biti izloženi prema van te će razvijati svoje kompetencije za uspješnu suradnju s roditeljima.

Najvažniji zadatak odgajatelja jest prepoznavanje specifičnih potreba roditelja te građenje povjerenja kako bi se osigurala jednakost u partnerskom odnosu (Mavračić Miković i Tot, 2020). U istraživanju Mavračić Miković i Tot (2020) dokazano je da je negativan stav odgajatelja prema partnerstvu ili roditeljima često rezultat nedostatka znanja i profesionalnih kompetencija. Stoga je važno da se odgajatelji kontinuirano usavršavaju i osvještavaju svoju ulogu u partnerskom odnosu s roditeljima na način da pristupe cjeloživotnom učenju u kojem će bolje razumjeti koncepte suradnje i partnerstva te implementirati svoje znanje u praksu, odnosno u svakodnevni odgojno–obrazovni rad.

4. Modaliteti suradnje

Roditeljima, odgajateljima i stručnim suradnici u odgojno–obrazovnim ustanovama cilj je kontinuirano izgrađivati dobre odnose s roditeljima, a da bi se to ostvarilo potrebni su određeni alati i aktivnosti. Kada se govori o partnerstvu odgajatelja i roditelja, valja istaknuti pojam „hijerarhijske postavke“ koji označava dominantnost i profesionalnost stručnjaka nad roditeljima pri čemu stručnjaci roditeljima daju gotova rješenja. S druge strane, Maleš (2012) prema Lovrečić (2021) nudi „participacijski pristup“ u kojem je odnos podijeljen. Isto tako, bitno je napomenuti da bi kompetentan odgajatelj te kompetentan vrtić trebao konstantno istraživati nove načine na koje će izgraditi partnerstvo s roditeljima. Određeni oblik suradnje ne odgovara u svakom trenutku (Ljubetić, 2013). Odgajatelji i roditelji trebali bi koristiti različite modalitete koji će odgovarati određenoj situaciji. U svakom slučaju, vrlo je bitno da odgajatelj ponudi više modaliteta te da roditelj izabere onoga kojeg smatra najprikladnijim za svoje dijete i sebe. U suvremenoj se literaturi modaliteti suradnje dijele na tradicionalne i suvremene oblike, ali isto tako na pasivne i aktivne oblike (Ljubetić, 2013).

4.1. Tradicionalni i suvremeni modaliteti suradnje

Individualne informacije ili individualni razgovori najprisniji su oblik suradnje koji vode odgajatelj i roditelj. One mogu biti dogovorene unaprijed u određeno vrijeme i određeni dan ili se mogu dogovarati prema potrebi. Navedeni oblik suradnje mogu inicirati odgajatelji, roditelji ili stručni tim, a posebno je bitno dogovoriti temu razgovora kako bi odgajatelj i roditelj bili spremni. Informiranje je obostrano, što znači da odgajatelj i stručni tim prenose informacije roditelju, ali i obratno. Upravo je to dokaz da se roditelj ne diskriminira, da se odgajatelj ne postavlja iznad roditelja te da su odnosi u razgovoru ravnopravni. Individualnim razgovorom odgajatelj može bolje upoznati roditelja, njegova mišljenja, načine poticanja djeteta te ostale karakteristike razvojnih područja kod djece. S druge strane, roditelji mogu biti upućeni u to koje metode odgajatelj koristi, mogu uvidjeti rezultate rada te, ako neku od metoda postupanja s djetetom smatra prikladnom – može ju koristiti kod kuće. Sam razgovor bi trebao biti povezan te bi trebalo prevladavati aktivno slušanje. Svakom bi roditelju povremeno trebalo omogućiti individualni razgovor zato što dijete u ustanovi boravi osam ili devet sati te je prirodno da roditelja zanimaju činjenice o njegovom djetetu. Kada odgajatelj pozitivno potvrdi da je dijete uspješno, roditelj to doživljava kao vlastiti uspjeh te mu je to potvrda da je

dobar roditelj. Za kraj, bitno je napomenuti kako bi cilj svakog individualnog razgovora trebala biti dobrobit djeteta.

Roditeljski sastanak jest najučestaliji oblik komunikacije i suradnje između odgajatelja i roditelja. Svaki bi sastanak trebao biti isplaniran (Rogulj, 2018 prema Lovrečić, 2021): trebao bi imati cilj te planirani tijek. Isto tako, bitno je da se roditelji u najkraćim crtama obavijeste o osnovnim informacijama kao što su mjesto, vrijeme, datum, tema, predavač. Nadalje, roditeljski sastanak ima svoj cilj, ali i oblike.

Milanović (1997) roditeljske sastanke dijeli u četiri skupine: roditeljski sastanci oglednog tipa, predavačkog tipa, komunikacijskog tipa te sastanci organizirani u svrhu druženja djece i odraslih. Roditeljski sastanci predavačkog tipa održavaju se zbog informiranja roditelja o promjenama u vrtiću ili zbog educiranja roditelja. Bitno je napomenuti kako nije nužno da predavač bude odgajatelj, već to mogu biti i stručni suradnici ili vanjski suradnici.

Na **roditeljskom sastanku oglednog tipa** demonstriraju se metode, sadržaji i načini rada u dječjem vrtiću te odgajatelji ili stručni suradnici daju konkretan uvid u odgojno–obrazovni rad. Nadalje roditeljski sastanci u svrhu druženja djece i odraslih često su namijenjeni poboljšanju suradnje te razvijanju odnosa između roditelja, odgajatelja i djece. Komunikacijski roditeljski sastanak može se organizirati u bilo kojem obliku druženja roditelja i odgajatelja (npr. razgovor). Cilj je da sudionici budu otvoreni te da opušteno, bez straha od okrivljavanja, mogu razmjenjivati informacije o djetetu, ali i konstruktivno riješiti određene probleme ako postoje.

Kutić za roditelje mjesto je koje služi za međusobnu komunikaciju roditelja i odgajatelja pisanim putem, a najčešće se na tom mjestu nalaze dodatne informacije i obavijesti za roditelje. Najčešće se kutić nalazi na samom ulazu odgojne skupine, a informacije mogu biti raznovrsne – upis u školu, poziv na edukaciju, a također može biti izložen članak koji je odgajateljica odabrala za roditelje svoje odgojne skupine. Dakle, vrlo je bitno napomenuti da sadržaj bira odgajatelj prema interesima ili problemima odgojne skupine, a također može izložiti informacije o radu u određenim periodu. Kutić za roditelje pomaže u tome da se roditelj ravnopravnim članom odgojno–obrazovnog procesa zato što će biti obaviješten o svim događajima i aktivnostima (Milanović, 1997).

Kreativne radionice su radionice na kojima se roditelji i djeca izrađuju igračke, ukrase ili ono što je zajednički dogovoreno, a što će obogatiti prostor u kojem dijete svaki dan boravi. Na takvoj se radionici druže djeca i odrasli te se barata različitim materijalima. Iznimno je bitno da navedeni materijali budu sigurni za dijete. Radionice se održavaju u svrhu obilježavanja blagdana ili nekog drugog posebnog dana, a također se mogu održati iz intrinzične motivacije djeteta, odgajatelja ili roditelja. Prije održavanja radionice bitno je navesti datum, vrijeme početka, temu, tehniku te trajanje. Na kraju, vrlo je bitno da podržimo i ohrabrimo djecu čiji roditelji nisu mogli biti prisutni na radionici.

Otvoreni tjedan je oblik suradnje odgojno-obrazovne ustanove i obitelji u kojem je roditeljima i obitelji omogućeno posjetiti dijete u vrtiću (Ljubetić, 2012). Roditelji i obitelj to vrijeme mogu iskoristiti na njima zanimljiv način – igranje društvenih igara, pokazivanje neke nove vještine ili ugodan razgovor. Na takav se način stvara odnos temeljen na povjerenju i bliskosti, a također se i proširuju znanja.

Letak je pisano sredstvo komunikacije koje određenu skupinu ljudi informira o određenoj temi te ih tako motivira da o toj temi razmisle ili djeluju. Letak vrlo jednostavno informira o nekoj temi iz područja odgoja i obrazovanja ili iz područja razvojnih karakteristika djece te kao pisani motivacijski motiv može potaknuti roditelja, odgajatelja i stručnog suradnika na komunikaciju i suradnju. Letak je namijenjen da roditelja uvede u određenu aktivnost (roditeljski sastanak, razgovor ili događaj). Najčešće se letci postavljaju u roditeljski kutak ili na mjesto u vrtiću koje je svima lako dostupno. Osim što uvađa u aktivnost, on može biti dobar podsjetnik ili dopuna onom o čemu je na sastanku ili događaju bilo riječ pa se tada dijeli na kraju aktivnosti.

Kada je riječ o suvremenim modalitetima suradnje, tada se misli na video i foto dokumentaciju, aplikacije na pametnim telefonima, komunikaciju društvenim mrežama, web stranice vrtića te roditeljsko sudjelovanje u kurikulumu dječjeg vrtića te odlučivanje o važnim pitanjima. Suvremeni načini suradnje omogućavaju da u bilo kojem trenutku mogu saznati nove obavijesti i informacije. Upravo je to vrlo bitno za današnje vrijeme u kojem većina roditelja živi užurbani život (Milanović, 2014).

Fotografije i videozapisi su oblik dokumentacije koji mogu pomoći pri komuniciranju s roditeljima (Vlahov i Velan, 2016). Putem videa i fotografija, roditelji mogu dobiti uvid u to kako dijete obavlja određene aktivnosti u kojima sudjeluje, ali im isto tako pruža

mogućnost uvida u ponašanje djeteta. Na taj se način može otkriti djetetova intrinzična motivacija te tako roditelj može lakše pripremiti aktivnosti kod kuće. Odgajatelj bi fotografije i video–zapise trebao pohranjivati na USB ili računalo te zajedno s roditeljem te sadržaje proučavati i komentirati. Također, odgajatelj ima mogućnost foto i video dokumentaciju posuditi roditeljima te tako i ostatak obitelji može biti upućen u djetetove aktivnosti, ponašanje te način na koji dijete provodi vrtićke dane. Ovaj način dokumentiranja i suradnje poboljšava odnose između roditelja i odgajatelja zato što se roditelj, dok gleda slike i video zapise, osjeća bliže djetetu.

Kada se govori o **aplikacijama na pametnom telefonu**, najčešće su WhatsApp i Viber koji omogućuju slanje video i foto dokumentacije te razmjenu tekstualnih i glasovnih poruka. Na ovaj način odgajatelji mogu biti u svakodnevnoj komunikaciji s roditeljima te mogu prenijeti sve obavijesti i informacije. Prednost je što roditelj ne mora sve informacije saznati kada dođe po dijete u vrtić, nego određenu informaciju može saznati znatno prije. Isto tako, roditelji mogu postaviti pitanja odgajateljima te odgajatelj u relativno kratkom roku može odgovoriti na njih.

Društvene mreže služe za postavljanje i razmjenu slika i videozapisa. Neke od najkorištenijih jesu Twitter, YouTube, Facebook te Instagram. Bitno je napomenuti kako su ove mrežne stranice javne, što znači da ako odgajatelj ne zatvori grupu, svi ljudi mogu imati uvid u sadržaje što narušava privatnost djece. Upravo je zbog toga bitno da odgajatelj ograniči pristupe te da kreira zatvorenu grupu kojoj će moći pristupiti samo roditelji. Tako odgajatelj može u grupu postavljati aktualne sadržaje kojima se bave njihova djeca. Važno je napomenuti da je dokumentiranje ključno za razumijevanje djetetovog razvoja i učenja (Somolanji Tokić i Vukašinić, 2018). Kvalitetna dokumentacija uključuje anegdotske bilješke, transkripte razgovora, dječje radove, fotografije i videozapise. Ona omogućava odgajateljima bolje razumijevanje dječjeg razvoja, kao i prezentaciju vrtićke stvarnosti roditeljima. Također, pomaže u stvaranju dvosmjerne komunikacije i uključivanju roditelja u rad dječjeg vrtića. Dokumentirane stavke mogu se priložiti i prikazati roditeljima na različitim mrežnim platformama. Virtualne društvene mreže, poput Facebooka, nude suvremen način komunikacije između roditelja i odgajatelja. Uključivanje roditelja u zatvorene Facebook grupe omogućava transparentnost odgojno-obrazovnog procesa i jača partnerski odnos. Fotografije i videozapisi dječjih aktivnosti čine proces učenja vidljivim i shvatljivim za roditelje (Somolanji Tokić i Vukašinić, 2018). Pri korištenju društvenih

mreža najbitnije je poštivati pitanje etike, privatnosti i prava djeteta. Prikupljeni materijali predstavljaju osobne 'artefakte' djeteta i njihovo prikupljanje treba biti zanimanje odgajatelja, uz stalno promišljanje o etičkim aspektima. Istraživanje koje su provele Somonlanji Tokić i Vukašinović (2018) provedeno je u dječjem vrtiću u Slavonskom Brodu putem privatne Facebook grupe "Tigrići". Podaci su prikupljeni tijekom pedagoške godine 2017./2018. putem anketa roditelja i intervjua s odgajateljicom. Analizirani su sadržaji objavljeni u grupi tijekom dvije pedagoške godine, a cilj je bio ispitati učinkovitost grupe u postizanju partnerskog odnosa i transparentnosti odgojno-obrazovnog procesa. Rezultati ovog istraživanja pokazali su da roditelji cijene Facebook grupu jer im pruža uvid u odgojno–obrazovni rad. Nakon provedenog istraživanja, roditelji su se spremni uključiti u rad vrtića, bolje razumiju dječje aktivnosti i osjećaju se prihvaćenima u odgojno-obrazovnom procesu. Grupa je unaprijedila dvosmjernu komunikaciju između roditelja i odgajatelja te ojačala osjećaj pripadnosti i profesionalnog identiteta odgajatelja.

Sve je veći broj odgojno–obrazovnih ustanova koje imaju svoje **web stranice**. Ovisno kakvog su dizajna, one roditeljima pružaju uvid u sadržaje koji se odvijaju u vrtiću. Na web stranici mogu biti prikazani projekti, radionice, ali i osnovne informacije kao što je upis djeteta u vrtić. Nadalje, web stranice većinom prikazuju broj djelatnika, radno vrijeme vrtića, jelovnik vrtića te razne ideje i savjete koje roditeljima mogu biti od koristi.

Kurikulum vrtića ovisi o kulturi vrtića, tradiciji te okruženju u kojem se vrtić nalazi. U svrhu suvremenog i uspješnog oblikovanja kurikuluma potrebno je u proces konstrukcije uključiti sve čimbenike. Znajući da djetetov mikrosustav čini obitelj, nedvojbeno je da bi obitelj trebala biti prva koju će se uključiti u konstrukciju i oblikovanje suvremenog kurikuluma. Roditelji svoje dijete mogu procjenjivati kod kuće te viđeno bilježiti foto i video dokumentacijom. Istu mogu poslati odgajatelju te se tako dolazi do cilja te ispunjenja potpunog potencijala djeteta. Nadalje, osim što se dobiva cjelovita slika djeteta, roditelju se daje na važnosti te se s roditeljima mogu ostvariti razne suradnje koje mogu dovesti do raznih projekata, izleta i posjeta.

4.2. Aktivni i pasivni oblici suradnje

Važno je naglasiti da su neki suvremeni oblici pasivni, a neki aktivni jer obilježja suvremenih i tradicionalnih oblika ne određuju način participacije roditelja:

- a) pasivni oblici suradnje: pisma, dnevници, obavijesti, pisana komunikacija, roditeljski sastanci, radionice za roditelje, individualni razgovori s roditeljima, razgovori prilikom dolaska/odlaska, dani otvorenih vrata
- b) aktivni oblici suradnje: e–portfolio, SMS, e–pošta, mobilne aplikacije, društvene mreže, mrežne stranice, druženja djece i odraslih, posjete domovima djece, boravak roditelja u odgojnoj skupini, sudjelovanje u tvorbi kurikuluma, sudjelovanje u radu upravljačkih tijela (Ljubetić, 2013).

U današnjim se vremenima događaju značajne promjene koje od ljudi zahtijevaju brz i novi način razmjene informacija, ali se također nude različite mogućnosti komunikacije u vezi odgoja. Stručnjaci odgoja i obrazovanja izloženi su stalno učenju i napretku pa samim time neprestano traže odgovarajuće oblike suradnje i komunikacije s roditeljima. Postoje posredni, odnosno jednosmjerni oblici komunikacije te neposredni, odnosno dvosmjerni oblici komunikacije (Mavričić Miković, 2019). Posredni oblici komunikacije jesu kutići za roditelje, leci, kutije za prijedloge/kritike, dok su neposredni oblici komunikacije roditeljski sastanci, individualni razgovori, završne svečanosti, radionice, izleti, uključivanje u odgojno–obrazovni rad, vrtički spomenar, grupe podrške roditeljima. Uspješnosti komunikacije dogodit će se samo ako je ona dvosmjerna. Dakle, jednosmjerni se oblici mogu koristiti, ali samo kao pomoćno sredstvo – ne kao jedina komunikacija. Vrlo je bitno i kontinuirano praćenje dokumentacije jer se tako roditeljima prikazuje razvojni status djeteta te odnos s drugom djecom (Mavričić Miković, 2019). Dokumentacija bi se trebala sakupljati svakodnevno te bi trebala biti dostupna svakom roditelju. Kako roditelji danas vrlo često koriste pametne telefone, upravo ova činjenica postaje razlog zašto odgajatelji sve više koriste razne grupe na mobilnim telefonima. Na taj je način roditeljima približen rad skupine te je također prikazan tijek aktivnosti koja se u skupini provodi. O tome koji će modalitet suradnje biti izabran, najviše ovisi o roditeljima, odgajateljima te njihovim interesima, ali se prema tom odabiru također mogu iščitati implicitne pedagogije odgajatelja. U istraživanju *Percepcija i stavovi odgajatelja i roditelja o međusobnoj suradnji i partnerskom odnosu* autorica Mavričić Miković (2019) ispitala je percepciju i stavove

odgajatelja i roditelja o njihovom partnerskom odnosu i suradnji, ali je isto tako ispitivala najčešće oblike suradnje. Najčešći odgovor roditelja bio je „oglasne ploče“, „roditeljski sastanak“ te „dječji radovi“. Vrlo je zanimljivo da su oba uzorka ispitanika najmanje koristila suvremene modalitete suradnje (razmjene informacija SMS–om, Viber i WhatsApp grupe) zbog toga što su prema dobi srednja dobna skupina što znači da su dovoljno obrazovani za korištenje suvremen tehnologije.

Zaključno, između odgajatelja i roditelja najviše su zastupljeni pasivni oblici suradnje i komunikacije zbog razlike u pogledima roditelja i odgajatelja. Do promjene bi moglo doći kada bi se uvažavali roditeljski doprinosi i znanja. Isto tako, bitno je napomenuti da kompetentniji odgajatelji u svom radu koriste više oblika te su samim time uspješniji u uključivanju ustanova u odgojno–obrazovni rad (Višnjic Jevtić, 2018).

5. Metodologija istraživanja

Istraživanjem teme odnosa, suradnje i partnerstva između roditelja i odgajatelja može se primijetiti nedostatak istraživanja koja ispituju stavove i mišljenja roditelja. Ako se uzme u obzir da su roditelji ravnopravni sudionici u partnerskom odnosu, vrlo su važna njihova mišljenja i iskustva te eventualne prepreke i problematika s kojom se mogu sresti pri izgradnji suradnje i partnerstva s odgajateljima.

5.1. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja je istražiti mišljenja i iskustva roditelja o partnerskom odnosu s odgajateljima i o kvaliteti njihove međusobne suradnje s obzirom na sociodemografske podatke.

5.2. Istraživačka pitanja

Iz cilja istraživanja proizlaze sljedeća istraživačka pitanja:

1. Kakvo je mišljenje roditelja o suradnji s odgajateljima?
2. Kakvo je iskustvo roditelja u suradnji s odgajateljima?
3. U kojem obliku suradnje s odgajateljem roditelj najčešće sudjeluje te koji najviše preferira?
4. Koje uloge odgajatelja te čimbenike uspješne suradnje roditelji smatraju najvažnijima?
5. Razlikuju li se roditelji u svojim mišljenjima s obzirom na broj djece u obitelji, starosti roditelja i obrazovanju roditelja?

5.3. Opis instrumenta

Za ovo je istraživanje korištena kvantitativna metoda, a podaci su prikupljeni s pomoću upitnika. Navedeni se upitnik sastoji od tri dijela. U prvom se dijelu nalaze pitanja o demografskim podacima (spol, dob, trenutni završeni stupanj obrazovanja, broj djece, mjesto u kojem se nalazi vrtić, bračni status, radni status te koliko su ukupno godina roditelji djeteta koje pohađa vrtić). Drugi se dio upitnika sastoji od skala kojima se ispituju mišljenja i iskustva roditelja. Čestice su podijeljene u sedam skala. U prvoj se skali kroz šest čestica u upitniku ispituju mišljenja roditelja o suradnji s odgajateljima s ponuđenim odgovorima intenziteta (1 - uopće se ne slažem, 2 - ne slažem se, 3 - niti se slažem, niti ne slažem, 4 - slažem se, 5 - potpuno se slažem). Ova grupa pitanja preuzeta je iz rada *Percepcija i stavovi odgajatelja i roditelja o međusobnoj suradnji i partnerskom odnosu* autorice Mavričić Ivane (2018) te iz rada *Mišljenje roditelja o suradnji obitelji i vrtića* autorice Pigac Eme (2022). Druga skala uključuje čestice koje propituju iskustvo roditelja u suradnji s odgajateljima, a čini je osam čestica. Čestice su preuzete iz radova *Percepcija i stavovi odgajatelja i roditelja o međusobnoj suradnji i partnerskom odnosu* autorice Mavričić Ivane (2018), *Mišljenje roditelja o suradnji obitelji i vrtića* autorice Pigac Eme (2022) te *Mišljenja odgajatelja i roditelja o partnerskim odnosima u dječjem vrtiću* autorice Merčep Tene (2016). U trećoj su skali roditelji mogli od 1 do 5 rangirati važnost pojedinih uloga odgajatelja u suradnji s roditeljima pri čemu je 1 najmanje važno, a 5 najvažnije. Ponuđeno je 7 odgajateljskih uloga, a ove su čestice preuzete iz rada *Percepcija i stavovi odgajatelja i roditelja o međusobnoj suradnji i partnerskom odnosu* autorice Mavričić Ivane (2018). Četvrta skala obuhvaća čestice o tome koji su oblici suradnje najviše zastupljeni u vrtiću koje pohađa njihovo dijete, dok peta skala obuhvaća čestice o tome koje oblike suradnje roditelji preferiraju. U česticama vezanim uz to koje oblike suradnje roditelji preferiraju ponuđeno je i objašnjeno 8 tipova suradnje te su ponuđeni odgovori intenziteta (1 - uopće se ne slažem, 2 - ne slažem se, 3 - niti se slažem, niti ne slažem, 4 - slažem se, 5 - potpuno se slažem), a čestice su preuzete od autorice Pigac Eme (2022) iz rada *Mišljenje roditelja o suradnji obitelji i vrtića*. U skali „Koji su oblici suradnje s odgajateljima najčešći u vrtiću koji pohađa vaše dijete?“ ponuđeni su različiti oblici suradnje (tradicionalni i suvremeni) te su također ponuđeni odgovori intenziteta. Skali su pridodane „kućne posjete“ kao ponuđeni oblik suradnje. Isto tako, u svrhu ovog upitnika pridodana je čestica „Smatram da kućne posjete odgajatelja doprinose našoj

suradnji.“ Šesta skala ispituje osobni angažman roditelja. Zadnja skupina pitanja zatvorenog tipa jesu pitanja o utjecaju pojedinih čimbenika na partnerski odnos i suradnju s odgajateljima gdje su ispitanici mogli rangirati ponuđene čimbenika prema važnosti od 1 do 5, pri čemu je 1 najmanje važno, a 5 najvažnije. Ponuđeno je 7 čimbenika, a čestice su preuzete iz rada *Percepcija i stavovi odgajatelja i roditelja o međusobnoj suradnji i partnerskom odnosu* autorice Mavričić Ivane (2018). Posljednja skupina pitanja jesu tri pitanja otvorenog tipa. U prvom su pitanju roditelji mogli opisati svoje dosadašnje iskustvo suradnje s odgajateljima, dok su u drugom pitanju mogli objasniti što podrazumijevaju pod kvalitetnom suradnjom odgajatelja i roditelja. U zadnjem pitanju otvorenog tipa roditelji mogu navesti ideje koje bi, prema njihovom mišljenju, poboljšale suradnju između odgajatelja i roditelja.

5.4. Opis tijeka istraživanja

U istraživanju su sudjelovala četiri dječja vrtića s područja Istarske županije: Dječji vrtić Radost Poreč, Dječji vrtić Tići Vrsar, Dječji vrtić Višnjan te Dječji vrtić Olga Ban Pazin. Upitnik je izrađen u Google Forms platformi za izradu anketa, a proveden je online na način da se link ankete proslijedio ravnateljima dječjih vrtića koji su anketu proslijedili odgajateljima. Nakon toga su odgajatelji anketu proslijedili roditeljima u Viber grupe. Dječji vrtić Višnjan i Dječji vrtić Tići Vrsar ukinuli su Viber grupe pa je zato roditeljima ovih vrtića priložen QR kod za skeniranje putem kojeg su mogli rješavati anketu. Podaci su prikupljeni tijekom travnja, u periodu od 8. 4. 2024. do 19. 4. 2024. U istraživanju je sudjelovalo 200 ispitanika. Na početku upitnika naznačeno je tko provodi istraživanje, u koju svrhu te je isto tako istaknuto da je upitnik anoniman. Upitnik je odobren od strane Povjerenstva za procjenu etičnosti istraživanja Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli dana 27. 3. 2024. godine.

5.5. Analiza podataka

Prikupljeni podaci obrađeni su u programu IBM SPSS. U obradi podataka koristila se deskriptivna metoda u kojoj su se koristile mjere središnje tendencije (srednja vrijednost i medijan) te mjere raspršenosti (standardna devijacija, minimum i maksimum). Prema navedenom su se izradile frekvencijske tablice i grafovi. Za utvrđivanje postojanja statistički značajne razlike korištene su parametrijske analize za čestice koje su zadovoljile preduvjete (ANOVA) i neparametrijske analize (Kruskal- Wallis i Mann Whitney).

5.6. Uzorak

U istraživanju je sudjelovalo 200 ispitanika, od čega je 182 ispitanika ženskog roda (91 %) te 18 ispitanika muškog roda (9 %).

Najveći broj ispitanika bio je u dobi od 36 do 40 godina (32,5 %), a 61 ispitanik, odnosno 30,5 % bilo je u dobi od 31 do 35 godina. Njih 40, što čini 20 %, bilo je u dobi do 30 godina, dok je 34 ispitanika (17 %) bilo u dobi od 41 godine i više.

Tablica 2. Dob

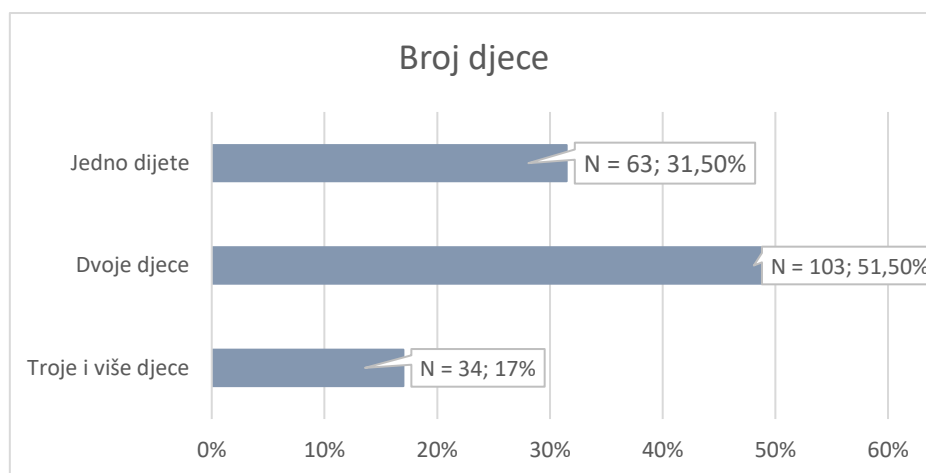
Dob	Frekvencija	Postotak
do 30	40	20 %
31 – 35	61	30,5 %
36 – 40	65	32,5 %
41 i više	34	17 %

Najveći broj ispitanika, njih 75, odnosno 37,5 % ima titulu magistra (VSS), 74 ispitanika, odnosno 37 % ima titulu srednje škole, a 43 ispitanika, odnosno 21,5 % ima titulu prvostupnika (VŠS). Poslijediplomski studij završilo je 6 ispitanika (3 %), a osnovnu školu 2 ispitanika (1 %). Zbog vrlo malog broja ispitanika, za daljnju analizu će biti izbačene kategorije „Osnovna škola“ te „Poslijediplomski studij“.

Tablica 3. Trenutni završeni stupanj obrazovanja

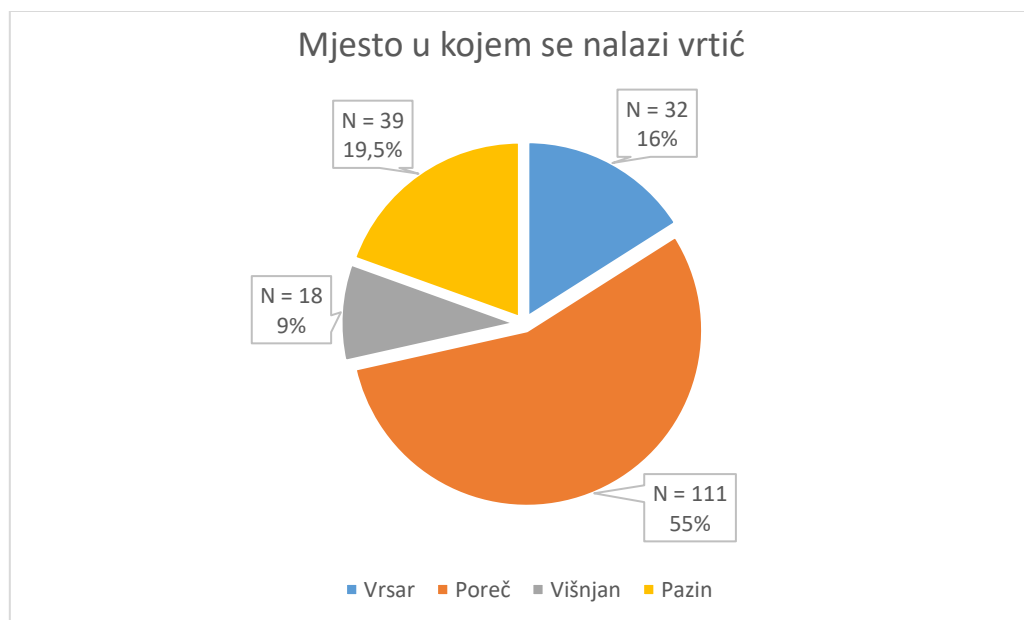
Obrazovanje	Frekvencija (N)	Postotak
osnovna škola	2	1 %
srednja škola	74	37 %
VŠS - prvostupnik	43	21,5 %
VSS - magistar	75	37,5 %
poslijediplomski studij	6	3 %

U anketnom upitniku ispitanici su upisivali broj njihove djece te rezultati pokazuju kako najveći broj ispitanika, odnosno njih 103 (51,50 %) ima dvoje djece, 63 ispitanika, odnosno 31,50 % ima jedno dijete, a najmanji broj ispitanika ima troje djece i više djece, odnosno njih 34 (17 %). U daljnjoj će se analizi spojiti troje i više djece u jednu kategoriju.

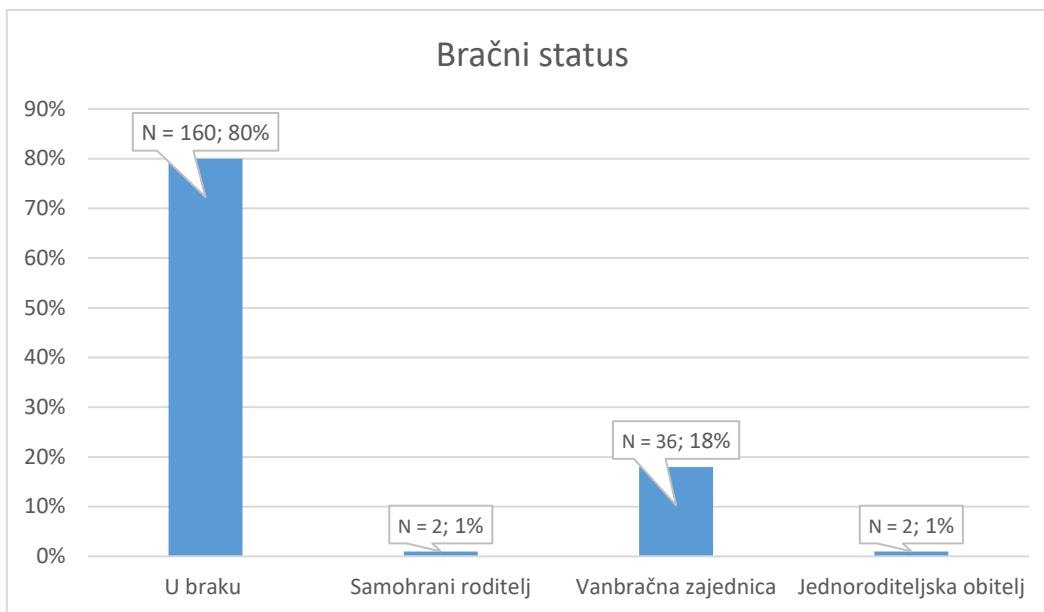
Grafikon 1. Broj djece

U sljedećem su se traženom demografskom podatku ispitanici izjašnjavali u kojem se mjestu nalazi vrtić koji pohađa njihovo dijete. Njih 111 (55 %) bilo je iz Dječjeg vrtića Radost Poreč, 39 odgovora (19,5 %) bilo je iz Dječjeg vrtića Olga Ban Pazin, dok je 32 odgovora (16 %) bilo je iz Dječjeg vrtića Tići Vrsar. U Dječjem vrtiću Višnjan anketu je riješilo 18 ispitanika, odnosno 9 %. Može se zaključiti i uvidjeti nesrazmjer u broju ispitanika prema pojedinim mjestima prema čemu će se pretpostaviti nemogućnost uspoređivanja rezultata ovih dječjih vrtića.

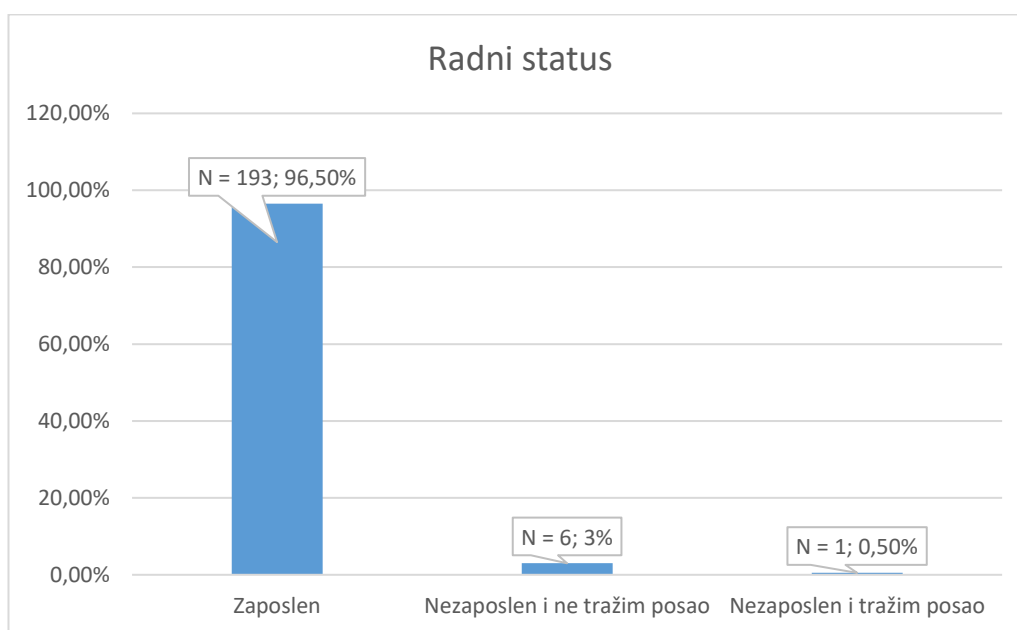
Grafikon 2. Mjesto u kojem se nalazi dječji vrtić

Nadalje, na pitanje o bračnom statusu 160 ispitanika (80 %) odgovorilo je da je u braku, a njih 36, odnosno 18 % je u izvanbračnoj zajednici. Dva ispitanika (1 %) žive u jednoroditeljskoj obitelji te je isto toliko samohranih roditelja.

Grafikon 3. Bračni status

Posljednje demografsko pitanje vezano je radni status te se može uvidjeti da je većina ispitanika, odnosno njih 193 (96,50 %) zaposleno. Šest ispitanika (3 %) je nezaposleno i ne traži posao dok je samo jedan ispitanik (0,50 %) nezaposlen i traži posao.

Grafikon 4. Radni status

6. Rezultati i rasprava

6.1. Mišljenje i iskustva roditelja o suradnji s odgajateljima

Tablica 4. prikazuje deskriptivne rezultate mišljenja roditelja o važnosti odgajatelja te o profesionalnosti i obrazovanju odgajatelja, dok Tablica 5. prikazuje deskriptivne rezultate roditeljskog osobnog angažmana kada su u pitanju suradnja i partnerstvo pri čemu je 1 – uopće se ne slažem, 2 – ne slažem se, 3 – niti se slažem niti ne slažem, 4 – slažem se, 5 – potpuno se slažem.

Tablica 4. Deskriptivni rezultati mišljenja roditelja o suradnji s odgajateljima

	1	2	3	4	5	M	SD
Odgajatelji smatraju da sam aktivan član odgojno – obrazovnog procesa.	/	/	13 (6,5 %)	83 (41,5 %)	104 (52 %)	4,45	6,6163
Odgajatelji mog djeteta su profesionalci te imaju potrebna znanja i vještine za suradnju.	/	1 (0,5 %)	15 (7,5%)	62 (31 %)	122 (61 %)	4,52	,6569
Smatram da su odgajatelji mog djeteta dovoljno obrazovani za suradnju s roditeljima.	/	2 (1 %)	10 (5%)	57 (28,5 %)	131 (65,5 %)	4,58	,6362
Suradnja obitelji i odgajatelja ima pozitivan utjecaj na cjelokupan razvoj mog djeteta.	/	1 (0,5 %)	5 (2,5 %)	43 (21,5 %)	151 (75,5 %)	4,72	,5320
Odgajatelji su mi važni.	/	/	1 (0,5 %)	44 (22 %)	155 (77,5 %)	4,77	,4336
Odgajatelji su važni mom djetetu.	/	/	/	37 (18,5 %)	163 (81,5 %)	4,81	,3893

Na anketno pitanje o važnosti odgajatelja većina je sudionika dala jednak odgovor, odnosno većina se slaže da su odgajatelji važni njima i njihovoj djeci. Isto tako, 65,5 % roditelja se u potpunosti slaže da odgajatelji imaju pozitivan utjecaj na cjelokupan razvoj njihovog djeteta.

Sudionici istraživanja pokazuju da se u većini potpuno slažu s tvrdnjom da su odgajatelji njihove djece profesionalci te da su dovoljno obrazovani za suradnju s roditeljima, što dokazuje i visoka srednja vrijednost. Ove rezultate potvrdili su i neki odgovori na pitanje otvorenog tipa u kojem se ispitalo iskustvo suradnje roditelja s odgajateljima:

- „Korektno i profesionalno.“
- „Profesionalne, tople i empatične, imam potpuno povjerenje u njih.“
- „Jako sam zadovoljna sa svim tetama do sada, stručne su, znaju svoj posao.“
- „To su obrazovane i stručne osobe koje svojim znanjem i radnim iskustvom, angažmanom i entuzijazmom doprinose kvaliteti djetetovog života, ali i cijele naše obitelji.“

Također, u jednom odgovoru na pitanje otvorenog tipa koje se odnosi na ideju poboljšanja suradnje između odgajatelja i roditelj, jedan sudionik navodi da bi se suradnja poboljšala „dodatnim edukacijama za obje strane na kojima bi možda zajedno mogli prisustvovati roditelji i odgajatelji“. Dakle, može se zaključiti da roditelji odgajatelje smatraju obrazovanima i profesionalnima te im upravo ta činjenica unosi povjerenje, iako neki roditelji smatraju da postoji mjesta za dodatne edukacije i usavršavanja.

Kako bi se utvrdilo postoji li statistički značajna razlika između roditelja s različitim brojem djece u promišljanju o tome smatraju li ih odgajatelji aktivnim članom odgojno-obrazovnog procesa, proveden je ANOVA test. Utvrđeno je da ne postoji statistički značajna razlika roditelja s različitim brojem djece u promišljanju o tome smatraju li i odgajatelji aktivnim članom odgojno-obrazovnog procesa. S obzirom da ostale čestice skale nemaju normalnu distribuciju podataka, proveden je Kruskal-Wallis test: „Odgajatelji su važni mom djetetu“, „Odgajatelji su mi važni“, „Odgajatelji mog djeteta su profesionalci te imaju potrebna znanja i vještine za suradnju“, „Smatram da su odgajatelji mog djeteta dovoljno obrazovani za suradnju s roditeljima“, „Suradnja obitelji i odgajatelja ima pozitivan utjecaj na cjelokupan razvoj mog djeteta“ Kruskal-Wallis test pokazao je da postoji statistički značajna razlika na čestici „Odgajatelji su mi važni“ ($H= 13,243$, $df=2$, uz $p<0,01$). Provedena je i Mann Whitneyjeva metoda te je njome zaključeno da postoji statistički značajna razlika u percepciji važnosti odgajatelja između roditelja koji imaju jedno dijete te roditelja koji imaju troje djece ($U= 846.000$, $Z= -2.120$, $p<0,05$). Roditelji koji imaju jedno dijete percipiraju odgajatelje kao važnije ($N=63$, $MR= 52,57$) nego roditelji koji imaju troje djece ($N=34$, $MR= 42,38$). Istim testom dokazano je da postoji statistički značajna razlika između roditelja koji imaju dvoje djece te roditelja koji imaju troje djece ($U= 1226.000$, $Z= -3.649$, $p<0,01$). Roditelji koji imaju dvoje djece percipira odgajatelja kao važnije ($N=103$, $MR=74,10$) u usporedbi s roditeljima koji imaju troje djece ($N=34$,

MR=53,56). Bitno je napomenuti kako odgovore treba sagledati iz perspektive u kojoj je odgovorilo malo ispitanika, no može se uvidjeti da su odgajatelji najvažniji roditeljima koji imaju jedno dijete. Razlog tomu može biti taj što se s roditeljstvom susreću prvi puta te im je potrebna i stručna pomoć. Isto tako, moguća je situacija da svoje dijete po prvi puta daju na povjerenje osobi koja nije član obitelji te im iz toga razloga iznimno važan postaje odgajatelj. S druge strane, iskustvo rada s odgajateljima i dječjim vrtićem roditeljima s troje djece omogućava opuštenije percipiranje odgajatelja kao važnog. Također, Mann Whitneyevim testom utvrđeno je da ne postoji statistički značajna razlika u percepciji važnosti odgajatelja između roditelja koji imaju jedno dijete te roditelja koji imaju dvoje djece. Nadalje, Kruskal-Wallis test pokazao je da postoji statistički značajna razlika na čestici „Smatram da su odgajatelji mog djeteta dovoljno obrazovani za suradnju s roditeljima“ ($H= 6,601$, $df=2$, uz $p<0,05$). Ispitanici su u varijabli koja je pokazivala broj djece bili podijeljeni u tri skupine te je iz tog razloga izvedena Mann Whitneyjeva metoda kako bi bile utvrđene točne razlike među skupinama. Mann Whitneyevim testom utvrđeno je da postoji statistički značajna razlika u percepciji obrazovanja odgajatelja za suradnju s roditeljima između roditelja koji imaju jedno dijete te roditelja koji imaju dvoje djece ($U= 2759.500$, $Z= -1.974$ uz $p<0,05$). Roditelji koji imaju dvoje djece ($N=103$, $MR= 88,21$) smatra odgajatelje obrazovanijima za suradnju s roditeljima nego roditelji koji imaju jedno dijete ($N=63$, $MR= 75,80$). Mann Whitneyev test pokazao je kako postoji statistički značajna razlika u mišljenju roditelja o obrazovanju odgajatelja za suradnju s roditeljima između roditelja koji imaju dvoje djece te roditelja koji imaju troje djece ($U= 1387.500$, $Z= -2.229$ uz $p<0,05$). Roditelji koji imaju dvoje djece smatra da su odgajatelji obrazovaniji za suradnju ($N=103$, $MR=72,53$) u usporedbi s roditeljima koji imaju troje djece ($N=34$, $MR=53,56$). Razlog tomu može biti bogatije iskustvo roditelja koji imaju troje djece, odnosno mogućnost da su izmijenili više odgajatelja koje smatraju različito obrazovanima, dok su roditelji s jednim ili dvoje djece imali manje iskustva s odgajateljima. S druge strane, ne postoji statistički značajna razlika u percepciji obrazovanja odgajatelja za suradnju s roditeljima između roditelja koji imaju jedno dijete te roditelja koji imaju troje djece. Također, Kruskal-Wallis test pokazao je da postoji statistički značajna razlika na čestici „Suradnja obitelji i odgajatelja ima pozitivan utjecaj na cjelokupan razvoj mog djeteta“ ($H= 9,182$, $df=2$ uz $p<0,01$). Mann Whitneyjevom metodom potvrđeno je da postoji statistički značajna razlika u percepciji pozitivnog utjecaja suradnje obitelji i odgajatelja na razvoj djeteta između roditelja koji

imaju jedno dijete te roditelja koji imaju troje djece ($U= 807,000$, $Z= -2,525$ uz $p<0,05$). Roditelji koji imaju jedno dijete smatraju da suradnja obitelji i odgajatelja ima veći pozitivan utjecaj ($N=63$, $MR=53,19$) na razvoj djeteta u usporedbi s roditeljima koji imaju troje djece ($N=34$, $MR=41,24$). Istim testom potvrđeno je da postoji statistički značajna razlika u percepciji pozitivnog utjecaja suradnje obitelji i odgajatelja na razvoj djeteta između roditelja koji imaju dvoje djece te roditelja koji imaju troje djece ($U= 1318.000$, $Z= -2.814$, uz $p<0,01$). Roditelji koji imaju dvoje djece smatraju da suradnja obitelji i odgajatelja ima veći pozitivan utjecaj ($N=103$, $MR=73,20$) na razvoj djeteta u usporedbi s roditeljima koji imaju troje djece ($N=34$, $MR=56,26$). Mann Whitneyevim testom utvrđeno je da ne postoji statistički značajna razlika u percepciji pozitivnog utjecaja suradnje obitelji i odgajatelja na razvoj djeteta između roditelja koji imaju jedno dijete te roditelja koji imaju dvoje djece. Može se zaključiti kako roditelji koji imaju troje djece manje intenzivno pristupaju procjenjivanju važnosti odgajatelja te pozitivnog utjecaja suradnje obitelji i dječjeg vrtića na dijete. Razlog tomu svakako može biti dugogodišnje iskustvo koje su proživjeli s više djece u kojem uloga odgajatelja postaje manje važna nego roditeljima koji imaju jedno dijete. Roditelji koji imaju jedno dijete od odgajatelja traže savjet i pomoć, a u njemu također vide model koji će njihovom djetetu biti vrlo važan. Imaju manje iskustva nego roditelji koji imaju troje djece te iz tog razloga veliki oslonac vide u odgajatelju.

Kruskal-Wallis test nije pokazao statistički značajnu razliku niti za jednu česticu iz ove skale s obzirom na dob roditelja te stupanj obrazovanja roditelja. Samim time može se zaključiti da veći utjecaj ima broj djece koju roditelj posjeduje nego dob roditelja i obrazovanje roditelja.

Istraživanje Pigac Eme (2022) pokazalo je da su odgovori roditelja na česticu o važnosti odgajatelja za razliku od ovog istraživanja varirali od stupnja *ne slažem se*. Ipak, važnost odgajatelja je i u istraživanju navedene autorice visoko rangirana.

U profesionalnom se smislu, iz percepcije odgajatelja, često raspravlja o tome posjeduju li odgajatelji kompetencije za suradnju s roditeljima te postoji li dovoljan broj kolegija i stručnih usavršavanja na kojima bi se odgajatelji mogli baviti partnerstvom i suradnjom. Rezultati samoprocjene odgajatelja u radu autorice Pigac (2022) pokazuju da su odgajatelji vrlo visoko rangirali tvrdnju „Smatram da su odgajatelji dovoljno obrazovani za svoje radno mjesto“ te autorica smatra da se to može dvojako tumačiti. Prvo tumačenje ukazuje na to da si odgajatelji ne žele oduzeti kompetentnost na svom

radnom mjestu, a drugo može biti da nisu dovoljno osviješteni o važnosti cjeloživotnog učenja te o stalnom proširenju postojećih znanja. Iz percepcije roditelja, rezultati istraživanja Mavričić Miković i Tot (2020) pokazuju da roditelji odgajatelje smatraju obrazovanima za svoje radno mjesto te ih vide kao kompetentne partnere što je u suglasju s ovim istraživanjem.

Tablica 5. Deskriptivni rezultati roditeljskog osobnog angažmana kada su u pitanju suradnja i partnerstvo

	1	2	3	4	5	M	SD
Obveze me sprečavaju da aktivno sudjelujem u aktivnostima koje su vezane za vrtić.	36 (18 %)	43 (21,5 %)	60 (30 %)	42 (21 %)	19 (9,5 %)	2,82	1,2255
Odgajatelja smatram odgovornim za iniciranje naše suradnje.	8 (4 %)	32 (16 %)	95 (47,5 %)	39 (19,5 %)	26 (13 %)	3,21	,9969
Osobno mogu doprinijeti pozitivnim promjenama, odnosno mijenjanju kurikuluma (plana i programa skupine).	19 (9,5 %)	24 (12 %)	79 (39,5 %)	44 (22 %)	34 (17 %)	3,25	1,1594
Svojom suradnjom i uključivanjem mogu doprinijeti odgojno – obrazovnom radu skupine koju moje dijete pohađa.	2 (1 %)	3 (1,5 %)	49 (24,5 %)	66 (33 %)	80 (40 %)	4,09	,8888
Smatram se odgovornim za kvalitetnu suradnju s odgajateljima.	1 (0,5 %)	6 (3 %)	33 (16,5 %)	81 (40,5 %)	79 (39,5 %)	4,15	,8393

Iz tablice 5. vidljivo je da se većina roditelja slaže s time da svojom suradnjom mogu doprinijeti radu skupine. Standardna je devijacija u ovoj tvrdnji relativno niska što ukazuje na to da nije bilo velike varijabilnosti u odgovorima. U prilog tome idu i odgovori ispitanika na otvoreno pitanje „Imate li ideju kako bi se još mogla poboljšati suradnja roditelja i odgajatelja?“:

- „Smatram da bi djeca više vremena trebala provoditi vani, u šetnjama, izletima, posjetima njima zanimljivim atrakcijama i sl. na način da odgajateljima pripomognu roditelji, kroz volontiranje po jedan/dva, koliko se roditelja uspije organizirati.“

S druge strane, prema nešto nižoj srednjoj vrijednosti može se zaključiti da se sudionici niti slažu niti ne slažu s tvrdnjom da osobno mogu doprinijeti pozitivnim promjenama u mijenjanju kurikuluma skupine. Dakle, ispitanici smatraju da njihov osobni angažman

ne može dovesti do pozitivnih promjena u radu skupine i tvorbi vlastitog kurikuluma. Ovaj rezultat može biti potaknut time što roditelji nisu dovoljno upućeni u to što uopće znači riječ „kurikulum“ te koja je njegova uloga u odgoju i obrazovanju. Isto tako, moguće je da u nekim ustanovama nije zaživio suvremeni kurikulum odgoja i obrazovanja te se roditelji (ili odgajatelji) još vode tradicionalnim kurikulumom u kojem isključivo odgajatelj vodi grupu te je on na višoj poziciji nego roditelj. U tome se slučaju partnerstvo prekida, odnosno nije ga moguće niti ostvariti. Roditelj bi se trebao osjećati slobodno predlagati izmjene i dopune koje će rezultirati boljem radu cijele skupine. Prema ovim je rezultatima vidljivo da bi se na tome trebalo intenzivno raditi te pristupiti roditeljima kao partnerima svakodnevno im ukazivajući na to da bez njih i njihovog sudjelovanja nije moguće kvalitetno unapređivati odgoj i obrazovanje, a samim time niti skupinu koju pohađa njihovo dijete. Visoka standardna devijacija ove čestice pokazuje veću varijabilnost u odgovorima, što znači da sudionici nisu usuglašeni u odgovorima. Na kraju, prema niskoj aritmetičkoj sredini od samo 2,82 može se zaključiti da se roditelji ne slažu s time da ih obaveze sprečavaju da sudjeluju u aktivnostima vezanim za vrtić. No, standardna devijacija pokazuje veći broj što znači da postoji varijabilnost u odgovorima. Analiza rezultata ovih čestica pokazuje da se većina ispitanika smatra odgovorima za kvalitetnu suradnju s odgajateljima, dok nešto niža srednja vrijednost pokazuje kako su ispitanici neutralni prema pitanju treba li odgajatelj inicirati suradnju. Povezujući s teorijom, vidljivo je da roditelji, unatoč tome što je partnerstvo ravnopravan odnos, iniciranje suradnje ipak prepuštaju odgajatelju. Razlog tomu može biti što se roditelji ne žele nametati odgajatelju, odnosno smatraju da odgajatelj vodi skupinu te će on inicirati suradnju. Odgajateljeva je profesionalna dužnost da s roditeljima ostvari suradnju i partnerski odnos te bi se time trebao voditi, no isto bi se tako roditelj trebao moći slobodno izraziti te bi se svaka njegova inicijativa koja pokreće partnerski odnos trebala uvažiti od strane odgajatelja.

Kako bi se utvrdilo postoji li statistički značajna razlika na česticama: „Obveze me sprečavaju da aktivno sudjelujem u aktivnostima koje su vezane za vrtić“, „Odgajatelja smatram odgovornim za iniciranje naše suradnje“, „Osobno mogu doprinijeti pozitivnim promjenama, odnosno mijenjanju kurikuluma (plana i programa skupine)“, „Svojom suradnjom i uključivanjem mogu doprinijeti odgojno–obrazovnom radu skupine koju moje dijete pohađa“, „Smatram se odgovornim za kvalitetnu suradnju s odgajateljima“, proveden je ANOVA test. Na čestici „Smatram se odgovornim za kvalitetnu suradnju s

odgajateljima“ test je pokazao da postoji statistički značajna razlika ($F = 5,710$, $df = 2$, uz $p < 0,01$). Bonferroni korekcijom može se uvidjeti da postoji statistički značajna razlika između roditelja koji imaju jedno dijete te roditelja koji imaju troje djece ($p < 0,003$). Utvrđeno je da se roditelji koji imaju jedno dijete ($N=63$, $M=4,381$) smatraju odgovornijima za suradnju nego roditelji koji imaju troje djece ($N=34$, $M=3,79$). ANOVA test nije pokazao da postoji statistički značajna razlika s obzirom na dob roditelja te stupanj obrazovanja roditelja. Nadalje, kako bi se utvrdilo postoji li statistički značajna razlika između mišljenja roditelja o čestici „Svojom suradnjom i uključivanjem mogu doprinijeti odgojno–obrazovnom radu skupine koju moje dijete pohađa“, provedena je analiza varijance (ANOVA). ANOVA test pokazao je da postoji statistički značajna razlika u mišljenju o osobnom uključivanju u odgojno–obrazovni rad skupine među roditeljima koji imaju različiti broj djece ($F = 3,171$, $df = 2$, uz $p < 0,05$). Bonferroni korekcija pokazuje da postoji statistički značajna razlika između grupe roditelja koji imaju jedno dijete te grupe roditelja koji imaju troje djece ($p < 0,003$). Prema deskriptivnim rezultatima, roditelji koji imaju troje djece smatraju da mogu više doprinijeti skupini koje pohađa njihovo dijete ($N=43$, $M=4,50$) nego roditelji koji imaju jedno dijete ($N=6$, $M=4,00$). Moguće je da roditelji koji imaju jedno dijete nisu dovoljno samouvjereni za sudjelovanje i doprinosu skupini, dok roditelji s troje djece imaju više iskustva te znaju na koji način mogu doprinijeti skupini. Samim je time odgovor više pozitivan od roditelja koji imaju jedno dijete. No, zbog velike razlike u broju ispitanika, ove rezultate treba sagledati s rezervom. ANOVA test nije pokazao statistički značajnu razliku za ovu česticu s obzirom na dob roditelja niti stupanj obrazovanja roditelja. Test je proveden i na ostalim česticama iz tablice 5. na kojima se nije iskazala statistički značajna razlika s obzirom na dob roditelja, broj djece niti stupanj obrazovanja roditelja.

Zanimljivo je da se u radu *Mišljenje roditelja o suradnji obitelji i vrtića* autorice Pigac Eme (2022) u čestici koja govori o osobnoj angažiranosti roditelja, roditelji ne slažu s time da osobno mogu doprinijeti pozitivnim promjenama u mijenjanju kurikuluma za razliku od ovog istraživanja u kojem aritmetička sredina pokazuje da su roditelji neutralni. Rezultati sličnih istraživanja imaju različite dobivene rezultate. Roditelji ispitani u istraživanju Mavričić Miković (2018), iskazali su da bi odgajatelji trebali inicirati suradnju s roditeljima, dok nešto starije istraživanje (Petrović-Sočo, 1995) pokazuje kako se dio roditelja slaže s time da ih obveze sprečavaju u sudjelovanju u

aktivnostima njihove skupine, a dio se s tom izjavom ne slaže. Svakako, onaj roditelj kojem partnerski odnos nije važan, neće naći dovoljno vremena za njega.

Također, rezultati kod autora Nenadić–Bilan i Zloković (2016) dokazuju kako većina roditelja nije bila uključena u planiranje odgojno–obrazovnog rada i donošenje odluka koje se tiču grupe, što je u suglasju s ovim istraživanjem u kojem su se roditelji izjasnili kako ne mogu pozitivno utjecati na promjenu kurikuluma skupine. Evidentno je da su ovi rezultati u korelaciji te da zapravo nesudjelovanje roditelja u kurikulumu skupine potiče od stava roditelja u kojem smatraju da nemaju utjecaj niti mogućnost pozitivnih promjena. U rezultatima ovog rada pokazalo se da roditelje obaveze ne sprečavaju u sudjelovanju u aktivnostima vezanih za vrtić te da isto tako suradnju ne osjećaju kao teret. Iste rezultate dobili su i Cankar, Deutsch i Kolar (2009) u studiji koja je istraživala važnost suradnje među roditeljima i učiteljima. Roditelji suradnju nisu smatrali teretom te su imali vremena za uključivanje u istu.

6.2. Iskustvo roditelja u suradnji s odgajateljima

U tablici 6. prikazani su deskriptivni rezultati o iskustvu roditelja u odnosu s odgajateljima. Čestice ispituju iskustvo roditelja kada je u pitanju odgajateljeva pomoć i podrška, ali isto tako i odgajateljevu ulogu kada dođe do određene problemske situacije pri čemu je 1 – uopće se ne slažem, 2 – ne slažem se, 3 – niti se slažem niti ne slažem, 4 – slažem se, 5 – potpuno se slažem.

Tablica 6. Iskustvo roditelja o suradnji s odgajateljima

	1	2	3	4	5	M	SD
Odgajatelji mog djeteta kvalitetno mi pomažu u osmišljavanju aktivnosti i igara s djetetom kod kuće.	6 (3 %)	18 (9 %)	63 (31,5 %)	56 (28 %)	57 (28 %)	3,70	1,070
Odgajatelji mi pomažu u rješavanju problemskih situacija s mojim djetetom.	2 (1 %)	10 (5 %)	31 (15,5 %)	69 (34,5 %)	88 (44 %)	4,15	,9302
Odgajatelji mog djeteta znaju prepoznati potrebe i navike moje obitelji što nam olakšava suradnju.	1 (0,5 %)	6 (3 %)	37 (18,5 %)	72 (36 %)	84 (42 %)	4,16	,8650
Odgajatelj mog djeteta razgovara sa mnom o mojim očekivanjima na području suradnje.	/	7 (3,5 %)	33 (16,5 %)	66 (33 %)	94 (47 %)	4,23	,8505
Odgajatelji mog djeteta uzimaju u obzir ono što mislim i želim.	/	8 (4 %)	23 (11,5 %)	73 (36,5 %)	96 (48 %)	4,28	,8229
Od odgajatelja mog djeteta dobivam potrebnu podršku u području roditeljstva.	1 (0,5 %)	4 (2 %)	20 (10 %)	82 (41 %)	93 (46,5 %)	4,31	,77258
S odgajateljima svog djeteta imam dobar odnos.	/	2 (1 %)	7 (3,5 %)	60 (30 %)	131 (65,5 %)	4,60	,6098

Od čestica koje ispituju odnos roditelja s odgajateljima, roditelji su najniže rangirali česticu „Odgajatelj mog djeteta razgovara sa mnom o mojim očekivanjima na području suradnje.“, iako se prema visokoj aritmetičkoj sredini (M) može uvidjeti da se većina sudionika slaže s ovom izjavom kao i s izjavom koja govori o tome da odgajatelji uzimaju u obzir ono što roditelji misle i žele. Relativno niska standardna devijacija dokazuje da nije bilo previše varijabilnosti u odgovorima. Najnižu stopu varijabilnosti te najveću aritmetičku sredinu (M) ima čestica koja tvrdi da roditelj s odgajateljem ima dobar odnos. Većina sudionika, njih 131 (65,5 %) potpuno se slaže s ovom tvrdnjom. U pitanjima otvorenog tipa roditelji su mogli opisati svoju suradnju s odgajateljima te postoji nekoliko odgovora koji potkrepljuju ove rezultate:

- „Promijenili smo nekoliko odgajatelja i sa svima smo imali dobar odnos, kako mi roditelji, tako i dijete.“
- „Odnos je vrlo otvoren, iskren i odgajateljice su uvijek ljubazne i otvorene za svaku vrstu komunikacije!“

- „Veoma sam zadovoljna odnosom, odgajateljice se istinski trude u radu s djecom i odnosu s roditeljima.“
- „Otvoren odnos, konstruktivan razgovor u svrhu napretka.“

Isto tako, u otvorenom pitanju u kojem su se ispitanici pitali što podrazumijevaju pod kvalitetnom suradnjom odgajatelja ispitanici su odgovorili:

- „Podrazumijevam vrlo važnim odnos u kojem roditelj može dobiti sve informacije od odgajatelja u vezi djeteta jer u vrtiću provodi većinu dana. Bitno je da tete znaju potrebe djeteta i da postoji korektan odnos.“
- „Mislim da je najbitniji iskren odnos između odgajatelja, djeteta i roditelja te uzajamno poštovanje.“

Također, postoji još nekoliko sličnih odgovora pa se može zaključiti kako je roditeljima dobar odnos vrlo bitan.

S druge strane, jedan ispitanik objasnio situaciju koja je narušila odnos između odgajatelja i roditelja:

- „Imali smo situaciju s jednom odgajateljicom prilikom odvikavanja od pelena kada nije htjela sudjelovati od odvikavanja za razliku od njezine kolegice, što je utjecalo na naš odnos s obzirom na to da nije bila niti ljubazna niti tolerantna. Svakako smatram da to roditelj mora odraditi, ali s obzirom da dijete polazi jaslice očekivali smo njihovu suradnju u tijeku prilagodbe.“

U pitanjima otvorenog tipa nije se konkretno spominjao odnos između odgajatelja i roditelja, no roditelji su ipak ovaj pojam samoinicijativno spomenuli što znači da im je zapravo vrlo bitan. Ono što podrazumijevaju pod kvalitetnom suradnjom i partnerstvom zapravo i jest iskren i otvoren odnos u kojem roditelj odgajatelju te obratno mogu obratiti bez straha od osuđivanja i neiskrenosti. Vidljivo je da se ponekad može dogoditi situacija u kojoj se odnos može narušiti, a u ovom je slučaju to situacija u kojoj zapravo nije došlo do suradnje i razumijevanja. Naime, svakako bi odgajatelji kao profesionalni djelatnici trebali što je više moguće utjecati na takve situacije te ne dopustiti da se dogodi da se ovakvim djelovanjem naruši odnos.

Iz rezultata čestica vezanih uz odgajateljevu pomoć i podršku vidljivo je da su roditelji neutralni prema tvrdnji da im odgajatelji pomažu oko osmišljavanja aktivnosti i igara s djetetom kod kuće. Aritmetička sredina (M) pokazuje da se roditelji s tom tvrdnjom niti

slažu niti ne slažu, međutim samo se u ovoj čestici može uočiti viši broj standardne devijacije koja pokazuje da postoje varijabilna odstupanja kod odgovora ispitanika. S tvrdnjom da odgajatelji roditeljima pomažu rješavati problemske situacije složio se veliki broj roditelja što dokazuje visoka srednja vrijednost, ali i izjave sudionika u pitanju otvorenog tipa u kojem opisuju suradnju s odgajateljima:

- „Svakodnevno saznajem bitne informacije, odgajateljice me upućuju na probleme koje primijete te ih lakše svladavamo. Također kad mi se dogodi neki problem, obratim im se te dobijem savjet kako drugačije pristupiti i probati riješiti problem, jer ih smatram stručnim i vrlo dobrim u obavljanju svojeg posla, čak i šire.“
- „Bitno mi je da zajedno komentiramo moje dijete kako bi odgojno mogli reagirati na nastale probleme ili usmjeravanje odgajatelja ili mene u rješavanju istih.“

Osim što su opisali svoju suradnju kao pozitivnu kada je u pitanju rješavanje problemskih situacija, u pitanju otvorenog tipa u kojem opisuju što za njih znači kvalitetna suradnja, izjasnili su se da im je ova stavka vrlo važna:

- „Osjećaj da i odgajatelj želi dobro mom djetetu, da brine za njegov razvoj, da mi iskreno ukaže na probleme, poteškoće i izazove te da zajedno nađemo rješenje.“
- „Kvalitetna suradnja podrazumijeva ukazivanje na moguću poteškoću ili problem te zajednički trud u rješavanju poteškoća (njihov dok su djeca u vrtiću, a naš kad su kod kuće).“
- „Meni je bitno da ako imaju neki problem ili vide neku promjenu s mojim djetetom, da mi se kaže i da to zajedno riješimo.“

Prema odgovorima na pitanja otvorenog tipa može se zaključiti da je rješavanje problemskih situacija roditeljima vrlo važno te da sudjelovanje odgajatelja u njihovu rješavanju također smatraju bitnim. Dakle, problem ili poteškoću smatraju obostranim te očekuju da se on zajedničkim snagama riješi što zapravo predstavlja element partnerskog odnosa.

Najmanja standardna devijacija i najviša aritmetička sredina ($M=4,31$, $SD=,77258$) ukazuje na to da se roditelji gotovo potpuno slažu s time da od odgajatelja dobivaju potrebnu podršku na području roditeljstva. Također, većina roditelja složila se s time da odgajatelji znaju prepoznati obiteljske potrebe i navike te je tako suradnja olakšana. Standardna devijacija pokazuje manji broj što znači da nije bilo značajnih odstupanja u odgovorima.

Na česticama: „Odgajatelji mog djeteta kvalitetno mi pomažu u osmišljavanju aktivnosti i igara s djetetom kod kuće“, „Odgajatelji mi pomažu u rješavanju problemskih situacija s mojim djetetom“ te „Odgajatelji mog djeteta znaju prepoznati potrebe i navike moje obitelji što nam olakšava suradnju“ proveden je ANOVA test koji pokazuje da u ovim česticama ne postoji statistički značajna razlika s obzirom na dob roditelja, broj djece niti stupanj obrazovanja roditelja.

Kako bi se utvrdilo postoji li statistički značajna razlika u česticama: „Od odgajatelja mog djeteta dobivam potrebnu podršku u području roditeljstva“, „S odgajateljima svog djeteta imam dobar odnos“ proveden je Kruskal-Wallis test. Test je pokazao da u čestici „Od odgajatelja mog djeteta dobivam potrebnu podršku u području roditeljstva“ ne postoji statistički značajna razlika u iskustvu roditelja o dobivanju potrebne podrške od odgajatelja u području roditeljstva među grupama prema broju djece, dobi i stupnju obrazovanja. Također, Kruskal-Wallis testom analizirano je postoje li statistički značajne razlike u čestici „S odgajateljem svog djeteta imam dobar odnos“ Test je pokazao da postoje statistički značajne razlike između ispitanika ($H= 6.364$, $df=2$ uz $p<0,05$). Ispitanici su u varijabli koja je pokazivala broj djece bili podijeljeni u tri skupine te je iz tog razloga izvedena Mann Whitneyjeva metoda, kako bi bile utvrđene točne razlike među skupinama. Mann Whitneyevim testom utvrđeno je da postoji statistički značajna razlika u percepciji dobrog odnosa s odgajateljem između roditelja koji imaju jedno dijete te roditelja koji imaju dvoje djece ($U= 2743.500$, $Z= -2.041$, uz $p<0,05$). Roditelji koji imaju dvoje djece imaju bolji odnos s odgajateljima ($N=103$, $MR=88,36$) nego roditelji koji imaju jedno dijete ($N=63$, $MR=80,06$). Istim testom potvrđeno je da postoji statistički značajna razlika u percepciji dobrog odnosa s odgajateljem između roditelja koji imaju dvoje djece te roditelja koji imaju troje djece ($U= 1406.000$, $Z= -2.123$, uz $p<0,05$). Roditelji koji imaju dvoje djece imaju bolji odnos s odgajateljima ($N=103$, $MR=72,12$) nego roditelji koji imaju troje djece ($N=34$, $MR=59,56$). U odnosu na dob i stupanj obrazovanja za ovu česticu ne postoje statistički značajne razlike.

U istraživanju Tene Merčep (2016) roditelji su se većinom složili s tvrdnjom da sa svojim odgajateljima imaju dobar odnos što znači da su rezultati u suglasju s ovim istraživanjem. Autorica je gotovo jednake rezultate ovom istraživanju dobila za česticu koja govori o tome da odgajatelji roditeljima pomažu u osmišljavanju aktivnosti i igara kod kuće, a razlika u rezultatima može se uvidjeti u čestici koja govori da roditelji dobivaju potrebnu podršku na području roditeljstva gdje su ispitanici iskazali manje

slaganje s tvrdnjom. Isto tako, rezultati istraživanja *Učestalost i oblici partnerstva između roditelja i odgajatelja* autorica Nenadić–Bilan i Zloković (2016) podudaraju se s ovim istraživanjem u kojem je dokazano da su roditelji zadovoljni suradnjom, zadovoljni su s odgajateljima te imaju povjerenja u njih.

6.3. Preferirani oblici suradnje između odgajatelja i roditelja

U tablici 7. prikazani su rezultati o najčešćim oblicima suradnje između roditelja i odgajatelja, a u tablici 8. prikazani su preferirani oblici suradnje koji uključuju kreativne radionice, završne svečanosti, različite vrste posjeta i druženja odgajatelja i roditelja te različite vrste informiranja pri čemu je 1 – uopće se ne slažem, 2 – ne slažem se, 3 – niti se slažem niti ne slažem, 4 – slažem se, 5 – potpuno se slažem.

Ovi rezultati također mogu biti povezani zato što je moguća situacija ta da odgajatelji u svojim skupinama primjenjuju oblike suradnje koje roditelji preferiraju.

Tablica 7. Deskriptivni rezultati o najčešćim oblicima suradnje između odgajatelja i roditelja

	1	2	3	4	5	M	SD
kućne posjete	117 (58,5 %)	21 (10,5 %)	35 (17,5 %)	16 (8 %)	11 (5,5 %)	1,91	1,2553
ispitivanje stavova i mišljenja anketama	25 (12,5 %)	26 (13 %)	45 (22,5 %)	66 (33 %)	38 (19 %)	3,33	1,2725
grupe podrške roditeljima	26 (13 %)	23 (11,5 %)	54 (27 %)	52 (26 %)	45 (22,5 %)	3,33	1,3005
Dan otvorenih vrata	22 (11 %)	13 (6,5 %)	54 (27 %)	66 (33 %)	45 (22,5 %)	3,49	1,2237
tematski roditeljski sastanci	10 (5 %)	14 (7 %)	29 (14,5 %)	84 (42 %)	82 (41 %)	3,79	1,1054
kreativne radionice	2 (1 %)	3 (1,5 %)	29 (14,5 %)	84 (42 %)	82 (41 %)	4,20	,8163
roditeljski kutići – oglasne ploče	7 (3,5 %)	6 (3 %)	23 (11,5 %)	64 (32 %)	100 (50 %)	4,22	1,0033
izmjene informacija e-mailom, SMS–om, Viber ili WhatsApp grupom	11 (5,5 %)	4 (2 %)	21 (10,5 %)	49 (24,5 %)	115 (57,5 %)	4,26	1,0912
roditeljski sastanci	2 (1 %)	7 (3,5 %)	14 (7 %)	79 (39,5 %)	98 (49 %)	4,32	,8313
fotografiranje, snimke te dječji radovi	1 (0,5 %)	1 (0,5 %)	23 (11,5 %)	57 (28,5 %)	118 (59 %)	4,45	,7552
svakodnevno prenošenje informacija pri dolasku djeteta u vrtić te pri odlasku djeteta iz vrtića	1 (0,5 %)	2 (1 %)	15 (7,5 %)	60 (30 %)	122 (61 %)	4,50	,7229
individualni razgovori roditelja i odgajatelja	2 (1 %)	/	17 (8,5 %)	53 (26,5 %)	128 (64 %)	4,52	,7363

Najčešći odabran odgovor o najčešćim oblicima suradnje u dječjem vrtiću koje pohađa njihovo dijete je „individualni razgovori roditelja i odgajatelja“ s aritmetičkom sredinom (M) 4,52 te niskom standardnom devijacijom što znači da se većina roditelja s time složila. Sljedeći česti oblik suradnje u dječjem vrtiću jest svakodnevno prenošenje informacija pri dolasku i odlasku djeteta s vrlo sličnom aritmetičkom sredinom kao i na prethodnoj čestici (4,50). Odgovori s višom aritmetičkom sredinom od 4,00 (slažem se) jesu još i: fotografiranje, snimke te dječji radovi, roditeljski sastanci, izmjene informacija

e-mailom, SMS–om, Viber ili WhatsApp grupom, roditeljski kutiće – oglasne ploče i kreativne radionice. Roditelji su tematske roditeljske sastanke, dane otvorenih vrata, grupe podrške roditeljima te ispitivanje stavova i mišljenja anketama rangirali sa srednjom vrijednosti od 3,00 do 3,99. Važno je napomenuti da se u ovim odgovorima može uočiti više standardna devijacija što znači da postoji varijabilnost u odgovorima. Roditelji su kućne posjete rangirali kao najrjeđi oblik suradnje između odgajatelja i roditelja sa srednjom vrijednosti od 1,91, no i u ovoj je čestici došlo do više standardne devijacije. Dakle, može se uvidjeti da kućne posjete nisu uobičajeni oblik suradnje, odnosno u ovim se dječjim vrtićima ne primjenjuju.

Rezultati su pokazali da su roditeljski sastanci najčešći oblik suradnje između roditelja i učitelja. Individualne konzultacije telefonom ili uživo također su uobičajene, dok su inovativni oblici poput otvorenih sati, izvannastavnih aktivnosti i kutija za prijedloge rijetko korišteni. Digitalna komunikacija putem platformi kao što su EduPage, e-mail i društvene mreže je u porastu, dok je lice-u-lice komunikacija u opadanju. Istraživanje je također pokazalo da obrazovanje roditelja nema statistički značajan utjecaj na preferirane oblike suradnje.

U metodološkom dijelu istraživanja korištena je ordinalna logistička regresijska analiza kako bi se utvrdilo postoje li statistički značajne razlike u odgovorima roditelja s obzirom na njihovo obrazovanje. Iako je deskriptivna analiza pokazala različite interese roditelja ovisno o njihovom obrazovanju, statistički značajne razlike nisu potvrđene. To ukazuje na to da obrazovanje roditelja ne djeluje kao determinanta suradnje između obitelji i škole.

S druge strane, zanimljivo je sagledati rezultate rada *Percepcija i stavovi odgajatelja i roditelja o međusobnoj suradnji i partnerskom odnosu* autorice Ivane Mavričić–Miković (2018). Najčešći odgovori roditelja u ovom istraživanju jesu „oglasne ploče/kutiće“ te „roditeljski sastanak“. Velika razlika u rezultatima može se uvidjeti u korištenju suvremenih modaliteta suradnje. Autorica Mavričić (2018) prikazuje rezultate u kojima informacije Viber ili WhatsApp grupom izmjenjuje znatno manje roditelja (10,9 %) nego u ovom istraživanju (57,5 %). Prema analiziranim demografskim podacima može se uvidjeti da su ispitanici oba istraživanja srednje starosne dobi te bi prema tome trebali biti dovoljno informatički obrazovani za korištenje suvremenih modaliteta suradnje.

Istraživanjem koje su proveli Sandra Kanjić i Željko Boneta (2013) može se zaključiti da roditelji sudjeluju na tematskim roditeljskim sastancima za razliku od ovog istraživanja u kojem su se roditelji izjasnili da vrlo rijetko sudjeluju u takvom obliku suradnje. Za razliku od rezultata ovog istraživanja gdje individualni razgovori zauzimaju najvišu razinu učestalosti, u istraživanju Kanjić i Boneta (2013) oni zauzimaju najnižu razinu suradnje. Stavka u kojoj se rezultati slažu jest posjeta odgajatelja djetetovoj obitelji. Rezultati nešto novijeg istraživanja *Učestalost i oblici partnerstva između roditelja i odgajatelja* autorica Nenadić–Bilan i Zloković (2016) pokazuju da se većina roditelja slaže s time da se ponekad održavaju radionice i predavanja na temu. Također, većina roditelja često razgovara na telefon s roditeljima što se podudara s rezultatom ovog istraživanja u kojem su se sudionici izjasnili da odgajatelji koriste izmjene informacija e–mailom te Viber ili WhatsApp grupom. Ipak, najnovije istraživanje Mendelova i Gužíková (2024) pokazuje da su roditeljski sastanci najčešći oblik suradnje između roditelja i učitelja. To se ne podudara s ovim istraživanjem u kojem su najčešći oblik individualne informacije.

Tablica 8. Deskriptivni rezultati o preferiranim oblicima suradnje između odgajatelja i roditelja

	1	2	3	4	5	M	SD
Smatram da kućne posjete odgajatelja pridonose suradnji.	101 (50,5 %)	30 (15 %)	41 (20,5 %)	5 (2,5 %)	23 (11,5%)	2,09	1,3584
Odgajatelj mi treba omogućiti da posjetim svoje dijete u grupi kada ja to želim.	51 (25,5 %)	45 (22,5 %)	47 (23,5 %)	21 (10,5 %)	36 (18,0 %)	2,73	1,4167
Odgajatelji mog djeteta redovito organiziraju izlete i druženja djece i roditelja (različite vrste izleta i druženja).	4 (2 %)	4 (2 %)	4 (2 %)	4 (2 %)	4 (2 %)	3,37	1,3164
Odgajatelji mog djeteta redovito me obavještavaju o događajima u vrtiću putem digitalnih medija (Viber ili WhatsApp grupe, e-mail).	12 (6 %)	10 (5 %)	26 (13 %)	48 (24 %)	104 (52 %)	4,11	1,1768
Važno je da mi odgajatelj svakodnevno prenosi informacije pri odlasku i dolasku djeteta u vrtić i iz vrtića.	3 (1,5 %)	5 (2,5 %)	26 (13 %)	60 (30 %)	106 (53 %)	4,30	,8978
Završna svečanost pruža mi uvid u rad odgojno-obrazovne skupine.	/	4 (2 %)	31 (15,5 %)	60 (30 %)	105 (52,5 %)	4,33	,8089
Radionice organizirane u skupini mog djeteta omogućuju druženje i bolje upoznavanje djece i odraslih.	1 (0,5 %)	4 (2 %)	28 (14 %)	57 (28,5 %)	110 (55 %)	4,35	,8321
Zadovoljan/na sam kada se organizira radionica.	2 (1 %)	3 (1,5 %)	25 (12,5 %)	59 (29,5 %)	111 (55,5 %)	4,37	,8346
Rado sudjelujem na završnoj svečanosti.	/	2 (1 %)	14 (7 %)	47 (23,5 %)	137 (68,5 %)	4,59	,6657
Individualne informacije omogućavaju mi da s odgajateljima razgovaram o razvojnim područjima svoga djeteta, njegovim potrebama te mogućim problemima.	/	/	5 (2,5 %)	38 (19 %)	157 (78,5 %)	4,76	,4833

Iz ovih se rezultata može iščitati kako se većina roditelja uopće ne slaže da bi kućne posjete odgajatelja mogle pridonijeti suradnji te aritmetička sredina (M) iznosi 2,09, međutim može se uočiti viša standardna devijacija što znači da postoji varijabilnost u odgovorima. Jedan ispitanik dao je svoj osvrt na oblik suradnje koji se odnosi na kućne posjete:

- „Za kućne posjete, iako bi to bilo idealno, mislim da su odgajateljice ionako preopterećene i vjerujem da daju sve od sebe.“

Razloga takvim rezultatima moglo bi biti više. Može se pretpostaviti da roditeljima ovaj oblik suradnje prelazi okvire profesionalnosti ili ovaj oblik suradnje smatraju dodatnim opterećenjem za odgajatelja.

Također, roditelji se nisu složili s tvrdnjom da im odgajatelji trebaju omogućiti da posjete svoje dijete u skupini kada oni to žele. Broj standardne devijacije je u ovom pitanju najviši pa se može zaključiti da je došlo do varijabilnosti u odgovorima.

Roditelji su neutralni prema tvrdnji da odgajatelji organiziraju različite vrste izleta i druženja pa s toga aritmetička sredina iznosi 3,37 te se također prema standardnoj devijaciji može uočiti veća varijabilnost u odgovorima. Neki od ispitanika su se u pitanju otvorenog tipa osvrnuli na izlete i druženja. Smatraju da bi takav oblik suradnje poboljšao partnerstvo između roditelja i odgajatelja:

- „Više izleta i druženja jer smatram da bi takva opuštenija komunikacija i „neformalno druženje“ s odgajateljicama pridonijelo i boljoj suradnji kod bitnih tema.“
- „Organizacija više druženja s roditeljima, djecom i odgajateljima.“
- „Do ove ankete mislio sam da je svaka stavka, odnosno aspekt pokriven, no svidjela mi se ideja izleta djece, roditelja i odgajatelja, za stvaranje kohezije među svima nama. To još nismo iskusili.“

Može se zaključiti kako su roditelji zainteresirani za izlete i druženja te im je zapravo cilj koji stoji iza toga zajedništvo i zbližavanje kako bi onda cjelokupna suradnja bila bolja. Roditelji su se u više odgovora na pitanja otvorenog tipa izjasnili kako im nedostaje izleta i druženja te kako bi voljeli da se organizira više istih.

Kao što se u rezultatima prikazanim u tablici može vidjeti, u čestici koja govori o redovitom obavještanju roditelja putem digitalnih medija (Viber ili WhatsApp grupe), aritmetička sredina iznosi 4,11 što znači da se iskazao visok stupanj slaganja s time da odgajatelji redovno obavješćavaju roditelje. No, istaknuta je visoka standardna devijacija što znači da postoji varijabilnost u odgovorima. Analizirajući pitanja i odgovore otvorenog tipa u kojima je bilo postavljeno pitanje kako bi se mogla poboljšati suradnja, veći broj roditelja osvrnuo se na digitalne medije. Može se konstatirati da je

nekolicina roditelja u vrtićima gdje su ukinuti digitalni mediji bila zadovoljna korištenjem istih te postoji veći broj odgovora u kojima je istaknuto da bi bilo poželjno komunicirati putem Viber ili WhatsApp grupe. U nastavku će se prikazati neki od odgovora:

- „Jako mi je teško ispunjavati anketu jer imam dvoje djece u istom vrtiću, a u različitim grupama. Tete iz jedne i druge grupe imaju totalno različit pristup suradnji s roditeljima. Npr. u jednoj grupi imamo Viber grupu, a u drugoj nemamo, nemamo čak ni broj telefona teta, a radi se o jasličkoj grupi. Sve je tajnovito. Dok je u drugoj grupi puno bolja komunikacija s tetama.“
- „Moglo bi se poboljšati tako da se vrati Viber grupa u koju bi se pisale važne obavijesti.“
- „Eventualno se trebaju više koristiti komunikacijski kanali poput WhatsApp–a, ali naravno u razumno doba.“
- „Nedostaje Viber grupa koju smo imali i ne znam zašto je ukinuta.“
- „Bolje bi bilo da jednostavno odgajatelji mogu imati Viber ili WhatsApp aplikacije putem kojih možemo komunicirati i slati slike i videe, što je kod nas iz nepoznatih razloga nije slučaj.“
- „Suradnja bi se mogla popraviti putem Viber grupe koja je ukinuta.“

Iz navedenih odgovora može se zaključiti da je nekolicini roditelja komunikacija putem digitalnih medija važna te da smatraju da bi suradnja bila bolja uz navedene komunikacijske kanale.

Iz ovih se rezultata može iščitati da se roditelji slažu oko toga da su im vrlo važne informacije pri dolasku djeteta u vrtić te odlasku kući. Također, roditelju su se osvrnuli na ovakvu vrstu informiranja i u pitanjima otvorenog tipa:

- „Komunikacija je uvijek dobra, ali s manjkom informacija pri dolasku i odlasku.“
- „Smatram da mi nedostaje dnevni kontakt informacija što i kako je jeo, s kime se igrao, je li bio vani, i sl.“
- „Ponekad bih voljela malo više informacija o danu mog djeteta.“
- „Uglavnom sam zadovoljna, no voljela bih primati više informacija o djetetovom danu provedenom u vrtiću. Malo više od odgovora *sve je bilo ok.*“

Dakle, prema ovim se odgovorima može zaključiti da roditelji imaju percepciju kako dobivaju premalo informacija pri dolasku i odlasku djeteta iz vrtića. Smatraju da bi se

odgajateljice tome trebale više posvetiti. Kao što se može vidjeti, roditeljima je vrlo bitno kako je dijete provelo dan u dječjem vrtiću te jesu li zadovoljene njegove osnovne potrebe. Također, na pitanje „Opišite što podrazumijevate pod kvalitetnom suradnjom odgajatelja i roditelja“, postoje odgovori koji su usko vezani za informiranje:

- „Dijeljenje informacija međusobno.“
- „Informiranje roditelja o aktivnostima (planiranim i odrađenim), informiranje (u oba smjera), o svakodnevnim izazovima ili drugim bitnim informacijama, iskrenost i otvorenost pri komunikaciji smatram ključnom za stvaranje pozitivnog odnosa u oba smjera.“
- „Smatram kvalitetnim razgovor roditelja i odgajatelja te prenošenje informacija roditeljima na kraju dana.“
- „Svaka informacija o danu provedenom u vrtiću nama roditeljima puno znači.“

Najniža standardna devijacija te najviša aritmetička sredina (4,760) može se vidjeti na čestici koja objašnjava individualne informacije kao poželjan oblik suradnje. Većina se roditelja potpuno složila s time da mu individualne informacije omogućavaju da s odgajateljima razgovaraju o razvojnim područjima svog djeteta te o njegovim mogućim problemima, a ove su rezultate potvrdili i odgovori na pitanja otvorenog tipa:

- „Volim kada nam šalju jednom tjedno slike te kad nas zovu 2/3 puta na godinu na individualne informacije.“

Također, neki od odgovora smatraju individualne informacije ključnima za ostvarivanje kvalitetne suradnje:

- „Kvalitetnim smatram povremene individualne informacije i reagiranje u rješavanju problema (tehničkog, verbalnog, motoričkog, društvenog), konstantna međusobna komunikacija i podrška.“
- „Sastanci, individualne informacije, rješavanje problema čim se pokaže, a ne čekati neko vrijeme za rješavanje istog.“

Također, na pitanje „Imate li ideju kako bi se još mogla poboljšati suradnja roditelja i odgajatelja“ roditelji su često davali odgovore koji su bili vezani za individualne informacije:

- „Više individualnih sastanaka.“
- „Povećati učestalost individualnih informacija.“

- „Bile bi idealne češće informacije otvorenog tipa komunikacije.“
- „Više individualnih informacija.“

Prema odgovorima na pitanja otvorenog tipa može se zaključiti da bi se suradnja između roditelja i odgajatelja poboljšala uz više individualnih informacija na kojima roditelji mogu dobiti konkretne odgovore na pitanja koja ih zanimaju. Zapravo za vrijeme informacija roditelji odgajatelja imaju samo za sebe te se tako također gradi i povjerenje.

Prema rezultatima iz tablice može se zaključiti da roditelji smatraju kako radionice omogućuju druženje i međusobno upoznavanje te su u većini zadovoljni kada se organizira radionica. Na pitanje otvorenog tipa koje glasi „Imate li ideju kako bi se još mogla poboljšati suradnje roditelja i odgajatelja“ mnogi su roditelji bili usmjereni na radionice, odnosno smatraju kako bi se u njihovim dječjim vrtićima trebalo održavati više radionica:

- „Više radionica, individualni sastanci, korištenje Vibera.“
- „Više radionica.“
- „Više druženja u smislu radionica.“
- „Apsolutno više radionica u opuštenoj atmosferi.“

Dakle, radionice roditeljima pružaju gotovo neformalan oblik druženja u kojem se roditelji zbližavaju s odgajateljima, a uz to su i dobar primjer djeci te djeca zapravo mogu vidjeti zajedništvo. Upravo se kroz ovakva druženja unapređuje suradnja te stvaraju kvalitetni preduvjeti za partnerstvo.

Prema visokoj aritmetičkoj sredini te niskoj standardnoj devijaciji može se zaključiti kako roditelji smatraju da im završna svečanost pruža uvid u odgojno–obrazovni rad za razliku od rezultata autorice Pigac (2022) koji prikazuju neodlučnost sudionika oko ove izjave. Također, većina se roditelja (68,5%) potpuno složila s tvrdnjom da rado sudjeluju na završnoj svečanosti.

Kako bi utvrdili utvrđivanja postojanja statistički značajnih razlika na česticama: „Smatram da kućne posjete odgajatelja pridonose suradnji“, „Odgajatelji mog djeteta redovito organiziraju izlete i druženja djece i roditelja (različite vrste izleta i druženja)“, „Važno je da mi odgajatelj svakodnevno prenosi informacije pri odlasku i dolasku

djeteta u vrtić i iz vrtića“ proveden je Kruskal-Wallis test. Test nije pokazao statistički značajne razlike s obzirom na dob roditelja, broj djece niti stupanj obrazovanja roditelja.

Kako bi se utvrdila statistički značajna razlika, provedena je analiza varijacije ANOVA na česticama: „Odgajatelji mog djeteta redovito organiziraju izlete i druženja djece i roditelja (različite vrste izleta i druženja)“, „Završna svečanost pruža mi uvid u rad odgojno–obrazovne skupine“, „Radionice organizirane u skupini mog djeteta omogućuju druženje i bolje upoznavanje djece i odraslih“. ANOVA test pokazao je da postoji značajna razlika u odgovorima na čestici „Odgajatelji mog djeteta redovito organiziraju izlete i druženja djece i roditelja“ ($F = 6,109$, $df = 2$, uz $p < 0,05$). Za potrebe istraživačkog rada, grupirane su tri skupine koje obuhvaćaju srednju školu, VŠS – prvostupnik te VSS – magistar. Bonferroni korekcijom utvrđeno je da postoji statistički značajna razlika ($p < 0,003$) između roditelja koji imaju titulu srednje škole u odnosu na roditelje koji imaju prvostupanjsko obrazovanje. Roditelji koji su prvostupnici se više slažu ($N=103$, $M=4,379$) s time da odgajatelji redovito organiziraju izlete i druženja od roditelja koji imaju srednjoškolsko obrazovanje ($N=63$, $M=4,349$). Na ostalim ispitanim česticama nije utvrđena statistički značajna razlika prema dobi, broju djece niti stupnju obrazovanja.

U istraživanju Eme Pigac (2022) mogu se vidjeti vrlo slični rezultati čestice koja govori o redovitom obavješćavanju roditelja putem digitalnih medija te čestice koja govori o važnosti informiranja roditelja. U oba su se istraživanja roditelji složili da im je informiranje vrlo važno. Isto tako, rezultati su u suglasju kada se govori o radionicama i druženjima – u oba su slučaja roditelji zadovoljni kada se organizira radionica. Nadalje, u nešto starijem istraživanju Biserke Petrovič–Sočo (1995) dolazi se do rezultata koji potvrđuju da se roditelji slažu s time da bi trebali posjetiti dijete u vrtić kada god oni to žele za razliku od ovog istraživanja u kojem rezultata govori kako roditeljima posjet u grupi nije prioritet.

S druge strane, suvremenije istraživanje autorice Antonije Lovrečić (2021) prikazuje rezultate koji se slažu s ovim istraživanjem, odnosno s time da roditelji ne žele omogućenu posjetu u dječji vrtić kada oni to žele. Smatraju da su dobro informirani o tome čime se njihovo dijete bavi te imaju dovoljno povjerenja u odgajateljice. Mendelova i Gužíková (2024) proveli su istraživanje u kojem se pokazalo kako obrazovanje roditelja nema statistički značajan utjecaj na preferirane oblike suradnje

za razliku od ovog istraživanja u kojem se može uvidjeti statistički značajna razlika u preferiranim oblicima suradnje s obzirom na stupanj obrazovanja roditelja.

6.4. Uloge odgajatelja te čimbenici uspješne suradnje koje roditelji smatraju najvažnijima

U tablici 9. prikazani su deskriptivni rezultati rangiranja pojedinih uloga odgajatelja u kvalitetnoj suradnji s roditeljima od najmanje rangirane uloge do najviše rangirane uloge za koje vrijedi 0 – uloga nije relevantna ili prelazi okvire suradnje, 1 – najmanje važno, 5 – najvažnije. Uloge koje su roditelji rangirali jesu: slušatelj, partner, mentor, poticatelj, prijatelj, suradnik i informator. Nadalje, tablica 10. prikazuje deskriptivne rezultate rangiranja važnosti pojedinih čimbenika u partnerskom odnosu odgajatelja i roditelja, odnosno prikazuje koji su čimbenici roditeljima najbitniji. Čimbenici su također poredani od najmanje važnog do najvažnijeg pri čemu 1 označava najmanje važan čimbenik, a 5 najvažniji čimbenik.

Tablica 9. Deskriptivni rezultati rangiranja važnosti pojedinih uloga odgajatelja u kvalitetnoj suradnji s roditeljima

	0	1	2	3	4	5	M	SD
slušatelj (biti netko kome ćete povjeriti svoje probleme)	22 (11 %)	9 (4,5 %)	15 (7,5 %)	34 (17 %)	47 (23,5 %)	73 (36,5 %)	3,47	1,6531
partner (zajedničko donošenje odluka i podjela odgovornosti u odgoju djeteta)	16 (8 %)	12 (6 %)	13 (6,5 %)	26 (13 %)	48 (24 %)	85 (42,5 %)	3,66	1,5923
mentor (netko tko će vas poučiti odgojnim vještinama)	11 (5,5 %)	3 (1,5 %)	13 (6,5 %)	31 (15,5 %)	53 (26,5 %)	89 (44,5 %)	3,89	1,3687
poticatelj (biti netko tko će vas potaknuti i ojačati u donošenju odluka)	6 (3 %)	7 (3,5 %)	13 (6,5 %)	27 (13,5 %)	62 (31 %)	85 (42,5 %)	3,93	1,2723
prijatelj (otvorenost jedni prema drugima)	9 (4,5 %)	3 (1,5 %)	14 (7 %)	23 (11,5 %)	46 (23 %)	105 (52,5 %)	4,04	1,3349
suradnik (pružanje podrške u odgoju)	1 (0,5 %)	3 (1,5 %)	9 (4,5 %)	15 (7,5 %)	58 (29 %)	114 (57 %)	4,34	,9639
informator (služi za opće informacije o djetetovom razvojnom statusu, provedenom danu u skupini)	/	/	3 (1,5 %)	19 (9,5 %)	36 (18 %)	142 (71 %)	4,58	,7248

Iz tablice 9. može se iščitati da su roditelji najvišom ulogom rangirali informatora, odnosno odgajatelja kao osobu koja služi za prenošenje informacija o djetetovom razvojnom statusu, provedenom danu u skupini, itd. Također, rezultati iz ove tablice poklapaju se s odgovorima na pitanja otvorenog tipa gdje roditelji u više navrata naglašavaju kako im je informiranje vrlo bitno. U dijelu pitanja u kojem se od roditelja traži da navedu načine poboljšanja suradnje, vrlo je čest odgovor koji je vezan za informiranje:

- „Ponekad bih voljela malo više informacija o danu moga djeteta.“
- „Smatram da mi nedostaje dnevni kontakt informacija što i kako je jeo, s kime se igrao, je li bio vani, i sl.“

Također, visoko su rangirane uloge suradnika (M=4,34) te prijatelja (M=4,04). Uloge mentora, partnera i slušatelja zauzimanju najniže rangirano mjesto s prosječnom vrijednosti 3,89 (mentor), 3,66 (partner), 3,47 (slušatelj). Neki su ispitanici ulogu prijatelja istaknuli kao bitno u pitanjima otvorenog tipa:

- „Pod kvalitetnom suradnjom odgajatelja i roditelja smatram da treba biti prijateljska te da se nema što ustručavati reći kada je dijete u pitanju.“

Iako nisko rangirana, uloga mentora također je spomenuta u pitanjima otvorenog tipa:

- „Bitno je iznositi svaki dan što je dijete radilo od igre, druženja, crtanja, pisanja pa do jela i spavanja, odlaska na wc, objasniti stručno je li to za njegov uzrast plus ili minus, prihvaćanje naših informacija o djetetu i uvažavanje istih, ako ne onda stručno objasniti roditelju zašto je tako bolje.“
- „Bitno mi je da mi odgajatelj uoči neobičnosti u ponašanju djeteta, ukaže na odgojne postupke koje bi trebalo koristiti kod kuće.“

Nadalje, uloga suradnika može se uočiti u izjavi:

- „Važno je da odgajatelji i roditelji zajedno rade na postavljanju jasnih ciljeva i očekivanja za dijete. Odgajatelj i roditelj mogu zajedno pružiti najbolju podršku za dijete.“

Na kraju je važno spomenuti da uloge slušatelja, partnera i mentora imaju vrlo visoku standardnu devijaciju što znači da postoje varijabilnosti u odgovorima te da se sudionici ne slažu s odgovorima, no ipak su najniže rangirane. Može se pretpostaviti

da roditelji više sebe vide u ulozi slušatelja, dok odgajatelja vide u ulozi informatora kojeg će oni poslušati. Iako im je prijateljski odnos s odgajateljem bitan, odgajatelja postavljaju na mjesto na kojem će im pružiti savjet, dati informaciju te biti mentor na putu odgajanja i obrazovanja njihovog djeteta.

U istraživanju Ivane Mavričić – Miković (2018) uloga informatora niže je rangirana nego u ovom istraživanju dok se uloge suradnika i prijatelja poklapaju s ovim istraživanjem te su visoko rangirane. Uloge mentora, partnera i slušatelja i u ovom istraživanju zauzimaju niže rangirana mjesta. Naime, autorica je osim roditelja anketirala i odgajatelje te je analizom njihovih rezultata ustanovila potpuno drugačiju situaciju što zapravo znači da roditelji i odgajatelji imaju drugačiju percepciju svojih uloga.

Tablica 10. Deskriptivni rezultati rangiranja važnosti pojedinih čimbenika u partnerskom odnosu odgajatelja i roditelja

	1	2	3	4	5	M	SD
usklađivanje odgojnih stilova	3 (1,5 %)	5 (2,5 %)	33 (16,5 %)	79 (39,5 %)	80 (40 %)	4,14	,8856
zajedničko donošenje odluka i sudjelovanje roditelja u planiranju	4 (2 %)	5 (2,5 %)	33 (16,5 %)	67 (33,5 %)	91 (45,5 %)	4,18	,9338
međusobno uvažavanje znanja i vještina	1 (0,5 %)	1 (0,5 %)	12 (6 %)	50 (25 %)	136 (68 %)	4,59	,6732
tolerancija i razumijevanje	/	/	4 (2 %)	39 (19,5 %)	157 (78,5 %)	4,76	,4700
međusobno razumijevanje i pristupačnost	/	/	4 (2%)	35 (17,5 %)	161 (80,5 %)	4,78	,4581
obostrana razmjena informacija bitnih za dijete	/	1 (0,5 %)	1 (0,5 %)	26 (13 %)	172 (86 %)	4,84	,4145
otvorena i iskrena komunikacija	/	/	2 (1 %)	19 (9,5 %)	179 (89,5 %)	4,88	,3498

Osam čimbenika koji utječu na uspješno partnerstvo roditelja i odgajatelja (Kunstek, 200 prema Mavričić Miković, 2018) jesu usklađivanje odgojnih stilova, zajedničko donošenje odluka i sudjelovanje roditelja u planiranju, međusobno uvažavanje znanja i vještina, tolerancija i razumijevanje, međusobno razumijevanje i pristupačnost, obostrana razmjena informacija bitnih za dijete te otvorena i iskrena komunikacija. Da

bi partnerski odnos bio uspješan, svi bi navedeni čimbenici trebali biti zadovoljeni. Najvažnije procijenjeni čimbenik od strane roditelja jest iskrena i otvorena komunikacija koju je kao najvažnijom procijenilo 89,5 % roditelja. Autorica Mavričić–Miković (2018) u svojem je radu dobila jednak rezultat – informiranje je postavljeno odmah na mjesto nakon iskrene i otvorene komunikacije. S time se slažu i odgovori koji su navedeni u pitanju otvorenog tipa gdje su roditelji mogli opisati što smatraju pod pojmom kvalitetna suradnja:

- „Imamo dobru komunikaciju, to je najbitnije. Odgajateljice su pristupačne i stručne.“
- „Sve pohvale, otvorena komunikacija i pristupačnost.“
- „Najvažnija mi je dobra komunikacija, iskrenost i međusobno poštovanje.“
- „Tu mi je važna obostrana komunikacija. I iskrenost, kakva god istina bila.“
- „Iskrenost i redovna kvalitetna suradnja su mi najbitniji. Volim da su tete otvorene prema meni i da mi iskreno i otvoreno kažu na čemu moram kući poraditi s mojim djetetom, što se tiče ponašanja ili bilo čega drugog. Dakle, iskrenost na prvom mjestu“.

Također, neki su roditelji procijenili da im nedostaje komunikacije sa strane odgajatelja:

- „Možda malo više komunikacije između roditelja i odgajateljica ne bi škodilo, ali svakako kad nas nešto zanima dobijemo potrebne informacije.“
- „S prvom grupom nismo bili zadovoljni – tete su bile zatvorene u komunikaciji, krute i odbijale odgovor i suradnju.“
- „Kod nas postoji bojazan u komunikaciji i to nije nikako dobro.“

Odmah nakon otvorene i iskrene komunikacije, roditelji su rangirali obostranu razmjenu informacija bitnih za dijete s aritmetičkom sredinom od 4,485. Dakle, 86% roditelja složilo se s time da je razmjena informacija vrlo bitna. Proučavajući prethodne rezultate, može se reći da je informiranje roditeljima vrlo važno u svakom smislu. Informiranje je poželjan oblik suradnje, ali i vrlo važan čimbenik kvalitetnih odnosa. Čitajući odgovore na pitanja otvorenog tipa može se zaključiti da roditelji imaju osjećaj nedovoljne informiranosti, odnosno da bi voljeli biti više informirani u svakome pogledu:

- „Najbitnije nam je da dobijemo povratne informacije koje se tiču našeg djeteta, bile one pozitivne ili negativne. Usmjeravanje na bolje te procjena ponašanja.“
- „Obostrano poticanje (roditelja i odgajatelja) na komunikaciju i povratne informacije, uvažavanje svih pozitivnih i negativnih činjenica o djetetu.“

Roditelji su kao bitnu stavku ocijenili i međusobno razumijevanje i pristupačnost te toleranciju i razumijevanje s aritmetičkom sredinom od 4,76 te 4,59 što znači da se slažu kako su ovi čimbenici vrlo bitni. Roditelji su se također složili da je bitno zajedničko donošenje odluka i planiranje te ne postoji prevelika varijabilnost u odgovorima. Na pitanje otvorenog tipa što roditelji podrazumijevaju pod kvalitetnom suradnjom, jedan je sudionik odgovorio:

- „Osjećaj da i odgajatelj želi dobro mom djetetu, da brine za njegov razvoj, da mi iskreno ukaže na probleme, poteškoće i izazove, da na kraju zajedno nađemo rješenje.“
- „Uzajamno poštovanje, svjesnost o zajedničkoj odgovornosti po pitanju dobrobiti djeteta, redovita komunikacija i sl.“

Na kraju, prema ovim rezultatima, roditeljima je najmanje bitno usklađivanje odgojnih stilova, iako i ovaj čimbenik ima visoku aritmetičku sredinu od 4,14. Može se zaključiti da roditelji žele poštovati odgajateljev odgojni stil za vrijeme dok je dijete u vrtiću te da roditelji mogu prihvatiti da postoji mogućnost razlike u odgojnim stilovima, što mogu potvrditi neki odgovori na pitanja otvorenog tipa:

- „Važno je obostrano razumijevanje o eventualnim razlikama u pristupu i načinu odgoja.“
- „Smatram da se roditelj samo u određenoj mjeri smije miješati u odgoj i rad odgajatelja, odgajatelj je taj koji treba za vrijeme boravka djeteta u vrtiću donositi samostalne odluke, pravedne i pružiti djetetu što je potrebno. Suradnja s roditeljima to može poboljšati, ali se roditelji često previše miješaju i onemogućavaju odgajateljima da rade svoj posao.“
- „Sukoba između roditelja i odgajatelja će vjerojatno uvijek biti. Zbog načina na koji određeni roditelji žele odgajati svoju djecu izvan nekih okvira koje predlaže struka. Možda bi pomoglo da roditelji budu jasniji u tome što žele za njihovu djecu na samom početku da bi se odgajatelji mogli sukladno tome posvetiti svakom pojedinom djetetu, međutim opet nitko ne garantira da dijete u nekom

trenutku neće promijeniti grupu, tj. odgajatelja, a na takve promjene ne možemo utjecati.“

Zaključno se može reći da se odgojni stilovi svakako mogu uskladiti, ako postoji otvorena i iskrena komunikacija koja se kod roditelja, prema svemu gledamo, ispostavila najbitnija.

Za sve navedene čimbenike proveden je Kruskal-Wallis test kojim se utvrđuje statistički značajna razlika. U ovim česticama (čimbenicima) ne postoji statistički značajna razlika s obzirom na dob, broj djece niti stupanj obrazovanja.

Rezultati istraživanja autorica Nenadić–Bilan i Zloković (2016) podudaraju se s ovim istraživanjem u kojem je dokazano da su roditelji zadovoljni suradnjom, zadovoljni su odgajateljima te imaju povjerenja u njih.

7. Zaključak

Dvije najvažnije odrasle osobe u djetetovu životu jesu roditelj i odgajatelj. Iako su njihove uloge različite, zajednički im je cilj dobrobit djeteta. Kvalitetna suradnja temeljena na povjerenju, poštovanju i otvorenoj komunikaciji omogućuje roditeljima i odgajateljima ostvarivanje kvalitetnog partnerstva. Naravno, partnerski odnos zahtijeva aktivno sudjelovanje, prihvaćanje odgovornosti obiju strana te zajedničko rješavanje problema.

Mišljenja, iskustva i stavovi roditelja i odgajatelja često oblikuju način na koji se odvija suradnja. Roditelji koji su otvoreni i angažirani u procesu odgoja i obrazovanja pridonose pozitivnoj dinamici suradnje. Njihova zainteresiranost i inicijativnost za sudjelovanje u aktivnostima vrtića, dijeljenje informacija i aktivno komuniciranje s odgajateljima doprinosi stvaranju pozitivnog okruženja za djecu. S druge strane, odgajatelji koji cijene mišljenja roditelja te smatraju roditelje ravnopravnim članovima, daju priliku roditeljima da budu uključeni u rad odgojno–obrazovne skupine te tako jačaju odnos s roditeljima.

Rezultati istraživanja provedenog u četiri dječja vrtića u Istarskoj županiji dokazuju kako roditelji vide svoj odnos s odgajateljima kao dobar, no kako također uvijek postoji mjesta za unapređivanje istog. Analizom podataka može se zaključiti kako roditelji kao preferirani oblik suradnje postavljaju informiranje te se isto tako izjašnjavanju da im nedostaje informacija pri dovođenju djece u vrtić i odvođenju djece iz vrtića pa shodno tome kao najvažniju odgajateljsku ulogu rangiraju informatora. Nadalje, analizom dobivenih rezultata može se uvidjeti da su roditelji zainteresirane za različite vrste izleta i druženja te rado sudjeluju na završnim svečanostima i radionicama. Smatraju kako bi takva druženja trebala biti učestalija te ne misle da ih obaveze u tome sprečavaju. Istražujući čimbenike kvalitetne suradnje, može se uvidjeti da je roditeljima najvažnija otvorena i iskrena komunikacija.

Statistički značajne razlike mogle su se uočiti u varijablama koje su se ispitivale u odnosu na broj djece pa je tako utvrđeno da se roditelji koji imaju jedno dijete smatraju odgovornijima za suradnju nego oni koji imaju troje djece. Također, roditelji koji imaju dvoje djece percipiraju odgajatelja kao važnijeg u usporedbi s roditeljima koji imaju troje djece. Kada je u pitanju pozitivan utjecaj suradnje obitelji i odgajatelja na dijete,

tada su suradnju kao važniju rangirali roditelji koji imaju jedno dijete. Iz svega navedenoga može se zaključiti kako su roditelji koji imaju jedno dijete angažiraniji u suradnji s odgajateljima nego roditelji koji imaju dvoje ili troje djece.

Uspješna suradnja obitelji i dječjeg vrtića rezultira ne samo boljim odgojno–obrazovnim ishodima, već i emocionalnom stabilnošću i zadovoljstvom djece koja proizlazi iz sigurnosti i dobrih odnosa odgajatelja i roditelja. Tako postaju spremna suočiti se sa životnim izazovima te uspostavljati iste takve kvalitetne odnose u društvu osjećajući se sigurnije i motiviranije na emocionalnoj, socijalnoj i kognitivnoj razini. Stoga, kontinuirano ulaganje u razvoj partnerskih odnosa između odgajatelja i roditelja predstavlja ključni aspekt suvremenog pristupa odgoju i obrazovanju djece. Integracija stavova, iskustava i mišljenja obje strane omogućava stvaranje harmoničnog i učinkovito funkcionalnog odgojno-obrazovnog sustava u kojem dijete postaje kompetentan i odgovoran pojedinac u društvu.

Literatura

1. Arambašić, L. i Profaca, B. (2004). *Upitnik izvora i intenziteta roditeljskog stresa*. *Suvremena psihologija*, Vol. 7 No.2, 134 – 150. Preuzeto 26. siječnja s <<https://hrcak.srce.hr/3250>>
2. Balaban, T. (2020). *Suradnja roditelja i odgajatelja u ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. Završni rad. Sveučilište u Zagrebu: Učiteljski fakultet. Preuzeto 25. siječnja 2024. s <<https://repositorij.ufzg.unizg.hr/islandora/object/ufzg%3A1727/datastream/PDF/view>>
3. Bruckman, M i Blanton Priscilla W. (2003). *Stajališta samohranih majki od socijalne skrbi do posla o uključenosti roditelja u početak rada: Implikacije za suradnju roditelja i učitelja*. *Časopis o obrazovanju u ranom djetinjstvu*, Vol.30 No.3 , 145 – 150. Preuzeto 25. siječnja 2024. s <<https://eric.ed.gov/?id=EJ670158>>
4. Cankar, F., Deutsch, T. i Kolar, M. (2009). *Teachers and Parents – Parents with Different Expecations*. *International Journal about Parents in Education*, Vol. 3, No. 1, 15 – 28. Preuzeto 15. svibnja 2024. s <https://www.researchgate.net/publication/376512074_Teachers_and_Parents_-_Partners_with_Different_Expectations>
5. Čudina-Obradović, M. i Obradović, J. (2006). *Psihologija braka i obitelji*. Zagreb: Golden marketing - Tehnička knjiga.
6. *Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe*. (2008). Preuzeto 20. prosinca 2023. s <https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_06_63_2128.html>
7. Galindo, C. i Sheldon, SB. (2012). *Veze u školi i kući te postignuća djece u vrtiću: Posrednička uloga uključenosti obitelji*. *Early Childhood Research Quarterly*, 27, 90-103. Preuzeto s 15. studenog s <<https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=1679234>>
8. Janković, J. (2008). *Obitelj u fokusu*. Zagreb: Ectecera
9. Jurčević Lozančić, A. i Kudek Miroević, J. (2021). *Izazovi partnerstva u ustanovama ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja u vrijeme pandemije koronavirusa*. Sveučilište u Zagrebu: Učiteljski fakultet. Preuzeto s 25. siječnja s <<https://hrcak.srce.hr/file/377073>>
10. Jurković, G. (2017). *Definiranje obitelji u suvremenom kontekstu*. Završni rad. Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku: Filozofski fakultet Osijek.

11. Kanjić, S. i Boneta, Ž. (2013). Viđenje partnerstva obitelji i vrtića očima roditelja. *Dijete, vrtić, obitelj*. Vol. 18 No.70, 8 – 10. Preuzeto s 15. studenog s < <https://hrcak.srce.hr/file/182833>>
12. Klišanić, A. (2020). *Kompetentnost odgajatelja pri pružanju savjetodavne podrške roditeljima*. Diplomski rad. Sveučilište u Rijeci: Učiteljski fakultet u Rijeci Preuzeto 25. siječnja s < <https://zir.nsk.hr/islandora/object/ufri%3A734/datastream/PDF/view> >
13. *Konvencija o pravima djeteta* (1989). Preuzeto 25. siječnja s < https://www.unicef.hr/wp-content/uploads/2017/05/Konvencija_20o_20pravima_20djeteta_full.pdf>
14. Lovrečić, A. (2021). *Stavovi roditelja o suradnji s dječjim vrtićem*. Završni rad. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli: Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti. Preuzeto s 15. studenog s < file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/stavovi_roditelja_o_suradnji_s_dj_lovrecic_antonija.pdf>
15. Ljubetić, M. (2014). *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno – obrazovne ustanove i zajednice*. Zagreb: Element.
16. Ljubetić, M. (2012). *Nosi li dobre roditelje roda?! Odgovorno roditeljstvo za kompetentno dijete*. Zagreb: Profil International.
17. Ljubetić, M. (2013). *Partnerstvo obitelji, vrtića i škole*. Zagreb: Školska knjiga.
18. Mavričić Miković, I. (2018) *Percepcija i stavovi odgajatelja i roditelja o međusobnoj suradnji i partnerskom odnosu*. Diplomski rad. Sveučilište u Zagrebu: Učiteljski fakultet Preuzeto s 25. siječnja 2024. s < <https://repozitorij.ufzg.unizg.hr/islandora/object/ufzg:757>>
19. Mavričić – Miković, I. (2019) *Stavovi roditelja i odgajatelja o oblicima suradnje i partnerstva u dječjem vrtiću*. Sveučilište u Zagrebu: Učiteljski fakultet. Preuzeto 25. siječnja s < <https://hrcak.srce.hr/clanak/341361>>
20. Maleš, D. (1994). *Različito shvaćanje suradnje roditelja i profesionalaca*. *Napredak*, 135, 342 – 349. Preuzeto s 15. svibnja 2024. s < <https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-casopis/135863> >
21. Maleš, D. (2012). *Obitelj i obiteljski odgoj u suvremenim uvjetima*. *Dijete, vrtić, obitelj*. Vol. 18 No.67, 13 – 15. Preuzeto s 15. studenog s < <https://hrcak.srce.hr/file/183112> >
22. Mendelova, E. i Gužíková, L. (2024). *Cooperation between parents and teachers in the context of applied forms of cooperation*. *The Journal of Education Culture and Society* No.1, 371 – 386. Preuzeto s 15. svibnja 2024. s < [file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/10.15503.jecs2024.1.371.387%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/10.15503.jecs2024.1.371.387%20(1).pdf)>

23. Merčep, T. (2016). *Mišljenje odgajatelja i roditelja o partnerskim odnosima u dječjem vrtiću*. Diplomski rad. Sveučilište u Zagrebu: Učiteljski fakultet Preuzeto s 15. svibnja 2024. s < <https://zir.nsk.hr/islandora/object/foozos%3A275>>
24. Milanović, M. (1997). *Pomozimo im rasti: priručnik za partnerstvo odgajatelja i roditelja u programu psihosocijalne potpore djeci predškolske dobi*. Zagreb: Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske.
25. Milanović, M. i sur. (2014). *Pomozimo im rasti: priručnik za partnerstvo odgajatelja i roditelja*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
26. Miljak, A. (2014). *Razvojni kurikulum ranog odgoja: Model izvor II*. Zagreb: Mali profesor.
27. Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH (2014). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. Zagreb: Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH. Preuzeto 16. studenog 2023. s <<https://mzom.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Obrazovanje/Predskolski/Nacionalni%20kurikulum%20za%20rani%20i%20predskolski%20odgoj%20i%20obrazovanje%20N%2005-2015.pdf>>
28. Mlinarević, V. (2022). *Odgoj djeteta i komunikacija roditelja u suvremenim uvjetima*. Nova prisutnost, 20 (2022), 133 – 145. Preuzeto 15. studenog 2023. s < <https://hrcak.srce.hr/file/397320>>
29. Nenadić - Bilan D., Zloković, J. (2016). *Učestalost i oblici partnerstva između roditelja i odgajatelja*. Magistra Iadertina, 10 (1), 65-78. Preuzeto 8. siječnja 2024. s <<https://hrcak.srce.hr/154215>>
30. Nenadić - Bilan, D., Matov, J., (2014). *Partnerstvo obitelji i predškolske ustanove kao potpora roditeljstvu*. Magistra Iadertina. Preuzeto 8. siječnja 2024. s <<https://hrcak.srce.hr/137247>>
31. Nimac, D. (2010). *(Ne)mogućnosti tradicijske obitelji u suvremenom društvu*. Obnovljeni život, 2010,65,1, 23 – 35. Preuzeto 8. siječnja 2024 s < <https://hrcak.srce.hr/file/76005> >
32. Petrović - Sočo, B. (1995). *Ispitivanje stavova roditelja o suradnji s dječjim vrtićem*. Društvena istraživanja, 4 (4-5), 613 – 625. Preuzeto 15. studenog 2023. s <<https://hrcak.srce.hr/32369>>
33. Pigac, E. (2022). *Mišljenje roditelja o suradnji obitelji i vrtića*. Diplomski rad. Sveučilište u Zagrebu: Učiteljski fakultet Preuzeto 15. svibnja 2024. s < <https://repozitorij.ufzg.unizg.hr/islandora/object/ufzg%3A3270/datastream/PDF/view>>
34. Råde, A. (2020). The Involved, Engaged or Partnership Parents in Early Childhood Education and Care. Universal Journal of Educational Research 8(7) 2833 – 2841.

Preuzeto 15. svibnja 2024. s <

https://www.researchgate.net/publication/343043894_The_Involved_Engaged_or_Partnership_Parents_in_Early_Childhood_Education_and_Care>

35. Rogulj, E. (2018). *Komunikacijske kompetencije odgajatelja*. U: A. Višnjić Jevtić i I. Visković (ur.) *Izazovi suradnje – razvoj profesionalnih kompetencija odgajatelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima*. Zagreb: ALFA d.d.
36. Skočić Mihić, S., Blanuša Trošelj, D. i Katić, V. (2013). *Odgajatelji predškolske djece i savjetodavni rad s roditeljima*. *Napredak* 156 (4) 385 – 400. Preuzeto 22. listopada 2023. s < <https://hrcak.srce.hr/file/245261> >
37. Slunjski, E. (2008). *Dječji vrtić: zajednica koja uči: mjesto dijaloga, suradnje i zajedničkog učenja*. Zagreb: Spektar media
38. Slunjski, E. (2011). *Kurikulum ranog odgoja: istraživanje i konstrukcija* *Napredak*, Vol.154. No.3, 451 – 463. Preuzeto 15. studenog 2023. s < <https://hrcak.srce.hr/file/204640> >
39. Somoljani Tokić, I. i Vukašinović, A. (2018). *Virtualne društvene mreže i ostvarivanje partnerstva obitelji i dječjeg vrtića*. *Život i škola*, Vol. LXIV No.1, 105 – 116. Preuzeto 15. studenog 2023. s < <https://hrcak.srce.hr/file/320616> >
40. Stevanović, M. (2000). *Obiteljska pedagogija*. Varaždinske Toplice: Tonimir.
41. Višnjić Jevtić, A. (2018). *Suradnički odnosi odgajatelja i roditelja kao pretpostavka razvoja kulture zajednica odrastanja. Izazovi suradnje - Razvoj profesionalnih kompetencija odgajatelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima*. Zagreb: Alfa d.d. 77 – 104. Preuzeto 13. studenog 2023. s < <https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-knjiga/62393> >
42. Vlahov, S. i Velan, D. (2016). *Kako video i foto dokumentacija pospješuju komunikaciju između odgajatelja i roditelja na individualnim informacijama o djetetu*. *Zrno- časopis za obitelj i školu*, str. 118-119. Preuzeto 13. studenog 2023. s < <https://vrtic-olgaban-pazin.hr/2016/03/08/video-i-foto-dokumentacija-u-suradnji-s-roditeljima/> >
43. *Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju* (2022). NN 10/97, 107/07, 94/13, 98/19, 57/22, 101/23. Preuzeto 20. prosinca 2024. s < <https://www.zakon.hr/z/492/Zakon-o-pred%C5%A1kolskom-odgoju-i-obrazovanju> >

Popis grafikona i tablica

Tablica 1. Razlike između suradnje i partnerstva obitelji i odgojno-obrazovne ustanove

Tablica 2. Dob

Tablica 3. Trenutni završeni stupanj obrazovanja

Tablica 4. Deskriptivni rezultati mišljenja o suradnji s odgajateljima

Tablica 5. Deskriptivni rezultati stavova roditelja o njihovom osobnom angažmanu kada su u pitanju suradnja i partnerstvo

Tablica 6. Iskustvo roditelja o suradnji s odgajateljima

Tablica 7. Deskriptivni rezultati o najčešćim oblicima suradnje između odgajatelja i roditelja

Tablica 8. Deskriptivni rezultati o preferiranim oblicima suradnje između odgajatelja i roditelja

Tablica 9. Deskriptivni rezultati rangiranja važnosti pojedinih uloga odgajatelja u kvalitetnoj suradnji s roditeljima

Tablica 10. Deskriptivni rezultati rangiranja važnosti pojedinih čimbenika u partnerskom odnosu odgajatelja i roditelja

Grafikon 1. Broj djece

Grafikon 2. Mjesto u kojem se nalazi vrtić

Grafikon 3. Bračni status

Grafikon 4. Radni status

Prilozi

Anketa „Iskustva i mišljenja roditelja o suradnji s odgajateljima“

Link na anketu: <https://forms.gle/KeE8zbEFouZ4WQTj9>

Sažetak

Od najranijih vremena, obitelj je temeljna jedinica društva i ključna za djetetov razvoj. S razvojem društva, predškolske institucije postaju sve važnije, a odgajatelji imaju ključnu ulogu u odgoju i obrazovanju djece. Ovim se diplomskim radom istražuju mišljenja i iskustva roditelja o suradnji s odgajateljima te se analiziraju demografski faktori koji utječu na tu suradnju. Prvi dio rada objašnjava osnovne pojmove vezane uz obitelj i suradnju, dok se u metodološkom dijelu prikazuju rezultati istraživanja provedenog među roditeljima. Cilj je pobliže razumjeti uspješnost suradnje te identificirati prepreke i preferirane oblike suradnje.

Zaključak ističe važnost roditeljske i odgajateljske uloge u djetetovom životu te potrebu za kvalitetnom suradnjom temeljenom na povjerenju i otvorenoj komunikaciji. Statistički podaci otkrivaju razlike u percepciji suradnje ovisno o broju djece, dobi te stupnju obrazovanja.

Ključne riječi: obitelj, dječji vrtić, suradnja, partnerstvo, odgajatelj, roditelj

Summary

From the earliest times, the family is the fundamental unit of society and crucial for a child's development. With the development of society, preschool institutions are becoming very important and educators have a key role in the upbringing and education of children. This graduate thesis explores the opinions and experiences of parents about collaboration with educators and analyzes the demographic factors that influence this collaboration. The first part of the paper explains the basic terms related to family and cooperation, while the methodological part presents the results of research conducted among parents. The goal is to better understand the effectiveness of collaboration and to identify obstacles and preferred forms of cooperation.

The conclusion emphasizes the importance of the parental and educational role in the child's life and the need for quality cooperation based on trust and open communication. Statistical data reveal differences in the perception of collaboration depending on the number of children, age and level of education.

Keywords: family, kindergarten, cooperation, partnership, educator, parents